

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 11. julija 2014*

„Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Trg parafinskih voskov — Trg stiskanih parafinov — Odločba o ugotovitvi kršitve člena 81 ES — Določitev cen in razdelitev trgov — Odgovornost matične družbe za kršitve pravil o konkurenci, ki so jih storile njene hčerinske družbe in skupno podjetje, ki ga ima ta matična družba delno v lasti — Odločilen vpliv matične družbe — Domneva v primeru 100-odstotne udeležbe — Pravno nasledstvo družb — Sorazmernost — Enako obravnavanje — Smernice o načinu določanja glob iz leta 2006 — Oteževalne okoliščine — Vodilna vloga — Zgornja meja globe — Neomejena sodna pristojnost“

V zadevi T-541/08,

Sasol, s sedežem v Rosebanku (Južna Afrika),

Sasol Holding in Germany GmbH, s sedežem v Hamburgu (Nemčija),

Sasol Wax International AG, s sedežem v Hamburgu,

Sasol Wax GmbH, s sedežem v Hamburgu,

ki jih zastopajo W. Bosch, U. Denzel, C. von Köckritz, odvetnice,

tožeče stranke,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopajo F. Castillo de la Torre in R. Sauer, zastopnika, skupaj z M. Gray, odvetnico,

tožena stranka,

zaradi, primarno, predloga za razglasitev delne ničnosti Odločbe Komisije C (2008) 5476 final z dne 1. oktobra 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/C.39.181 – Voski za sveče) ter podredno predlog za razglasitev ničnosti globe, naložene tožečim strankam, ali za znižanje njenega zneska,

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji senat)

v sestavi O. Czúcz (poročevalec), predsednik senata, I. Labucka, sodnica, in D. Gratsias, sodnik,

sodni tajnik: N. Rosner, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 3. julija 2013

* Jezik postopka: angleščina.

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1. Upravni postopek in sprejetje izpodbijane odločbe

- 1 V Odločbi C(2008) 5476 final z dne 1. oktobra 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/39.181 – Voski za sveče) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba) je Komisija Evropskih skupnosti ugotovila, da so tožeče stranke, družbe Sasol Wax GmbH, Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH in Sasol (v nadaljevanju: Sasol Ltd) (v nadaljevanju: tožeče stranke skupaj: Sasol), skupaj z drugimi podjetji kršile člen 81(1) ES in člen 53(1) Sporazuma EGP s tem, da so sodelovale v kartelu na trgu parafinskih voskov v EGP in na nemškem trgu stiskanega parafina.
- 2 Naslovnice izpodbijane odločbe so poleg družb Sasol te družbe: ENI SpA, Esso Deutschland GmbH, Esso Société anonyme française, ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA in Exxon Mobil Corp. (v nadaljevanju: skupaj: ExxonMobil), H & R ChemPharm GmbH, H & R Wax Company Vertrieb GmbH in Hansen & Rosenthal KG (v nadaljevanju: skupaj: H & R), Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG, MOL Nyrt., Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA, Repsol Petróleo SA in Repsol YPF SA (v nadaljevanju: skupaj: Repsol), Shell Deutschland Oil GmbH, Shell Deutschland Schmierstoff GmbH, Deutsche Shell GmbH, Shell International Petroleum Company Ltd, The Shell Petroleum Company Ltd, Shell Petroleum NV in The Shell Transport and Trading Company Ltd (v nadaljevanju: skupaj: Shell), RWE Dea AG in RWE AG (v nadaljevanju: skupaj: RWE) ter Total SA in Total France SA (v nadaljevanju: skupaj: Total) (točka 1 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 3 Parafinski voski se proizvajajo v rafinerijah iz surove nafte. Uporabljajo se za proizvodnjo proizvodov, kot so sveče, kemikalije, pnevmatike in avtomobilski proizvodi, ter v industrijah kavčuka, embalaže, lepil in žvečilnih gumijev (točka 4 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 4 Stiskani parafin je surovina, potrebna za proizvodnjo parafinskih voskov. Nastane v rafinerijah kot stranski proizvod pri proizvodnji baznih olj iz surove nafte. Prodaja se tudi končnim kupcem, kot so proizvajalci ivernih plošč (točka 5 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 5 Komisija je preiskavo začela, potem ko jo je družba Shell Deutschland Schmierstoff z dopisom z dne 17. marca 2005 obvestila o obstoju kartela in jo prosila za imuniteto na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL 2002, C 45, str. 3, v nadaljevanju: Obvestilo o prizanesljivosti iz leta 2002) (točka 72 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 6 Komisija je 28. in 29. aprila 2005 na podlagi člena 20(4) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) opravila preiskavo na kraju samem v prostorih družb „H & R/Tudapetrol“, ENI in MOL ter prostorih družb, ki pripadajo skupinam Sasol, ExxonMobil, Repsol in Total (točka 75 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 7 Komisija je med 25. in 29. majem 2007 vsem družbam, navedenim zgoraj v točki 2, torej tudi tožečim strankam, poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (točka 85 obrazložitve izpodbijane odločbe). Družbi Sasol Wax in Sasol Wax International sta z dopisom z dne 13. avgusta 2007 skupaj odgovorili na to obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Družbi Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd. sta z dopisom z istega dne prav tako skupaj odgovorili na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.

- 8 Komisija je 10. in 11. decembra 2007 opravila zaslišanje, na katerem so sodelovale tožeče stranke (točka 91 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 9 Komisija je na podlagi dokazov, ki jih je imela, v izpodbijani odločbi menila, da so njeni naslovniki, ki pomenijo večino proizvajalcev parafinskih voskov in stiskanega parafina v EGP, sodelovali v enotni, kompleksni in trajajoči kršitvi člena 81 ES ter člena 53 Sporazuma EGP, do katere je prišlo na celotnem ozemlju EGP. To kršitev so tvorili sporazumi ali usklajena ravnanja, ki so se nanašali na določanje cen ter izmenjavo in razkritje poslovno občutljivih informacij glede parafinskih voskov (v nadaljevanju: osrednji sklop kršitve). Za družbe RWE (pozneje Shell), ExxonMobil, MOL, Repsol, Sasol in Total je kršitev glede parafinskih voskov obsegala tudi razdelitev kupcev ali trgov (v nadaljevanju: drugi sklop kršitve). Poleg tega se je kršitev, ki so jo storile družbe RWE, ExxonMobil, Sasol in Total, nanašala tudi na stiskane parafine, ki so se prodajali končnim kupcem na nemškem trgu (v nadaljevanju: sklop kršitve glede stiskanih parafinov) (točke 2, 95 in 328 obrazložitve ter člen 1 izpodbijane odločbe).
- 10 Kršitvena ravnanja so bila storjena na protikonkurenčnih sestankih, ki so jih udeleženci imenovali „tehnični sestanki“ ali včasih sestanki „Blauer Salon“, in na „sestankih glede stiskanih parafinov“, ki so bili posebej namenjeni vprašanju v zvezi s stiskanimi parafini.
- 11 Globe, naložene v obravnavani zadevi, so bile izračunane na podlagi Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: Smernice iz leta 2006), ki so veljale ob vročitvi obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah družbam, navedenim zgoraj v točki 2.
- 12 Izpodbijana odločba med drugim določa:

„Člen 1

Ta podjetja so kršila člen 81(1) [ES] in od 1. januarja 1994 člen 53 Sporazuma EGP, ker so med navedenimi obdobji sodelovala pri trajajočem sporazumu in/ali usklajenem ravnanju v sektorju parafinskih voskov na skupnem trgu, in od 1. januarja 1994, v EGP:

[...]

Sasol Wax GmbH: od 3. septembra 1992 do 28. aprila 2005;

Sasol Wax International AG: od 1. maja 1995 do 28. aprila 2005;

Sasol Holding in Germany GmbH: od 1. maja 1995 do 28. aprila 2005;

Sasol [Ltd]: od 1. maja 1995 do 28. aprila 2005;

[...]

Pri teh podjetjih se kršitev za navedena obdobja nanaša tudi na stiskane parafine, ki so se prodajali končnim kupcem na nemškem trgu:

[...]

Sasol Wax GmbH: od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004;

Sasol Wax International AG: od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004;

Sasol Holding in Germany GmbH: od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004;

Sasol [Ltd]: od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004;

[...]

Člen 2

Za kršitev, navedeno v členu 1, se naložijo te globe:

ENI SpA: 29.120.000 EUR;

Esso Société anonyme française: 83.588.400 EUR,

od tega skupno in solidarno z:

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA in ExxonMobil Corporation za 34.670.400 EUR, od tega skupno in solidarno z Esso Deutschland GmbH za 27.081.600 EUR;

Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG: 12.000.000 EUR;

Hansen & Rosenthal KG skupno in solidarno s H & R Wax Company Vertrieb GmbH: 24.000.000 EUR,

od tega skupno in solidarno s

H & R ChemPharm GmbH za 22.000.000 EUR;

MOL Nyrt.: 23.700.000 EUR;

Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA skupno in solidarno z Repsol Petróleo SA in Repsol YPF SA: 19.800.000 EUR;

Sasol Wax GmbH: 318.200.000 EUR,

od tega skupno in solidarno s

Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH in Sasol [Ltd] za 250.700.000 EUR;

Shell Deutschland Oil GmbH, Shell Deutschland Schmierstoff GmbH, Deutsche Shell GmbH, Shell International Petroleum Company Limited, The Shell Petroleum Company Limited, Shell Petroleum NV in The Shell Transport and Trading Company Limited: 0 EUR;

RWE-Dea AG skupno in solidarno z RWE AG: 37.440.000 EUR;

Total France SA skupno in solidarno s Total SA: 128.163.000 EUR.“

2. Struktura skupine Sasol in družbe Vara ter pripis odgovornosti matičnim družbam v izpodbijani odločbi

- 13 Komisija je v točki 449 obrazložitev izpodbijane odločbe v zvezi s skupino Sasol najprej ugotovila, katera družba je neposredno odgovorna za kršitev. Tako je ugotovila, da so bili med osebami, ki so sodelovale na tehničnih sestankih, zaposleni pri družbi Hans-Otto Schumann GmbH & Co. KG (v nadaljevanju: HOS), in sicer od začetka kršitve, 3. septembra 1992, do 30. aprila 1995. Nato je

od 1. maja 1995 do 31. decembra 2002 to bila družba Schümann Sasol GmbH & Co. KG,, ki je leta 2000 postala Schümann Sasol GmbH (v nadaljevanju: skupaj: Schümann Sasol). Od 1. januarja 2003 je bila delodajalka zadevnih zaposlenih družba Sasol Wax.

- 14 Zato je bilo v točki 452 obrazložitve izpodbijane odločbe določeno, da je družba Sasol Wax, naslednica družb HOS in Schümann Sasol, odgovorna za kršitev kot neposredno sodelujoča pri njej od 3. septembra 1992 do 28. aprila 2005.
- 15 Komisija je preučila tudi spremembe lastništva kapitala družb HOS, Schümann Sasol in Sasol Wax skozi čas. Pri tem je razlikovala med tremi obdobji (točka 454 obrazložitve izpodbijane odločbe).
- 16 Komisija je za prvo obdobje od 3. septembra 1992 do 30. aprila 1995 (v nadaljevanju: obdobje Schümann) ugotovila, da je družbo HOS v končni fazi nadzoroval H. O. Schümann osebno prek družbe Vara Holding GmbH & Co. KG (v nadaljevanju: Vara), ki je bila edina komanditistka družbe HOS (točki 450 in 457 obrazložitve izpodbijane odločbe). Kapital družbe Vara je bil v večinski lasti H. O. Schümann, drugi lastniki pa so bili njegovi družinski člani. V izpodbijani odločbi odgovornost za kršitev družbe HOS ni bila pripisana niti družbi Vara niti H. O. Schümannu.
- 17 Drugo obdobje je trajalo od 1. maja 1995 do 30. junija 2002 (v nadaljevanju: obdobje skupnega podjetja). Družba Sasol Ltd je 1. maja 1995 pridobila dve tretjini družbe HOS. Družba HOS je po reorganizaciji postala Schümann Sasol in še naprej bila družba, neposredno odgovorna za kršitev. Schümann Sasol je bila hčerinska družba v 99,9-odstotni lasti družbe Schümann Sasol International AG, ki je sama ostala v tretjinski lasti družbe Vara in v končni fazi družine Schümann. Dve tretjini kapitala družbe Schümann Sasol International sta bili v lasti družbe Sasol Holding in Germany, ki je bila sama hčerinska družba v 100-odstotni lasti družbe Sasol Ltd. Komisija je za to obdobje štela, da so solidarno odgovorne družbe Sasol Wax (kot pravna naslednica družbe Schümann Sasol), Sasol Wax International (kot pravna naslednica družbe Schümann Sasol International, matične družbe družbe Schümann Sasol), Sasol Holding in Germany (kot matična družba, ki ima dve tretjini kapitala družbe Schümann Sasol International) in Sasol Ltd (kot matična družba družbe Sasol Holding in Germany) (točki 451 in 478 obrazložitve izpodbijane odločbe). Po njenem mnenju so namreč tri zadnjenavedene družbe odločilno vplivale na družbo Schümann Sasol (točka 453 obrazložitve izpodbijane odločbe). Niti družbi Vara, lastnici tretjine kapitala družbe Schümann Sasol International, niti družini Schümann, lastnici družbe Vara, ni bila pripisana odgovornost za kršitev, ki jo je storila družba Schümann Sasol, takrat v lasti družbe Schümann Sasol International (v nadaljevanju: Schümann Sasol International ali skupno podjetje), ki je bila v skupni lasti družbe Vara in skupine Sasol.
- 18 Tretje obdobje je trajalo od 1. julija 2002 do 28. aprila 2005, to je datum konca kršitve (v nadaljevanju: obdobje Sasol). Skupina Sasol je 30. junija 2002 pridobila preostalo tretjino kapitala družbe Schümann Sasol International, ki je bila do takrat v lasti družbe Vara. Družba Schümann Sasol, ki se je preimenovala v Sasol Wax, je ostala hčerinska družba družbe Schümann Sasol International, ki pa se je preimenovala v Sasol Wax International. Celoten kapital družbe Sasol Wax International je bil od takrat v lasti družbe Sasol Holding in Germany in nazadnje družbe Sasol Ltd. Komisija je za to obdobje menila, da so navedene štiri tožeče stranke skupno in solidarno odgovorne za kršitev družbe Sasol Wax, pri čemer je menila, da so prve tri tožeče stranke odločilno vplivale na družbo Sasol Wax (točki 451 in 453 obrazložitve izpodbijane odločbe).

Postopek in predlogi strank

- 19 Tožeče stranke so 15. decembra 2008 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile to tožbo.

- 20 Splošno sodišče (tretji senat) je na podlagi poročila sodnika poročevalca odločilo, da začne ustni postopek. V okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 64 svojega poslovnika, je pozvalo stranke, naj pisno odgovorijo na nekatera vprašanja in predložijo nekatere dokumente. Stranke so se na to zahtevo odzvale v določenem roku.
- 21 Stranke so na obravnavi 3. julija 2013 podale ustne navedbe in odgovorile na vprašanja Splošnega sodišča.
- 22 Splošno sodišče je ob upoštevanju dejanskih povezav z zadevami Esso in drugi proti Komisiji, T-540/08, RWE in RWE Dea proti Komisiji, T-543/08, Hansen & Rosenthal in H&R Wax Company Vertrieb proti Komisiji, T-544/08, Total proti Komisiji, T-548/08, Tudapetrol proti Komisiji, T-550/08, H&R ChemPharm proti Komisiji, T-551/08, ENI proti Komisiji, T-558/08, Repsol Lubricantes y Especialidades in drugi proti Komisiji, T-562/08, in Total Raffinage in Marketing proti Komisiji, T-566/08, ter glede na podobnost in težavnost pravnih vprašanj, ki se zastavljajo, odločilo, da izreče sodbo o navedenih povezanih zadevah šele po zadnji obravnavi, to je tisti, ki je v obravnavani zadevi potekala 3. julija 2013.
- 23 Tožeče stranke s tožbo Splošnemu sodišču predlagajo, naj:
- primarno razglasi ničnost izpodbijane odločbe v delu, v katerem jih zadeva;
 - podredno odpravi globo, ki jim je naložena v izpodbijani odločbi, ali ustrezno zniža njen znesek;
 - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 24 Komisija splošnemu sodišču predlaga, naj:
- v celoti zavrne tožbo, vključno s podrednimi predlogi;
 - tožečim strankam naloži plačilo stroškov.

Pravo

- 25 Tožeče stranke v utemeljitev svoje tožbe navajajo sedem tožbenih razlogov. Prvi tožbeni razlog se nanaša na napačen pripis odgovornosti družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za kršitev družbe Schumann Sasol v obdobju skupnega podjetja. Drugi tožbeni razlog se nanaša na napačen pripis odgovornosti družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za kršitev družbe Sasol Wax v obdobju Sasol. Tretji tožbeni razlog se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja, ker Komisija družbe Vara ni štela za solidarno odgovorno za obdobje Schumann in obdobje skupnega podjetja. Četrty tožbeni razlog se nanaša na napačno določitev osnovnega zneska globe. Peti tožbeni razlog se nanaša na napačno upoštevanje vodilne vloge družbe Sasol. Šesti tožbeni razlog se nanaša na nezakonitost zgornje meje zneska globe, ki je bila enaka za vsa različna obdobja kršitve. Sedmi tožbeni razlog se nanaša na nezakonito neodobritev popolne imunitete družbi Sasol v zvezi z nekaterimi deli globe.

1. Prvi tožbeni razlog: napačen pripis odgovornosti družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za kršitev v obdobju skupnega podjetja

- 26 Tožeče stranke menijo, da je Komisija zmotno ugotovila, da je družba Sasol Ltd prek družbe Sasol Holding in Germany, hčerinske družbe v 100-odstotni lasti, sama odločilno vplivala na družbo Schumann Sasol International in je torej družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax

International zmotno pripisala odgovornost za obdobje skupnega podjetja. Organizacijske, gospodarske in pravne povezave med družbo Schumann Sasol in navedenimi družbami, na katere se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi, naj ne bi podpirale take ugotovitve.

- 27 Tožeče stranke primarno menijo, da je Vara, druga matična družba, edina odločilno vplivala na družbo Schumann Sasol International v obdobju skupnega podjetja. Podredno menijo, da sta nanjo skupaj odločilno vplivali obe matični družbi.
- 28 Komisija odgovarja, da je bila družba Sasol vsekakor sankcionirana glede na svojo odgovornost in v skladu s Smernicami iz leta 2006. Poleg tega naj Komisiji v skladu z ustaljeno sodno prakso ne bi bilo treba obrazložiti, zakaj ni sprejela odločbe o kršitvi, naslovljene na tretje osebe, in podjetje naj ne bi moglo izpodbijati sankcije, ki mu je bila naložena, ker se je drugo podjetje globi izognilo.

Uvodne ugotovitve

- 29 V zvezi s solidarno odgovornostjo matične družbe za ravnanje hčerinske družbe ali skupnega podjetja v njeni lasti je treba opozoriti, da to, da sta hčerinska družba ali skupno podjetje ločeni pravni osebi, ne zadostuje za izključitev možnosti, da se njeno ravnanje pripiše matični družbi (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 14. julija 1972 v zadevi Imperial Chemical Industries proti Komisiji, 48/69, Recueil, str. 619, točka 132).
- 30 Konkurenčno pravo Unije namreč zadeva dejavnosti podjetij in pojem podjetja zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in njihov način financiranja (sodba Sodišča z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, C-97/08 P, ZOdl., str. I-8237, točka 54, in sodba Splošnega sodišča z dne 13. julija 2011 v združenih zadevah General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, T-141/07, T-142/07, T-145/07 in T-146/07, ZOdl., str. II-4977, točka 53).
- 31 Sodišče Unije je poleg tega pojasnilo, da je treba pojem podjetja v tem kontekstu razlagati tako, da označuje eno samo gospodarsko enoto, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb (glej sodbo Sodišča z dne 12. julija 1984 v zadevi Hydrotherm Gerätebau, 170/83, Recueil, str. 2999, točka 11, in zgoraj v točki 30 navedeno sodbo Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točka 55 in navedena sodna praksa, ter sodbo Splošnega sodišča z dne 29. junija 2000 v zadevi DSG proti Komisiji, T-234/95, Recueil, str. II-2603, točka 124). Tako je poudarilo, da za uporabo pravil o konkurenci formalna ločitev dveh družb, ki izhaja iz njune ločene pravne osebnosti, ni odločilna, saj naj bi bilo odločilno merilo, ali obstaja njuno enotno ravnanje na trgu. Torej se lahko izkaže, da je treba ugotoviti, ali dve ali več družb z ločenimi pravnimi osebnostmi oblikujejo ali spadajo v eno samo in isto podjetje ali gospodarski subjekt z enotnim ravnanjem na trgu (zgoraj v točki 29 navedena sodba Imperial Chemical Industries proti Komisiji, točka 140, sodba Splošnega sodišča z dne 15. septembra 2005 v zadevi DaimlerChrysler proti Komisiji, T-325/01, ZOdl., str. II-3319, točka 85, in zgoraj v točki 30 navedena sodba General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, točka 54).
- 32 Če tak gospodarski subjekt krši pravila o konkurenci, mora po načelu osebne odgovornosti za to kršitev odgovarjati (zgoraj v točki 30 navedena sodba Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točka 56, in zgoraj v točki 30 navedena sodba General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, točka 55).
- 33 Ravnanje hčerinske družbe se lahko matični družbi pripiše zaradi njune udeležbe v istem podjetju, če ta hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ker je v zvezi s tem pod odločilnim vplivom matične družbe, pri čemer se upoštevajo zlasti gospodarske, organizacijske in pravne povezave med tema pravnima osebama (glej v tem smislu zgoraj v točki 30 navedeno sodbo Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točka 58, in sodbo Splošnega sodišča z dne 20. marca 2002 v zadevi HFB in drugi proti Komisiji, T-9/99, Recueil, str. II-1487, točka 527).

- 34 Ravnanje hčerinske družbe na trgu je pod odločilnim vplivom matične družbe, zlasti če hčerinska družba v bistvu sledi navodilom, ki ji jih v zvezi s tem daje matična družba (zgoraj v točki 29 navedena sodba Sodišča Imperial Chemical Industries proti Komisiji, točke 133, 137 in 138; glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 16. novembra 2000 v zadevi Metsä-Serla in drugi proti Komisiji, C-294/98 P, Recueil, str. I-10065, točka 27).
- 35 Ravnanje hčerinske družbe na trgu je v bistvu tudi pod odločilnim vplivom matične družbe, če matična družba ohrani le pooblastilo za določanje ali odobritev nekaterih strateških poslovnih odločitev, če je potrebno, prek svojih predstavnikov v organih hčerinske družbe, če je za določanje poslovne politike hčerinske družbe *stricto sensu* pooblaščen vodstvo, pooblaščen za operativno upravljanje, ki ga je imenovala matična družba in ki zastopa in spodbuja njene poslovne interese (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2011 v zadevi Alliance One International proti Komisiji, T-25/06, ZOdl., str. II-5741, točki 138 in 139, potrjeno s sklepom Sodišča z dne 13. decembra 2012 v zadevi Alliance One International proti Komisiji, C-593/11 P, točka 30).
- 36 Če obstaja enotno ravnanje hčerinske in matične družbe na trgu, zlasti v okoliščinah, navedenih zgoraj v točkah 34 in 35, ali pa zaradi drugih gospodarskih, organizacijskih in pravnih povezav med tema družbama, sta navedeni družbi del iste gospodarske enote in zato tvorita eno samo podjetje v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 31. To, da matična družba in njena hčerinska družba tvorita samo eno podjetje v smislu člena 81 ES, Komisiji omogoča, da odločbo, s katero naloži plačilo glob, naslovi na matično družbo, ne da bi bilo treba dokazati osebno vpletenost te družbe v kršitev (glej v tem smislu zgoraj v točki 30 navedeno sodbo Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točka 59).
- 37 Sodna praksa, navedena zgoraj v točkah od 29 do 36, se uporabi tudi za pripis odgovornosti eni ali več matičnim družbam za kršitev, ki jo je storilo njihovo skupno podjetje (zgoraj v točki 30 navedena sodba General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, točke od 52 do 56).
- 38 Trditve tožečih strank in pravilnost ugotovitev v izpodbijani odločbi o tem, da je bila tožečim strankam pripisana odgovornost za zadevno kršitev zaradi ravnanj družbe Schumann Sasol in njene matične družbe Schumann Sasol International, v kateri je imela družba Sasol Holding in Germany v obdobju skupnega podjetja dvotretjinski delež, družba Vara pa tretjinskega, je treba preučiti ob upoštevanju teh pravil.

Izpodbijana odločba

- 39 Komisija je v izpodbijani odločbi zavrnila utemeljitev tožečih strank, s katero so poskušale dokazati, da je bilo podjetje Schumann Sasol International v obdobju skupnega podjetja dejansko pod nadzorom podjetja Vara. Pri tej ugotovitvi se je v bistvu oprla na te premisleke:

„[...]

- (471) Komisija meni, da je družba Sasol prek hčerinske družbe Sasol Holding in Germany GmbH, ki je v 100-odstotni lasti družbe Sasol, odločilno vplivala na družbo Schumann Sasol International.
- (472) Kot pojasnjuje družba Sasol, so [upravo], odgovorno za tekoče dejavnosti, sestavljali predstavnik družbe Sasol, predstavnik družbe Vara in predsednik. [Uprava] v skladu s svojim pravilnikom, kolikor je to mogoče, sprejema odločitve s soglasjem ali enostavno večino. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika [uprave]. Družba Sasol trdi, da je bil predsednik večino obdobja skupnega podjetja predstavnik družbe Vara. Komisija po obsežnih preiskavah zavrača trditve družbe Sasol v zvezi s tem. Zadevna oseba je bila verjetneje predsednik zaradi svojega poznavanja dejavnosti in zaradi okoliščine, da je tudi družba Sasol želela, da bi navedena oseba predsedovala [upravi] skupnega podjetja. Za družbo Sasol kot večinsko delničarko je bilo pomembno, da ima v [upravi] osebo, ki je že poznala predhodne dejavnosti

družbe HOS. Zadevna oseba je delovala v imenu nemške predhodnice družbe Schümann Sasol International in je zato zelo dobro poznala delovanje družbe, ki jo je pozneje prevzela družba Sasol. Poleg tega zadevna oseba, takrat ko je prevzela funkcijo predsednika (2. maja 1995), ni bila zaposlena v družbi Vara. Navedena oseba pri družbi Vara pred letom 1997 dejansko ni bila zaposlena. Imela je funkcijo predsednika skupnega podjetja od 2. maja 1995 do 30. junija 2001, ko jo je nadomestil [D. S. R.] iz družbe Sasol.

- (473) Nadzorni svet skupnega podjetja je sestavljalo šest članov, in sicer štirje predstavniki družbe Sasol in dva predstavnika družbe Vara. Kot je pojasnila družba Sasol, je dogovor delničarjev o glasovalnih pravicah, ki ga je sklenila z družbo Vara, določal, da bo skupaj s to družbo sprejemala odločitve s soglasjem, pri čemer naj bi imela vsaka od njiju po en glas, zato naj bi bila večina družbe Sasol v nadzornem svetu odpravljena. Če ni bilo doseženo soglasje, naj bi se štel, da je predlog zavržen. Vendar naj bi dogovor delničarjev o glasovalnih pravicah v členu 3 v zvezi z odločitvami nadzornega sveta tudi določal, da se je člen 1 navedenega dogovora uporabljal *mutatis mutandis*. Člen 1.5 navedenega dogovora določa, da bi, če o vprašanih, naštetih v točkah od (a) do (d) navedenega člena ni mogoče doseči soglasne odločitve, prevladal predlog družbe Sasol, dokler je ta imela več kot 50 % kapitala družbe, družba Vara pa naj bi glasovala v skladu z odločitvijo družbe Sasol. Vprašanja, na katera se nanašajo točke od (a) do (d) iz člena 1.5, so: priprava letnih računovodskih izkazov, imenovanje revizorjev, imenovanje posebnih revizorjev in odobritev [kapitalskih] naložb [navedene družbe] ali katere koli njene hčerinske družbe.
- (474) [V zvezi z generalno skupščino] družba Sasol pojasnjuje, da je imela družba Vara manjšino, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, ker naj bi bilo treba za navedene odločitve zbrati tričetrtinsko večino oddanih glasov, družba Vara pa naj bi imela tretjino glasov. Poleg tega je sporazum delničarjev o glasovalnih pravicah po navedbah družbe Sasol določal, da sta se skupaj z družbo Vara zavezali k skupnemu sprejemanju vseh odločitev delničarjev in soglasnemu glasovanju v vseh okoliščinah, pri čemer naj bi vsaka od njiju imela po en glas, če pa ne bi bilo mogoče doseči soglasja, pa naj ne bi smeli ukrepati niti družba Sasol niti družba Vara, zato naj družba Vara ne bi mogla biti preglasovana. Vendar, kot je pojasnjeno zgoraj, je v sporazumu delničarjev o glasovalnih pravicah v členu 1.5, ki se uporablja za [generalno] skupščino, naveden seznam nekaterih vprašanj, pri katerih naj bi pretehtale želje družbe Sasol [glej točko 473 obrazložitve].
- (475) V zvezi s položajem, opisanim v točkah od 472 do 474 obrazložitve, zlasti možnostjo družbe Sasol, da – če ni mogoče doseči soglasja – uveljavi svojo voljo pri pomembnih strateških odločitvah, kot so našete v členu 1.5 sporazuma delničarjev o glasovalnih pravicah (na primer odobritev kapitalskih naložb), je treba šteti, da je družba Sasol dejansko nadzirala skupno podjetje. To, da – kot trdi družba Sasol – so poslovodje [družbe Schümann Sasol] prej delali pri družbi HOS, ne izpodbije te ugotovitve, ker je za take odločitve o imenovanju pri višjih vodstvenih položajih potrebna odobritev nadzornega sveta (člen 2(2)(c) pravilnika uprave), zato družba Sasol lahko izpodbija navedene odločitve.
- [...]
- (481) Komisija iz zgoraj navedenih razlogov meni, da so bile v obdobju skupnega podjetja odgovorne ne le družba, ki je delovala, [Schümann Sasol], temveč tudi matične družbe Sasol International AG, Sasol Ltd in Sasol Holding in Germany GmbH, ker naj bi bil dokazan nadzor družbe Sasol nad skupnim podjetjem [...] Kot je ugotovljeno v točkah od 329 do 333 obrazložitve, različne družbe, ki pripadajo isti skupini, tvorijo eno samo gospodarsko enoto in s tem podjetje v smislu člena 81 [ES], če zadevne družbe o svojem ravnanju na trgu ne odločajo samostojno. V primeru skupnega podjetja je mogoče ugotoviti, da to skupno podjetje in matične družbe tvorijo eno samo gospodarsko enoto v skladu s členom 81 [ES], če skupno podjetje ni samostojno odločalo o svojem ravnanju na trgu. Ne glede na to, ali je skupno podjetje treba ali ne šteti za polno

delujoče skupno podjetje, to v teh okoliščinah [ni upoštevno], [saj] je iz dejanskih dokazov razvidno izvajanje odločilnega vpliva. To, da je mogoče matične družbe skupnega podjetja šteti za odgovorne, je skladno s prakso Komisije o tem posebnem vprašanju ter s splošnimi pravnimi načeli, ki so pojasnjena v točki 340 obrazložitve in so jih določila sodišča Skupnosti. To, da odločba v drugih okoliščinah ni bila naslovljena na matične družbe skupnega podjetja, v sedanjih okoliščinah ne pomeni, da družb Sasol International AG, Sasol Ltd in Sasol Holding in Germany GmbH, kot matičnih družb, ki pripadajo skupini Sasol, ni mogoče šteti [za] odgovorne za dejavnosti svoje hčerinske družbe, ker Komisija dejansko razpolaga s poljem proste presoje v zvezi s svojo odločitvijo, da odgovornost za kršitev pripiše nekaterim subjektom podjetja in opravlja presoje za vsak primer posebej.“

Razlikovanje pojma nadzora od pojma dejanskega izvajanja odločilnega vpliva, kot je uporabljen v okviru člena 81 ES

- 40 Najprej je treba navesti, da Komisija med preučitvijo pripisa kršitve, ki jo je storila družba Schumann Sasol, hčerinska družba skupnega podjetja, ni izrecno razlikovala med pojmom „nadzor“ in „pristojnost za nadzor“ na eni strani ter pojmom „gospodarska enota“ in „dejansko izvajanje odločilnega vpliva na poslovno ravnanje“ na drugi strani.
- 41 Tožeče stranke trdijo, da ta pristop ni pravilen, ker naj pojem nadzora ne bi vključeval dejanskega izvajanja odločilnega vpliva.
- 42 Na prvem mestu je treba spomniti, da v skladu s členom 3(2) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40) „[n]adzor nastane s pravicami, pogodbami ali drugimi sredstvi, ki ločeno ali skupno in ob upoštevanju ustreznih dejstev ali predpisov omogočajo izvajanje odločilnega vpliva na podjetje“.
- 43 V skladu s sodno prakso se Komisija ne more, da bi protikonkurenčno ravnanje ene družbe pripisala drugi v skladu s členom 81 ES, opreti zgolj na možnost odločilnega vpliva, kot velja v okviru uporabe Uredbe št. 139/2004 pri ugotavljanju nadzora, ne da bi bilo treba preveriti, ali se je ta vpliv dejansko izvajal (zgoraj v točki 30 navedena sodba General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, točka 69).
- 44 Nasprotno, načeloma je dolžnost Komisije, da dokaže tak odločilen vpliv na podlagi vseh dejstev (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2006 v zadevi Avebe proti Komisiji, T-314/01, ZOdl., str. II-3085, točka 136, in navedena sodna praksa). Med ta dejstva spada kopičenje funkcij istih fizičnih oseb pri upravljanju matične družbe in pri upravljanju njene hčerinske družbe ali skupnega podjetja (sodba Splošnega sodišča z dne 12. julija 2011 v zadevi Fuji Electric proti Komisiji, T-132/07, ZOdl., str. II-4091, točka 184; glej v tem smislu tudi sodbo Sodišča z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točki 119 in 120), ali to, da so morale navedene družbe slediti navodilom, ki jih je izdalo skupno poslovodstvo, ne da bi imele možnost, da bi na trgu ravnale samostojno (glej v tem smislu zgoraj v točki 33 navedeno sodbo HFB in drugi proti Komisiji, točka 527).
- 45 Komisija se v obravnavanem primeru ni oprla na tak neposreden dokaz izvajanja odločilnega vpliva družb Sasol Ltd in Sasol Holding in Germany na družbo Schumann Sasol International.
- 46 Komisija je namreč v bistvu preučila pristojnost odločanja, ki bi jo lahko družba Sasol izvajala v organih skupnega podjetja prek svojih predstavnikov. Analiza v zvezi s tem temelji pretežno na abstraktni preučitvi podrobnih pravil o sprejemanju odločitev v navedenih organih, ki temelji na določbah dogovora delničarjev in pravilnika uprave, v katerih so bila navedena podrobna pravila o načinih glasovanja, določenih v statutu skupnega podjetja. Komisija se poleg tega pri svoji ugotovitvi

v zvezi s pripisom odgovornosti družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd za ravnanja družbe Schümann Sasol International opira zlasti na trditev, da „[je] bil dokazan nadzor družbe Sasol na skupno podjetje“ (točka 481 obrazložitve izpodbijane odločbe).

- 47 Iz tega izhaja, da je Komisija v obravnavanem primeru sklepala, da sta družbi Sasol Ltd in Sasol Holding in Germany odločilno vplivali na poslovno ravnanje družbe Schümann Sasol International, pretežno na podlagi abstraktne analize dokumentov, ki so bili podpisani pred začetkom delovanja družbe Schümann Sasol International, z uporabo analize, opravljene v skladu s pravili za odobritev koncentracij.
- 48 Na drugem mestu mora Splošno sodišče zato preveriti, do katere mere se lahko taka abstraktna in propektivna analiza, opravljena na področju koncentracij, pri čemer je bila odločba o odobritvi sprejeta pred začetkom delovanja skupnega podjetja, uporabi tudi za dokaz dejanskega izvajanja odločilnega vpliva na poslovno ravnanje skupnega podjetja v odločbi, s katero se matičnim družbam pripiše odgovornost za kršitev člena 81 ES, ki jo je v preteklosti storilo navedeno skupno podjetje.
- 49 V zvezi s tem iz sodne prakse izhaja, da tudi če pristojnost ali možnost določanja poslovnih odločitev skupnega podjetja izhaja zgolj iz same možnosti izvajanja odločilnega vpliva na njegovo poslovno ravnanje in tako iz pojma „nadzor“ v smislu Uredbe št. 139/2004, lahko Komisija in sodišče Unije domnevata, da so bile zakonske določbe in določbe sporazumov o delovanju navedenega podjetja, zlasti določbe pogodbe o ustanovitvi skupnega podjetja in dogovora delničarjev o glasovih, izvedene in spoštovane. V takih okoliščinah se lahko preučitev dejanskega izvajanja odločilnega vpliva na poslovno ravnanje skupnega podjetja opravi z abstraktno analizo dokumentov, podpisanih pred začetkom delovanja tega podjetja, z uporabo analize v zvezi z nadzorom. Podrobneje, če se z navedenimi določbami določa, da je za sprejetje odločitve v organu skupnega podjetja potreben glas vsake od matičnih družb, lahko Komisija in sodišče Unije ugotovita, da so ob neobstoju nasprotnih dokazov navedene odločitve skupaj sprejele matične družbe (glej v tem smislu zgoraj v točki 44 navedeno sodbo Avebe proti Komisiji, točke od 137 do 139, zgoraj v točki 44 navedeno sodbo Fuji Electric proti Komisiji, točke od 186 do 193, in zgoraj v točki 30 navedeno sodbo General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, točki 112 in 113). Tudi če zadevne določbe omogočajo eni sami matični družbi, da odločilno vpliva na odločitve organov skupnega podjetja, lahko Komisija in sodišče Unije ob neobstoju nasprotnega dokaza ugotovita, da je navedena matična družba odločilno vplivala na navedene odločitve.
- 50 Vendar lahko Komisija ali zainteresirane stranke ob upoštevanju tega, da je preučitev dejanskega izvajanja odločilnega vpliva retrospektivna in se lahko zato utemelji z dejstvi, predložijo dokaze za to, da so se poslovne odločitve skupnega podjetja sprejemale drugače, kot izhaja iz same abstraktne preučitve sporazumov glede delovanja skupnega podjetja (glej v tem smislu zgoraj v točki 44 navedeno sodbo Fuji Electric proti Komisiji, točki 194 in 195, in zgoraj v točki 30 navedeno sodbo General Technic-Otis in drugi proti Komisiji, točke od 115 do 117). Natančneje, Komisija ali zainteresirane stranke lahko predložijo dokaze, da je odločitve, čeprav je bila ena sama matična družba pristojna za sprejetje zadevnih odločitev prek predstavnikov v organih skupnega podjetja, dejansko sprejelo več matičnih družb ali vse matične družbe soglasno.

Utemeljenost ugotovitve Komisije v zvezi s pripisom kršitve družbe Schümann Sasol International družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd

- 51 Tožeče stranke v bistvu izpodbijajo analizo Komisije v zvezi s pripisom kršitve družbe Schümann Sasol International družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd iz dveh razlogov. Po eni strani menijo, da je Komisija storila napako pri presoji, s tem ko ni priznala, da je bil B. I., predsednik uprave družbe Schümann Sasol International, predstavnik družbe Vara. Družba Vara je namreč lahko po njihovih navedbah prek svojega predstavnika B. I. večino obdobja skupnega podjetja edina odločilno vplivala na odločitve uprave, ker naj bi bil v primeru enakega števila glasov odločilen glas predsednika navedene uprave. Po drugi strani trdijo, da je lahko družba Vara v skladu s statutom skupnega podjetja in

dogovorom delničarjev preprečila sprejetje večine odločitev v generalni skupščini in nadzornem svetu skupnega podjetja, zato naj družba Sasol Holding in Germany ne bi mogla sama sprejemati odločitev z glasovanjem svojih predstavnikov. Tožeče stranke na podlagi navedenega menijo, da družba Sasol Holding ni mogla odločilno vplivati na poslovno ravnanje družbe Schümann Sasol International.

- 52 Najprej je treba spomniti, da lahko Komisija v zvezi s pripisom odgovornosti za kršitev skupnega podjetja več matičnim družbam dejansko izvajanje odločilnega vpliva dokaže z ugotovitvijo, da so matične družbe skupaj vodile skupno podjetje. Splošno sodišče je v sodbi Avebe proti Komisiji, navedeni zgoraj v točki 44 (točke od 136 do 138), glede narave tega skupnega vodenja presodilo, da so upoštevni indici, ki izhajajo iz dejstva, da so morali člani organov skupnega podjetja, ki jih je imenovala vsaka od matičnih družb in ki zastopajo njihove poslovne interese, pri določanju in izvajanju poslovne politike skupnega podjetja tesno sodelovati in so morale odločitve, ki so jih sprejeli, nujno odražati soglasje volj vseh matičnih družb, ki jih je Komisija štela za odgovorne. Splošno sodišče ni preučilo le sprejemanja strateških odločitev v skupnem podjetju, temveč tudi vodenje tekočih poslov, in navedlo, da sta morala direktorja, ki sta ju imenovali matični družbi, tesno sodelovati tudi glede tega (zgoraj v točki 44 navedena sodba Avebe proti Komisiji, točke od 136 do 138).
- 53 Vendar Komisija v obravnavanem primeru odgovornosti za kršitev družbe Schümann Sasol International ni pripisala obema matičnima družbama, temveč samo družbi Sasol Holding in Germany in njeni matični družbi Sasol Ltd.
- 54 Če pa Komisija pripiše odgovornost za kršitev skupnega podjetja le eni od matičnih družb, mora dokazati, da je ta matična družba enostransko odločilno vplivala na poslovno ravnanje skupnega podjetja.
- 55 Iz izpodbijane odločbe in pisanj Komisije v okviru postopka pred Splošnim sodiščem izhaja, da je bil pogoj, opisan v točki 54 zgoraj, po njenem mnenju v obravnavanem primeru izpolnjen. V točki 471 obrazložitve izpodbijane odločbe je namreč ugotovila, da „je družba Sasol [Ltd] prek hčerinske družbe Sasol Holding in Germany GmbH, ki je bila v 100-odstotni lasti družbe Sasol, odločilno vplivala na družbo Schümann Sasol International.“ Komisija poleg tega v točki 49 odgovora na tožbo trdi, da „je družba Sasol [Ltd] (prek družbe Sasol Holding) izvajala izključen nadzor nad [družbo Schümann Sasol International]“, in v točki 67 navedenega odgovora, da „družbi Vara ni bilo mogoče pripisati kršitve, ker je družba Sasol edina odločilno vplivala na skupno podjetje“.
- 56 Zato je treba preučiti, ali je Komisija lahko na podlagi dokazov, zbranih v izpodbijani odločbi, in kljub trditvam, ki so jih tožeče stranke navedle med upravnim postopkom v zvezi z vplivom družbe Vara pri vodenju skupnega podjetja, upravičeno ugotovila, da je družba Sasol enostransko odločilno vplivala na družbo Schümann Sasol International.

Uprava družbe Schümann Sasol International

- 57 Tožeče stranke poudarjajo, da je uprava družbe Schümann Sasol International odločitve sprejemala z navadno večino in da je bil v primeru enakega števila glasov odločilen glas predsednika uprave. Predsednik uprave B. I. pa naj bi zastopal interese družbe Vara.
- 58 V bistvu trdijo, da je Komisija napačno presodila dokaze, ki jih je imela na voljo, ker je ugotovila, da B. I. ni zastopal družbe Vara, temveč naj bi predsedoval skupnemu podjetju na zahtevo družbe Sasol. Komisija naj bi se pri svoji ugotovitvi oprla na izjavo družbe Vara z dne 11. oktobra 2007, v kateri je B. I. na vprašanja Komisije odgovoril v imenu družbe Vara in v kateri naj bi protislovno izjavil, da je predstavnik družbe Vara za vsa morebitna druga vprašanja Komisije, vendar naj družbe Vara ne bi zastopal v obdobju skupnega podjetja.

- 59 Poleg tega se tožeče stranke sklicujejo na svojo izjavo z dne 18. aprila 2008, da je bil B. I. v resnici stalno desna roka H. O. Schümanna in zastopal družbo Vara v skupnem podjetju z družbo Sasol. B. I. naj bi bil pred obdobjem skupnega podjetja fizična oseba z glavno funkcijo v družbi HOS, ki naj bi bila pod nadzorom družbe Vara, katere generalni direktor naj bi bil od leta 1987, in naj bi deloval kot zaupnik H. O. Schümanna. B. I. naj bi poleg tega opravljal vodstvene funkcije v družbi Vara in drugih družbah v lasti H. O. Schümanna v obdobju skupnega podjetja in po njem. Tesna povezava B. I. z družbo Vara in H. O. Schümannom naj bi izhajala tudi iz objave ustanovitve skupnega podjetja z dne 6. junija 1995.
- 60 Tožeče stranke trdijo, da je Komisija med upravnim postopkom vedela za ta dejstva, da pa jih ni upoštevala in brez razloga dala prednost izjavi družbe Vara, ki naj bi jo dal B. I. osebno, to je oseba, ki naj bi sama imela del kapitala družbe Vara kot komanditistka.
- 61 Komisija najprej poudarja, da se pojem odločilnega vpliva ne nanaša na operativno upravljanje skupnega podjetja, temveč na temeljne usmeritve glede njegove poslovne politike. Toda uprava je, kot je razvidno iz statuta družbe Schümann Sasol International, delovala pod nadzorom nadzornega sveta, akte uprave v zvezi s pomembnimi vidiki njene poslovne politike pa je moral predhodno potrditi nadzorni svet.
- 62 Komisija poleg tega trdi, da B. I. ni zastopal družbe Vara, temveč da je svoj položaj pridobil zaradi poznavanja področja, na katerem je delovala družba Schümann Sasol, in da je bilo njegovo imenovanje v skladu z željo družbe Sasol. Družba Vara naj bi Komisijo z izjavo z dne 11. oktobra 2007 obvestila, da je bil B. I. imenovan za direktorja družbe Sasol International, ker naj bi družba Sasol želela izkoristiti njegovo poglobljeno poznavanje dejavnosti družbe HOS in ga torej postaviti v upravo. Po navedbah Komisije je ta informacija verodostojna, ker naj bi imela družba Sasol zlasti interes, da je upravljanje skupnega podjetja dobro, in ker naj bi želela zagotoviti njegovo neprekinjeno upravljanje tako, da je vsakdanje poslovanje zaupala članu upravnega odbora, ki pozna sektor parafinskih voskov in zlasti nekdanje dejavnosti družbe HOS. Komisija je v točki 10 duplike vsekakor menila, da je iz njenih ugotovitev, kakor so navedene v točki 472 obrazložitve izpodbijane odločbe, mogoče razbrati, da je B. I. v upravi družbe Schümann Sasol International zastopal družbo Sasol, in ne družbo Vara.
- 63 Splošno sodišče meni, da je koristno najprej preučiti vlogo B. I. v upravi družbe Schümann Sasol International in nato splošnejše vprašanje, ali je družba Sasol lahko enostransko odločilno vplivala na odločitve navedene uprave.

Vloga B. I.

- 64 Spomniti je treba, da je bil B. I. skoraj celotno obdobje skupnega podjetja predsednik uprave družbe Schümann Sasol International.
- 65 Tožeče stranke so med upravnim postopkom trdile, da je bil B. I. predstavnik družbe Vara, ta družba pa je izjavila, da je bilo njegovo imenovanje v skladu z željo družbe Sasol, zato naj je ne bi zastopal.
- 66 Najprej je treba poudariti, da ugotovitve iz točke 472 obrazložitve izpodbijane odločbe odražajo prav vsebino izjave družbe Vara z dne 11. oktobra 2007. Komisija pa je stališče, ki ga je družba Sasol izrazila v izjavi z dne 18. aprila 2008, da je B. I. zastopal družbo Vara in dokumente, predložene v podkrepitev tega stališča, zavrnila.
- 67 Tožeče stranke v zvezi z vsebino trditev Komisije o vlogi B. I. v bistvu trdijo, da je Komisija storila napako pri presoji, s tem ko ni priznala, da je ta v upravi zastopal družbo Vara.
- 68 Na prvem mestu je treba poudariti, da je B. I. zasedal pomembne položaje v družbah v lasti H. O. Schümanna in skupine Vara pred obdobjem skupnega podjetja, med njim in po njem.

- 69 Spomniti je treba, da je B. I. 29. novembra 1996 postal komanditist družbe Vara, ene od neposrednih matičnih družb družbe Schümann Sasol International. Ta položaj je vključeval to, da je imel del kapitala družbe Vara, drugi lastniki te družbe pa so bili člani družine Schümann. Splošno sodišče v zvezi s tem meni, da je lastništvo dela kapitala družbe okoliščina, na podlagi katere je mogoče dokazati, da se je B. I. lahko poistovetil s posebnimi poslovnimi interesi družbe Vara.
- 70 B. I. je bil poleg tega vsaj del obdobja skupnega podjetja in vzporedno z opravljanjem nalog predsednika uprave družbe Schümann Sasol International generalni direktor družbe Vara.
- 71 Iz sodne prakse pa izhaja, da je kopičenje vodstvenih funkcij v eni od matičnih družb in v njihovem skupnem podjetju pomemben indic, da navedena matična družba vpliva na poslovne odločitve skupnega podjetja, in sicer z izvajanjem pristojnosti odločanja, ki jo ima tak član uprave skupnega podjetja (glej v zvezi s tem zgoraj v točki 44 navedeno sodbo Fuji Electric proti Komisiji, točka 199).
- 72 B. I. je bil nato od 15. junija 1995 poslovodja družbe Vara Beteiligungsgesellschaft mbH. V skladu z dokazi, ki so jih predložile tožeče stranke, je bil leta 2011 še vedno na tem položaju, skupaj s H. O. Schümannom. Poleg tega je bil poslovodja družbe Beteiligungsgesellschaft Hans-Otto Schümann mbH od 4. aprila 1989 do datuma prenehanja te družbe, 13. septembra 1996. Ta družba je povezana tudi s H. O. Schümannom, ustanoviteljem in glavnim lastnikom družbe Vara.
- 73 Poleg tega je treba ugotoviti, da je 1. julija 2001, ko je D. S. R. zamenjal B. I. kot predsednik uprave družbe Schümann Sasol International, slednji postal eden od šestih članov nadzornega sveta navedene družbe. B. I. je s tem zamenjal E. B. R., ki je bil po navedbah Komisije prav tako predstavnik družbe Vara, preostali del sestave nadzornega sveta pa je ostal nespremenjen. Iz navedenega izhaja, da je B. I. v nadzornem svetu zastopal družbo Vara. Ta dokaz je poleg tega sam po sebi zadosten za zavrnitev teze Komisije, da je B. I. zastopal družbo Sasol v upravi, ker v tem primeru ni mogoče, da bi lahko takoj po koncu svojega mandata začel zastopati družbo Vara v nadzornem svetu.
- 74 Nazadnje je treba poudariti, da sta H. O. Schümann in B. I. v dopisu z dne 2. februarja 1995, naslovljenem na vse zaposlene pri družbi HOS, te obvestila o svojih tedanjih pogajanjih z družbo Sasol. V njem navajata: „[N]a [novo upravo skupnega podjetja] bova lahko v prihodnje vplivala enako kot v preteklosti.“
- 75 Splošno sodišče na tej podlagi ugotavlja, da so tožeče stranke že v fazi upravnega postopka predložile dokaze o tem, da je bil B. I. tesno povezan s skupino Vara in H. O. Schümannom, da se je lahko poistovetil s posebnimi poslovnimi interesi družbe Vara, zlasti kot komanditist, in da je družba Vara lahko pomembno vplivala na odločitve uprave skupnega podjetja zaradi kopičenja položajev s strani B. I., kar je lahko privedlo do usklajevanja poslovne politike družbe Schümann Sasol International s poslovno politiko družbe Vara.
- 76 Komisija je zato storila napako pri presoji, ko je iz analize izločila ta sklop upoštevnih dokazov in v izpodbijani odločbi samo poudarila, da je bilo imenovanje B. I. odraz volje družbe Sasol. Tak prikaz daje izkrivljeno podobo upoštevnih okoliščin obravnavane zadeve in ne upošteva merila, v skladu s katerim je treba odgovornost za kršitev člena 81 ES dokazati na podlagi natančnih in ujemajočih se dokazov in v skladu s katerim mora Komisija nepristransko upoštevati vse pravne in dejanske okoliščine, ki so ji predložene (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2006 v združenih zadevah Dresdner Bank in drugi proti Komisiji, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP in T-61/02 OP, ZOdl., str. II-3567, točke od 59 do 63; glej po analogiji sodbo Sodišča z dne 17. maja 2001 v zadevi IECC proti Komisiji, C-450/98 P, ZOdl., str. I-3947, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 77 S trditvami Komisije ni mogoče izpodbiti te ugotovitve.

- 78 Prvič, Komisija se sklicuje na to, da je družba Sasol soglašala z imenovanjem B. I. za predsednika uprave.
- 79 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je moral v skladu s statutom družbe Schumann Sasol International in dogovorom delničarjev vse člane uprave in njenega predsednika imenovati nadzorni svet s soglasnim glasovanjem predstavnikov družb Vara in Sasol. Zato je morala po eni strani sestava uprave odražati soglasje obeh navedenih matičnih družb, to je voljo vsake od njiju. Po drugi strani je morala družba Vara soglašati tudi z imenovanjem članov, ki jih je imenovala družba Sasol in jih je Komisija obravnavala kot njene predstavnike.
- 80 Zato na podlagi tega, da je družba Sasol soglašala z imenovanjem B. I. za predsednika uprave, ni mogoče niti ugotoviti, da je zastopal poslovne interese družbe Sasol, več kot se zahteva v okviru lojalnega upravljanja skupnega podjetja v lasti dveh matičnih družb, niti ni mogoče zavrniti dokazov tožečih strank, da je družba Vara izvajala vpliv v upravi na podlagi pristojnosti odločanja B. I.
- 81 Drugič, poudariti je treba, da je edini konkretni dokaz, na katerega je Komisija oprla ugotovitev, da B. I. ni zastopal družbe Vara, temveč da je bilo njegovo imenovanje odraz volje družbe Sasol, izjava družbe Vara z dne 11. oktobra 2007, navedena zgoraj v točki 66.
- 82 Po navedbah Komisije je ta izjava posebno zanesljiva, ker naj bi bila poslana kot odgovor na zahtevo Komisije po informacijah. Za družbo Vara pa naj bi bilo ključno, da pravilno prikaže navedeni položaj, saj je lažno izjavo mogoče sankcionirati s postopkovno globo, kot je določena v členu 23(1) Uredbe št. 1/2003.
- 83 V zvezi s tem je treba poudariti, da je na prvi strani odgovora z dne 11. oktobra 2007 na zahtevo po informacijah, ki vsebuje zadevno izjavo, navedeno, da je bila prva oseba, pristojna za odgovore, B. I. Poleg tega ni sporno, kot poudarjajo tožeče stranke, da je bil B. I. takrat še vedno komanditist družbe Vara.
- 84 Poleg tega je treba ugotoviti, da Komisija niti v zahtevi po informacijah, naslovljeni na družbo Vara, niti v izpodbijani odločbi ni opredelila, kaj je razumela s pojmom „zastopanje“. Zato je lahko družba Vara – B. I. namreč ni bil uradno imenovan za zastopanje družbe Vara v upravi skupnega podjetja – v svoji izjavi potrdila, da ni bila zastopana, ne da bi tvegala naložitev postopkovne globe.
- 85 Poleg tega je treba poudariti, da se preučitev organizacijskih povezav med skupnim podjetjem in matično družbo ne nanaša nujno na vprašanje zastopanja matične družbe, izhajajoče iz tega, da je ta družba uradno imenovala direktorja skupnega podjetja. Pomembneje je upoštevati zastopanje, v širokem pomenu, poslovnih interesov matične družbe (glej točko 35 zgoraj) in vpliv na odločitve organov skupnega podjetja, da bi uskladili poslovno politiko navedenega podjetja s poslovno politiko matične družbe, o čemer priča zlasti kopičenje položajev v upravi matične družbe in v skupnem podjetju, ter to, da ima direktor skupnega podjetja del kapitala matične družbe (glej točko 44 zgoraj).
- 86 S tega vidika je treba dodati, da vprašanje zastopanja poslovnih interesov matične družbe v upravi skupnega podjetja ni preprosto dejstvo, katerega zanikanje lahko razumno privede do postopkovne globe v primeru izkrivljanja dejstev. Nasprotno, to vprašanje izhaja iz presoje, ki jo mora opraviti Komisija, pri čemer mora nepristransko upoštevati vse upoštevne pravne in dejanske okoliščine, ki so ji jih predložile matične družbe, ki imajo pogosto nasprotno interese, zaradi katerih poudarjajo ene ali druge upoštevne elemente. Poleg tega je treba ugotoviti, da Komisija v obravnavanem primeru ni naložila postopkovne globe niti družbi Sasol niti družbi Vara, čeprav sta v zvezi s tem dali povsem nasprotujoče si izjave.
- 87 Glede na vse navedeno je treba preučiti, ali lahko napačna presoja Komisije pri preučitvi vloge B. I. (glej točko 76 zgoraj) vpliva na presojo vpliva družbe Sasol na upravo družbe Schumann Sasol International.

Odločilen vpliv na odločitve uprave družbe Schümann Sasol International

- 88 Tožeče stranke trdijo, da zaradi vodilne vloge članov uprave, ki so zastopali družbo Vara, zlasti B. I., družbi Sasol Ltd in Sasol Holding in Germany nista mogli odločilno vplivati na odločitve navedene uprave.
- 89 Na prvem mestu je treba poudariti, da je B. I. v svoji objavi z dne 6. junija 1995 sodelavcem iz družbe Schümann Sasol AG (postala Schümann Sasol International) opisal naloge uprave v skupnem podjetju. Pojasnil je, da „[bo] poleg usklajevanja dela uprave še naprej odgovoren za trženje, prodajo in nabavo ter za nadzor nad hčerinskimi družbami“, D. S. R. (iz družbe Sasol) pa naj bi ohranil delovno mesto v Južni Afriki ter skrbel za proizvodnjo in tehnične vidike. B. I. je poleg tega navedel, da naj bi bil tretji član razporejen v Hamburg (Nemčija).
- 90 Treba je ugotoviti, da so pristojnosti odločanja B. I. indic za njegovo osrednjo vlogo v upravi družbe Schümann Sasol International.
- 91 Na drugem mestu je treba poudariti, da sta B. I. in H. O. Schümann v dopisu z dne 2. februarja 1995, naslovljenem na vse zaposlene družbe HOS, navedla, da bosta lahko vplivala na novo upravo podjetja enako kot v preteklosti, ker je bila družba Vara edina delničarka družbe HOS (glej točko 74 zgoraj).
- 92 Iz navedenega dopisa poleg tega izhaja, da bosta H. O. Schümann in družba Vara po pričakovanjih B. I. in H. O. Schümann lahko prek B. I. imela osrednjo vlogo v upravi družbe Schümann Sasol International.
- 93 Na tretjem mestu je treba poudariti, da Komisija v izpodbijani odločbi ni navedla nobenega elementa, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je lahko družba Sasol kljub pristojnostim odločanja B. I. in odločilnosti njegovega glasu v primeru enakega števila glasov enostransko odločilno vplivala na odločitve uprave, če bi se izkazalo, da je B. I. v upravi družbe Schümann Sasol International v resnici zastopal družbo Vara in H. O. Schümann.
- 94 Na četrtem mestu, taka zmožnost družbe Sasol, da odločilno vpliva na odločitve uprave, ne izhaja niti iz elementov, ki zadevajo različne sestave uprave in so jih predložile tožeče stranke med upravnim postopkom.
- 95 Upravo družbe Schümann Sasol International sta od 2. maja do 31. oktobra 1995 sestavljala B. I. in D. S. R., ki je zastopal družbo Sasol. Kot upravičeno poudarjajo tožeče stranke, je B. I. lahko uveljavil svoje odločitve v upravi zaradi odločilnosti svojega glasu.
- 96 Od 1. novembra 1995 do 30. junija 2001 so upravo družbe Schümann Sasol International sestavljali njen predsednik B. I., D. S. R. in H. G. B. Tožeče stranke menijo, da je zadnjenavedeni zastopal družbo Vara, Komisija pa meni, da je zastopal družbo Sasol.
- 97 Ugotoviti je treba, da Komisija v izpodbijani odločbi ni preučila vprašanja, ali je H. G. B. dejansko zastopal poslovne interese ene ali druge matične družbe. Poleg tega obstajajo namigi, da je H. G. B. zastopal interese družbe Vara (glej točko 99 spodaj). Zato niti iz navedene sestave uprave ni mogoče ugotoviti, da je družba Sasol enostransko odločilno vplivala na odločitve uprave.
- 98 D. S. R. (iz družbe Sasol) je bil od 1. julija 2001 do 16. maja 2002 predsednik uprave, drugi član pa je bil H. G. B.
- 99 Najprej je treba poudariti da je iz navedene sestave uprave razvidno, da je bil H. G. B. zastopnik družbe Vara. Ni namreč razumno pomisliti, da bi družba Vara, ki ima tretjino kapitala družbe Schümann Sasol International, privolila v upravo, sestavljeno izključno iz zastopnikov družbe Sasol.

- 100 Tožeče stranke trdijo, da je uprava v navedenem obdobju vse odločitve sprejemala soglasno.
- 101 Poudariti je treba, da izpodbijana odločba ne vsebuje niti najmanjše analize zadevnega obdobja. Ker je bila celotna odgovornost za kršitev skupnega podjetja pripisana samo družbi Sasol, bi morala Komisija dokazati, da je družba Sasol enostransko odločilno vplivala na poslovno politiko družbe Schumann Sasol International (glej točko 54 zgoraj).
- 102 Vendar je treba spomniti (glej točko 52 zgoraj), da soglasno sprejemanje odločitev v upravi kaže na tesno sodelovanje predstavnikov matičnih družb in s tem na skupno vodenje skupnega podjetja, kar je indic za skupno izvajanje odločilnega vpliva, in ne indic za izvajanje odločilnega vpliva ene same matične družbe (glej v tem smislu zgoraj v točki 44 navedeno sodbo Avebe proti Komisiji, točki 137 in 138, ter zgoraj v točki 44 navedeno sodbo Fuji Electric proti Komisiji, točka 194).
- 103 Zato z navedeno sestavo uprave ni mogoče podpreti niti ugotovitve, da je družba Sasol enostransko odločilno vplivala na odločitve družbe Schumann Sasol International.
- 104 Nazadnje, od 17. maja do 24. septembra 2002, so upravo družbe Schumann Sasol International sestavljali D. S. R., H. G. B. in C. D. I.
- 105 Tožeče stranke trdijo, da sta bila zadnja dva člana uprave, navedena zgoraj, predstavnika družbe Vara, zato naj bi lahko preglasovala D. S. R., čeprav je bil predsednik.
- 106 Ugotoviti je treba, da v izpodbijani odločbi ni nikjer preučeno izvajanje odločilnega vpliva katere od matičnih družb prek H. G. B. in C. D. I., niti ni nikjer splošno predstavljena navedena sestava uprave. Poleg tega obstajajo navedbe, s katerimi se poskuša dokazati, da je H. G. B. zastopal interese družbe Vara (glej točko 99 zgoraj). Zato iz izpodbijane odločbe ne izhaja, da je družba Sasol lahko v zadevnem obdobju prek svojih predstavnikov v upravi enostransko odločilno vplivala na njene odločitve.
- 107 Glede na zgornjo preučitev je treba ugotoviti, da Komisija v izpodbijani odločbi ni dokazala, da je družba Sasol glede na pristojnost odločanja B. I. in drugih članov uprave, ki bi lahko bili povezani z družbo Vara, dejansko enostransko določala vsebino odločitev uprave družbe Schumann Sasol International prek članov, ki so zastopali njene poslovne interese in poskušali uskladiti ravnanje družbe Schumann Sasol International z njenim. Izpodbijana odločba ne vsebuje niti neposrednih dokazov (glej točko 44 zgoraj) za tak odločilen vpliv družbe Sasol.

Upoštevnost operativnega upravljanja

- 108 Komisija poudarja, da je bila uprava družbe Schumann Sasol International odgovorna za vodenje tekočih poslov te družbe. Vendar naj bi bilo v skladu s sodbo Splošnega sodišča z dne 12. decembra 2007 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji (T-112/05, ZOdl., str. II-5049, točke od 63 do 65, 82 in 83) operativno upravljanje hčerinske družbe neupoštevno pri presoji obstoja gospodarske enote med hčerinsko in matično družbo, ker naj nadzor nad poslovno politiko *stricto sensu* ne bi bil zahtevan pogoj, da bi se štelo, da matična družba s hčerinsko družbo tvori eno podjetje. Nasprotno, zadostovalo naj bi, da ima matična družba pomembno vlogo pri vprašanjih, ki odločilno vplivajo na poslovno politiko hčerinske družbe.
- 109 Poudariti je treba, da sodba, na katero se sklicuje Komisija, zadeva dejanski položaj, v katerem je imela matična družba 100 % kapitala hčerinske družbe.

- 110 Res je, da je lahko vprašanje operativnega vodenja brezpredmetno, kadar gre za hčerinsko družbo, ki je v 100-odstotni lasti ene same matične družbe, saj samo z dokazom operativne samostojnosti hčerinske družbe ni mogoče izpodbiti domneve izvajanja odločilnega vpliva (glej sodno prakso, navedeno spodaj v točki 153).
- 111 Vendar v primeru enotnega lastništva deležev vse odločitve, vključno s tistimi v zvezi z operativnim vodenjem hčerinske družbe, sprejemajo poslovodstva, ki jih neposredno ali posredno (prek organov, katerih člane je določila matična družba) imenuje sama matična družba. Prav tako so ob neobstoju drugih delničarjev edini poslovni interesi, ki se uveljavljajo v hčerinski družbi, v bistvu poslovni interesi edinega delničarja. Komisija lahko tako domneva dejansko izvajanje odločilnega vpliva celo v primeru, v katerem poslovodstvo hčerinske družbe opravlja operativno vodenje samostojno.
- 112 V primeru skupnega podjetja pa obstaja več lastnikov deležev in odločitve organov skupnega podjetja sprejemajo njihovi člani, ki so predstavniki poslovnih interesov različnih matičnih družb, ki se lahko ujemajo, vendar tudi razlikujejo. Zato ostaja pomembno, ali je matična družba izvajala dejanski vpliv na operativno vodenje skupnega podjetja, zlasti prek vodstva, ki ga je določila sama ali ki hkrati zaseda mesta v upravi matične družbe.
- 113 Nazadnje je treba opozoriti, da je Splošno sodišče podrobno preučilo načine sprejemanja odločitev operativnega vodstva v zgoraj v točki 44 navedeni sodbi Fuji Electric proti Komisiji (točka 195) in v zgoraj v točki 30 navedeni sodbi General Technic-Otis in drugi proti Komisiji (točke od 112 do 117), da bi presodilo izvajanje odločilnega vpliva tožečih strank v navedenih zadevah na ravnanje njihovih skupnih podjetij na trgu.
- 114 Zato je treba zavriniti trditev Komisije, da je to, da je matična družba skupnega podjetja določala njegovo poslovno politiko *stricto sensu*, brezpredmetno pri preučitvi obstoja gospodarske enote med njima.

Ugotovitev o upravi družbe Schumann Sasol International

- 115 Prvič, opozoriti je treba, da je Komisija v izpodbijani odločbi storila napako pri presoji, ko je preučila vlogo B. I. (glej točko 76 zgoraj). Ni izključeno, da bi v primeru neobstoja te napake ugotovila, da je družba Vara velik del obdobja skupnega podjetja izvajala odločilen vpliv na odločitve uprave družbe Schumann Sasol International. Drugič, Komisija nikakor ni dokazala, da je družba Sasol dejansko enostransko določala vsebino odločitev uprave družbe Schumann Sasol International (glej točko 107 zgoraj). Tretjič, poudariti je treba, da je vpliv na odločitve uprave skupnega podjetja povsem upošteven z vidika pripisljivosti odgovornosti matičnim družbam za kršitev, ki jo je storilo to podjetje (glej točko 114 zgoraj).

Nadzorni svet in generalna skupščina družbe Schumann Sasol International

- 116 Tožeče stranke trdijo, da Komisija ni mogla upravičeno ugotoviti, da je družba Sasol odločilno vplivala na odločitve nadzornega sveta in generalne skupščine družbe Schumann Sasol International zaradi pristojnosti odločanja, ki naj bi jih imela družba Vara.
- 117 Poudariti je treba, da dokazi, ki jih je navedla Komisija v točkah 473 in 474 obrazložitve izpodbijane odločbe, nakazujejo, da sta lahko družba Sasol in družba Vara preprečili sprejetje vseh odločitev v generalni skupščini in nadzornem svetu družbe Schumann Sasol International, razen tistih, ki spadajo v člen 1.5 dogovora delničarjev.
- 118 Med odločitvami, na katere se nanaša člen 1.5 dogovora delničarjev, samo odobritev naložb spada v vrsto strateških poslovnih odločitev, ki lahko vplivajo na skupno podjetje v skladu s Prečiščenim obvestilom Komisije o pravni pristojnosti v okviru Uredbe (ES) št. 139/2004 (UL 2008 C 95, str. 1).

- 119 Poleg tega je treba poudariti, da so v skladu s točko 69 Prečiščenega obvestila Komisije v okviru Uredbe št. 139/2004 najpomembnejše tiste pravice veta, ki se nanašajo na odločitve o imenovanju in odpustu vodstva in odobritev finančnega načrta skupnega podjetja. Pojasnjeno je tudi, da se z močjo soodločanja o strukturi vodstva, kot so člani uprave, na nosilca moči običajno prenese moč izvajanja odločilnega vpliva na gospodarsko politiko podjetja. Enako velja v zvezi z odločitvami o finančnem načrtu, saj ta določa natančen okvir dejavnosti skupnega podjetja in zlasti možne investicije.
- 120 Vendar je lahko družba Sasol Holding in Germany v skladu z zakonskimi določbami in določbami sporazumov o delovanju skupnega podjetja Schümann Sasol International enostransko odločilno vplivala samo na odločitve o odobritvi naložb, ne pa na najpomembnejše strateške poslovne odločitve, to so odločitve o finančnem načrtu, imenovanju in odpustu vodstva, niti na odločitve o poslovnem načrtu.
- 121 Komisija zato z abstraktno analizo, ki je temeljila na zakonodaji in določbah sporazumov o delovanju skupnega podjetja (glej točko 49 zgoraj), ni dokazala, da je lahko družba Sasol v nadzornem svetu in generalni skupščini družbe Schümann Sasol International sama odločilno vplivala na vse strateške poslovne odločitve v zvezi s to družbo. Nasprotno, iz abstraktne analize izhaja, da sta morali večino navedenih odločitev sprejeti družbi Sasol Holding in Germany in Vara skupaj.
- 122 Poleg tega izpodbijana odločba ne vsebuje nobenega dokaza, ki bi temeljil na dejstvih (glej točko 50 zgoraj), iz katerih bi izhajalo, da bi družbi Sasol Ltd in Sasol Holding in Germany kljub možnosti družbe Vara, da prepreči sprejetje odločitev, dejansko sami odločilno vplivali na strateške poslovne odločitve skupnega podjetja Schümann Sasol International.
- 123 Splošno sodišče glede na navedeno ugotavlja, da Komisija ni dokazala, da je družba Sasol enostransko odločilno vplivala na večino odločitev nadzornega sveta in generalne skupščine družbe Schümann Sasol International in zlasti na strateške poslovne odločitve o njenem finančnem in poslovnem načrtu ter imenovanju njenega vodstva.

Dejansko izvajanje odločilnega vpliva družbe Sasol Holding in Germany na ravnanje družbe Schümann Sasol International na trgu

- 124 Treba je spomniti, da je v skladu s točko 475 obrazložitve izpodbijane odločbe „v zvezi s položajem, opisanim v točkah od 472 do 474 obrazložitve, zlasti z zmožnostjo družbe Sasol, da – če ni mogoče doseči soglasja – uveljavi svojo voljo pri pomembnih strateških odločitvah, kot so našteje v členu 1.5 sporazuma delničarjev o glasovalnih pravicah (na primer odobritev kapitalskih naložb), [...] treba šteti, da je družba Sasol dejansko nadzirala skupno podjetje.“ V točki 481 obrazložitve izpodbijane odločbe je Komisija navedla, da „[je bil] dokazan nadzor družbe Sasol nad skupnim podjetjem“ in da „je [bilo] iz dejanskih dokazov razvidno dejansko izvajanje odločilnega vpliva“ družbe Sasol Holding in Germany na družbo Schümann Sasol International.
- 125 Iz zgornje analize izhaja, da Komisija v izpodbijani odločbi ni dokazala, da je družba Sasol enostransko odločilno vplivala na odločitve uprave družbe Schümann Sasol International in večino strateških odločitev njene generalne skupščine in nadzornega sveta (glej točki 115 in 123 zgoraj).
- 126 Poleg tega je treba spomniti, da Komisija ni dokazala z neposrednimi dokazi, da sta družbi Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd odločilno vplivali na poslovno ravnanje družbe Schümann Sasol International.

- 127 Analiza Komisije, na podlagi katere je ta pripisala odgovornost za kršitev družbe Schümann Sasol, hčerinske družbe družbe Schümann Sasol International, družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd, torej vsebuje napake pri presoji. Zato je treba prvi tožbeni razlog sprejeti in razglasiti ničnost izpodbijane odločbe v delu, v katerem je družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd pripisana odgovornost za kršitev družbe Schümann Sasol.
- 128 Izpodbijano odločbo je torej treba razglasiti za nično v delu, v katerem je Komisija ugotovila, da sta družbi Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd pred 1. julijem 2002 sodelovali pri kršitvi.

Dokazni predlog tožečih strank

- 129 Tožeče stranke predlagajo, naj se C. D. I. (sedanji član uprave družbe Sasol Wax International) zasliši kot priča glede okoliščine, da je v obdobju skupnega podjetja temeljno usmeritev v zvezi s strategijo in poslovanjem skupnega podjetja določala družba Vara prek H. O. Schümanna in B. I.
- 130 Splošno sodišče glede na zgornjo analizo meni, da pričevanje ni potrebno, zato je dokazni predlog zavrjen.

2. Drugi tožbeni razlog: napačen pripis odgovornosti družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za kršitev v obdobju Sasol

- 131 Tožeče stranke trdijo, da je Komisija za obdobje Sasol od 1. julija 2002 do 28. aprila 2005 odgovornost za ravnanja družbe Sasol Wax nezakonito pripisala njeni matični družbi, Sasol Wax International, matični družbi te družbe, Sasol Holding in Germany, in krovni družbi skupine, Sasol Ltd.

Prvi del, ki se nanaša na napačno uporabo prava v zvezi z možnostjo, da se matični družbi pripiše kršitev hčerinske družbe le na podlagi domneve, ki temelji na 100-odstotnem lastništvu kapitala

- 132 Komisija je v točki 494 obrazložitve izpodbijane odločbe menila:

„[V] sodni praksi je bilo določeno, da Komisija lahko domneva, da matične družbe odločilno vplivajo na hčerinske družbe, ki so v njihovi 100-odstotni lasti. Če se taka domneva uporabi, kot v obravnavanem primeru pri družbah Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH in Sasol Ltd, morajo matične družbe za zavrnitev te domneve dokazati, da je njihova hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu odločala samostojno.“

- 133 Komisija je po navedbah tožečih strank napačno uporabila pravo, s tem ko je uporabila neustrezen pravni predpis. Iz nobene veljavne pravne podlage naj ne bi bilo mogoče domnevati, da 100-odstotna udeležba zadostuje za ugotovitev, da je matična družba odgovorna za kartel, v katerem je sodelovala hčerinska družba. S tako domnevo sta kršena načelo osebne pravne odgovornosti in domneva nedolžnosti.
- 134 Spomniti je treba, da v posebnem primeru, ko je matična družba stoddstotna lastnica kapitala hčerinske družbe, ki je kršila pravila Unije o konkurenci, ta matična družba po eni strani lahko odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe, po drugi strani pa obstaja izpodbojna pravna domneva, da ta matična družba dejansko odločilno vpliva na ravnanje svoje hčerinske družbe. V teh okoliščinah za domnevo, da matična družba odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe, zadostuje, da Komisija dokaže, da je ves kapital hčerinske družbe v lasti matične družbe. Tako bo lahko Komisija matično družbo štela za solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene hčerinski družbi, razen če ta matična družba, ki mora to domnevo izpodbiti, ne predloži zadostnih dokazov, da njena hčerinska družba na trgu ravna samostojno (glej zgoraj v točki 30 navedeno sodbo z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točki 60 in 61 ter navedena sodna praksa).

- 135 Poleg tega v skladu s sodno prakso domneva odgovornosti, ki temelji na tem, da je družba lastnica celotnega kapitala druge družbe, ne velja le takrat, ko obstaja neposredna povezava med matično in hčerinsko družbo, temveč tudi takrat, ko je – kot v obravnavanem primeru – ta povezava ob upoštevanju vmesne družbe posredna (sodba Sodišča z dne 20. januarja 2011 v zadevi General Química in drugi proti Komisiji, C-90/09 P, ZOdl., str. I-1, točka 90).
- 136 Zato Komisija ni napačno uporabila prava, s tem ko je menila, da lahko, če je matična družba stoddstotna lastnica kapitala hčerinske družbe, domneva, da so ta matična družba in posredne matične družbe dejansko izvajale odločilen vpliv na poslovno politiko hčerinske družbe.
- 137 Če se domneva, da je matična družba odločilno vplivala na hčerinsko družbo, ne izpodbije, lahko Komisija dokaže, da so hčerinska družba ter neposredne in posredne matične družbe del iste gospodarske enote in s tem tvorijo eno samo podjetje v smislu sodne prakse, navedene zgoraj v točki 31. Dejstvo, da matična družba in njena hčerinska družba tvorita eno samo podjetje v smislu člena 81 ES, Komisiji omogoča, da odločbo, s katero nalaga plačilo glob, naslovi na matične družbe, ne da bi bilo treba dokazati njihovo osebno vpletenost v to kršitev (glej sodno prakso, navedeno v točki 36 zgoraj).
- 138 S takim pristopom ni kršeno načelo osebne odgovornosti. Družbe Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd so bile namreč osebno sankcionirane za kršitev, za katero se zaradi tesnih gospodarskih in pravnih povezav z družbo Sasol Wax, ki so izhajale iz lastništva celotnega kapitala te družbe, šteje, da so jo storile (glej v tem smislu zgoraj v točki 34 navedeno sodbo Metsä-Serla in drugi proti Komisiji, točka 34).
- 139 V zvezi z domnevno kršitvijo načela domneve nedolžnosti je treba spomniti, da v skladu s tem načelom vsaka obdolžena oseba velja za nedolžno, dokler ni v skladu z zakonom dokazana njena krivda. S tem prepoveduje vsako formalno ugotovitev in celo vsak namig na odgovornost osebe, obdolžene za določeno kršitev, v odločbi, s katero je končan postopek, ne da bi ta oseba lahko izkoristila vsa jamstva za izvajanje pravic obrambe v okviru rednega postopka, katerega cilj je odločba o utemeljenosti ugovora (sodba Splošnega sodišča z dne 12. oktobra 2007 v zadevi Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse proti Komisiji, T-474/04, ZOdl., str. II-4225, točka 76).
- 140 Uporabo načela domneve nedolžnosti v konkurenčnem pravu je treba prilagoditi dejstvu, da se v nasprotju s kazenskim postopkom, ki se nujno nanaša na pravni subjekt (pravna ali fizična oseba), konkurenčno pravo uporablja za podjetje, ki označuje gospodarsko enoto, ki jo lahko sestavlja tudi več pravnih oseb. Poleg tega lahko družbe, ki so na vrhu skupine, reorganizirajo svojo notranjo strukturo, zlasti z ustanovitvijo družb, ki imajo za nekatere dejavnosti ločeno pravno osebnost.
- 141 V takih okoliščinah za ohranitev polnega učinka konkurenčnega prava Unije samo dejstvo, da ima matična družba hčerinsko družbo, neposredno sodelujočo pri kršitvi, v 100-odstotni ali skoraj 100-odstotni lasti, Komisiji zadostuje za utemeljitev odgovornosti te matične družbe. Potem ko Komisija navede ta očitek, mora matična družba predložiti nasprotne dokaze, da s hčerinsko družbo ne tvori gospodarske enote. Komisija je v obravnavanem primeru uporabila ta pristop, pri čemer je skrbno preučila dokaze, ki so jih predložile tožeče stranke, in s tem spoštovala načelo domneve nedolžnosti.
- 142 Zato je treba prvi del drugega tožbenega razloga zavrniti.

Drugi del, ki se nanaša na domnevno napačno ugotovitev, da domneva ni bila izpodbita

- 143 Tožeče stranke menijo, da so z dokazi, ki so jih navedle v odgovorih na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, potrdile, da družba Sasol Wax International ni odločilno vplivala na družbo Sasol Wax, saj naj se ne bi vmešavala niti v strateške poslovne odločitve niti v njeno operativno upravljanje.

Izpodbijana odločba

- 144 Komisija je v izpodbijani odločbi v zvezi z dokazi, ki so jih predložile tožeče stranke v odgovorih na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, navedla:

„[...]

(498)

Družba Sasol v zvezi s poslovodji ter sestavo in vlogo nadzornega sveta družbe Sasol Wax GmbH, priznava, da je imela družba Sasol Wax International AG pristojnost za imenovanje poslovodij in članov nadzornega sveta družbe Sasol Wax GmbH. Potrjeno je tudi, da so bili številni člani nadzornega sveta družbe Sasol Wax GmbH več let člani uprave družbe Sasol Wax International AG. Vendar družba Sasol trdi, da so ta dejstva neutemeljena, saj naj nadzorni svet ne bi imel pomembne vloge (bil naj bi brez dejanskega nadzora nad upravljanjem in/ali strategijo družbe Sasol Wax GmbH), ki je bila v rokah nekdanjih zaposlenih pri družbi Vara, ki naj nikakor ne bi vplivali na ravnanje družbe Sasol Wax GmbH. Na prvem mestu zadostuje, da je imela družba Sasol International AG pristojnost za imenovanje poslovodij in članov nadzornega sveta, da je brezpredmetno, ali je bila še naprej odvisna od nekdanjih zaposlenih pri družbi Vara. Na drugem mestu je v zvezi z vlogo nadzornega sveta v statutu naveden seznam nekaterih vprašanj, za katera je pristojen nadzorni svet, na primer imenovanje, odpust in nadzor uprave, odobritev letnih računovodskih izkazov in finančnih načrtov, odobritev naložb, višjih od 0,5 milijona EUR, in spremembe pri poslovni organizaciji. Čeprav družba Sasol trdi, da nobena od navedenih pristojnosti ni imela pomembne vloge pri poslovnem ravnanju družbe Sasol Wax GmbH, da nikoli ni bilo primera, da bi nadzorni svet kakor koli vplival na upravljanje dejavnosti družbe Sasol Wax GmbH, in da so poslovodje družbe Sasol Wax GmbH o ukrepih, bistvenih za strateško poslovno ravnanje družbe Sasol Wax GmbH, običajno odločali, ne da bi prosili za soglasje nadzorni svet, je iz pristojnosti, podeljenih nadzornemu svetu, razvidno, da je bilo predvideno, da bi nadzorni svet dejansko imel strateško in finančno vlogo ter izvajal naloge, ločene od vodenja tekočih poslov družbe, ki jih običajno vodijo uprava in poslovodje družbe.

(499)

Družba Sasol poleg tega trdi, da neobstoj vpliva družbe Wax International AG potrjuje dejstvo, da so bili predstavniki družbe Sasol, ki so bili navzoči na tehničnih sestankih, še naprej nekdanji zaposleni pri družbi Vara in da poslovodje poslovnih enot, na dejavnosti katerih naj bi vplivali tehnični sestanki, niso imeli nobene povezave z družbo Sasol Ltd. V zvezi z ravnanjem tako imenovanih nekdanjih zaposlenih pri družbi Vara so bile te osebe, ko so izvajale nezakonite dejavnosti, zaposlene v skupini Sasol, in to, da so bile te osebe nekdanji zaposleni pri družbi Vara ali to, da je bil njihov neposredni delodajalec hčerinska družba družb Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH ali Sasol Ltd, je brezpredmetno, saj je mogoče dokazati, da so navedene matične družbe odločilno vplivale na navedeno hčerinsko družbo.“

Splošne ugotovitve

- 145 V skladu s sodno prakso za izpodbitje domneve, da je matična družba odločilno vplivala na ravnanje svoje hčerinske družbe, kakor je opisana zgoraj v točki 134, so morale tožeče stranke predložiti vse dokaze o organizacijskih, gospodarskih in pravnih povezavah med družbama Sasol Wax in Sasol Wax International, ki bi po njihovem mnenju lahko pokazale, da niso sestavljale ene same gospodarske enote. Splošno sodišče mora namreč pri presoji upoštevati vse predložene dokaze, katerih narava in pomembnost se lahko glede na posebnosti vsake obravnavane zadeve spreminjata (zgoraj v točki 108 navedeni sodbi Splošnega sodišča z dne 12. decembra 2007 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točka 65, potrjena z zgoraj v točki 30 navedeno sodbo z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, in z dne 13. julija 2011 v zadevi Eni proti Komisiji, T-39/07, ZOdl., str. II-4457, točka 95).

- 146 Zadevna domneva po eni strani temelji na ugotovitvi, da lahko – razen v izjemnih okoliščinah – družba, ki ima v lasti celoten kapital hčerinske družbe, že samo na podlagi tega lastništva odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe, in da se po drugi strani dejansko neizvajanje tega vpliva načeloma najučinkoviteje ugotavlja v sferi subjektov, za katere se ta domneva uporablja (sodba Sodišča z dne 29. septembra 2011 v zadevi Elf Aquitaine proti Komisiji, C-521/09 P, ZOdl., str. I-8947, točka 60).
- 147 Poleg tega se uporaba take domneve utemeljuje s tem, da ima matična družba, kadar je edina delničarka hčerinske družbe, na voljo vse možne instrumente za zagotovitev, da je poslovno ravnanje hčerinske družbe usklajeno z njenim poslovnim ravnanjem. Natančneje, edini delničar, s tem ko sestavi njen statut, načeloma določi obseg samostojnosti hčerinske družbe, izbere poslovodstvo in sprejema ali odobrava strateške poslovne odločitve hčerinske družbe, če je potrebno, prek navzočnosti svojih predstavnikov v organih te družbe. Gospodarska enota matične in hčerinske družbe je navadno tudi dodatno varovana zaradi obveznosti, ki izhajajo iz prava družb držav članic, kot so vodenje konsolidiranih računovodskih izkazov, obveznost hčerinske družbe, da matični družbi redno poroča o svojih dejavnostih, in to, da generalna skupščina hčerinske družbe, ki jo sestavlja edina matična družba, potrjuje letna poročila te hčerinske družbe, kar nujno pomeni, da matična družba vsaj približno spremlja poslovne dejavnosti hčerinske družbe.
- 148 Poleg tega je treba poudariti, da obstaja v primeru hčerinske družbe, v kateri ima ena sama matična družba 100 % ali skoraj 100 % deležev, načeloma en sam poslovni interes, člane organov hčerinske družbe pa določi in imenuje edini delničar, ki jim lahko daje navodila vsaj neformalno ter za njih določi merila učinkovitosti. Zato v takem primeru nujno obstaja zaupni odnos med vodstvom hčerinske in matične družbe, to vodstvo pa nujno ravna z namenom zastopanja in krepitve edinega obstoječega poslovnega interesa, in sicer interesa matične družbe (glej tudi točko 35 zgoraj). Tako je enotnost ravnanja matične in hčerinske družbe na trgu zagotovljena kljub vsej samostojnosti, priznani vodstvu hčerinske družbe, kar zadeva operativno vodenje te družbe, ki izhaja iz *stricto sensu* opredelitve poslovne politike tega vodenja. Poleg tega praviloma edini delničar sam in v skladu s svojimi interesi določi podrobna pravila za sprejemanje odločitev hčerinske družbe in obseg njene operativne samostojnosti, kar lahko po lastni volji spremeni, tako da spremeni pravila, ki urejajo delovanje hčerinske družbe, ali v okviru prestrukturiranja, ali celo z uvedbo neformalnih struktur odločanja.
- 149 Tako je uporaba domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva matične družbe na poslovno ravnanje hčerinske družbe upravičena, če ta domneva zajema položaje, ki so značilni za razmerja med hčerinsko družbo in njeno edino matično družbo, s tem da se predpostavlja, da to, da ima ena sama matična družba vse ali skoraj vse deleže hčerinske družbe, načeloma pomeni, da ti družbi na trgu ravnata enotno.
- 150 Vendar pa imajo zadevne družbe po prejemu obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah vse možnosti dokazati, da mehanizmi, opisani zgoraj v točkah 147 in 148, ki navadno vodijo k uskladitvi poslovnega ravnanja hčerinske družbe z ravnanjem matične družbe, niso delovali kot navadno, tako da je gospodarska enota skupine razpadla.

Operativno vodenje družbe Sasol Wax

- 151 Tožeče stranke menijo, da so dokazale, da je bila politika skupine Sasol taka, da se ni vmešavala v samostojno ravnanje hčerinske družbe Sasol Wax. V zvezi s tem se sklicujejo na obvestilo, ki ga je vodstvo družbe Sasol Wax International podpisalo 9. aprila 2001.
- 152 Tako „bi morala družba Sasol Wax [...]“ po navedbah tožečih strank „zadeve v zvezi z vsakodnevnim upravljanjem obravnavati kot samostojni subjekt, vizije, naloge in strategije“ pa bi morala razvijati družba Sasol Wax International. Poleg tega naj družba Sasol Wax International in njeno vodstvo

nikoli ne bi uveljavljala pravice do veta zoper poslovodje družbe Sasol Wax in vodstvo družbe Sasol Wax International v obdobju Sasol naj se ne bi spomnilo nobenega navodila, ki bi ga dalo poslovodjem družbe Sasol Wax.

- 153 V zvezi s tem je Splošno sodišče že presodilo, da to, da ima hčerinska družba lastne lokalne poslovodne organe in lastna sredstva, samo po sebi ne dokazuje, da ta družba svoje ravnanje na trgu določa neodvisno od svoje matične družbe. Delitev nalog med hčerinskimi družbami in njihovimi matičnimi družbami ter zlasti to, da se upravljanje tekočih dejavnosti zaupa lokalni upravi hčerinske družbe, ki je v 100-odstotni lasti matične družbe, je običajna praksa velikih podjetij, ki so sestavljena iz množice hčerinskih družb, ki jih ima na koncu v lasti ista krovna matična družba. Zato v primeru, da ima matična družba v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je neposredno vpletena v kršitev, z dokazi, predloženimi v zvezi s tem, ni mogoče izpodbiti domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva matične družbe in krovne matične družbe na ravnanje hčerinske družbe (glej v tem smislu zgoraj v točki 35 navedeno sodbo Alliance One International proti Komisiji, točki 130 in 131).
- 154 To rešitev je poleg tega mogoče utemeljiti s premisleki iz točk 35, 147 in 148 zgoraj, iz katerih izhaja, da vodstvo hčerinske družbe v 100-odstotni ali skoraj 100-odstotni lasti ene same matične družbe običajno deluje tako, da zastopa in krepi edine prisotne poslovne interese, in sicer interese edine matične družbe. Zato z izvajanjem svojih samostojnih pristojnosti zagotavlja skladnost poslovnega ravnanja hčerinske družbe s poslovnim ravnanjem preostale skupine.
- 155 Iz navedenega sledi, da je treba trditve tožečih strank v zvezi z operativno samostojnostjo družbe Sasol Wax, s katerimi ni mogoče dokazati, da je gospodarska enota med njo in družbo Sasol Wax International razpadla, zavrnilo.

Strateške poslovne odločitve

- 156 Na prvem mestu tožeče stranke poudarjajo, da družba Sasol Wax International ni uporabila svoje pristojnosti za imenovanje poslovodij družbe Sasol Wax in ni nadomestila nekdanjega vodstva družbe HOS. Družbo Sasol Wax naj bi vodili kot neodvisno gospodarsko enoto v tradiciji družine Schumann tri poslovodje, ki naj bi prišli iz družbe HOS. Komisija naj bi napačno uporabila pravo, s tem ko je zanikala upoštevnost tega dokaza v izpodbijani odločbi in s tem ko je menila, da je zadostovalo, da je imela družba Sasol Wax International pristojnost za imenovanje poslovodij.
- 157 Poudariti je treba, da je Splošno sodišče že zavrnilo tako trditve v zgoraj v točki 35 navedeni sodbi Alliance One proti Komisiji (točka 137). Glede na pristojnost enega samega družbenika, v obravnavanem primeru družbe Sasol Wax International, da izbere poslovodje družbe Sasol Wax po pridobitvi njenega celotnega kapitala, je to, da so navedeni poslovodje ohranili funkcije, mogoče pripisati samo odločitvi edine matične družbe in nakazuje povezavo navedenih poslovodij s to družbo. Zato s tem dokazom ni mogoče izpodbiti domneve, da je matična družba dejansko izvajala odločilen vpliv na ravnanje hčerinske družbe.
- 158 Na drugem mestu tožeče stranke poudarjajo, da so pripravile zapisnike vseh sestankov nadzornega sveta družb Sasol Wax in Sasol Wax International. Nobeden od navedenih dokumentov naj ne bi nakazoval na kakršen koli bistven vpliv neposrednih in posrednih matičnih družb na družbo Sasol Wax. Poleg tega naj bi pobude glede strateškega poslovnega ravnanja družbe Sasol Wax običajno dajali njeni poslovodje, ne da bi prosili za soglasje nadzorni svet ali družbenike. To naj bi veljalo za dolgoročne pogodbe z družbama ExxonMobil in Shell o oskrbi, ki so jih po pogajanjih sklenili samo poslovodje družbe Sasol Wax o razporeditvi osebja v poslovnih enotah družbe Sasol Wax ter o programu znižanja stroškov in prepustitvi logističnih storitev družbe Sasol Wax tretjim osebam.

159 Ugotoviti je treba, da pobude poslovodij družbe Sasol Wax ne zadevajo najpomembnejših strateških poslovnih odločitev z vidika presoje enotnosti ravnanja hčerinske in matične družbe na trgu, kot so odločitve o finančnem načrtu, o poslovnem načrtu, o velikih naložbah ali o imenovanju vodstva. Poleg tega tožeče stranke ne izpodbijajo, da je bil nadzorni svet pristojen za odobritev letnih računovodskih izkazov družbe Sasol Wax.

160 Zato je treba glede na navedene premisleke ugotoviti, da iz trditve tožečih strank ni razvidno, da so bili običajni mehanizmi, ki zagotavljajo enotnost ravnanja na trgu matične in hčerinske družbe, ki je v njeni 100-odstotni lasti, prekršeni (glej točki 147 in 148 zgoraj), tako da je Komisija lahko upravičeno ugotovila obstoj gospodarske enote, ki ustreza pojmu podjetja, kot je določen v členu 81 ES.

Neizpodbojnost domneve

161 Če bi se štelo, da sklop dokazov, ki so jih predložile tožeče stranke, ne zadostuje za izpodbitje domneve o dejanskem nadzoru matične družbe, ki je odločilno vplivala na ravnanje hčerinske družbe, bi bila ta domneva po navedbah tožečih strank dejansko neizpodbojna, s čimer naj bi bili kršeni člen 2 Uredbe št. 1/2003, obveznost obrazložitve, načelo osebne odgovornosti in domneva nedolžnosti.

162 V zvezi s tem je treba pripomniti, da tožeče stranke v trditvah, ki so bile zbrane za izpodbitje zadevne domneve, opisujejo običajno delovanje velikega mednarodnega podjetja, katerega lokalno enoto, družbo Sasol Wax, vodijo poslovodje, ki so ohranili svoja delovna mesta na podlagi odločitve družbe Sasol Wax International, matične družbe, ki ima družbo Sasol Wax v 100-odstotni lasti ter je poleg tega odločila, da pristojnosti za določanje poslovne politike *stricto sensu* prenese na navedene poslovodje, in ohranila pristojnost za sprejemanje strateških poslovnih odločitev v nadzornem svetu in generalni skupščini družbe Sasol Wax.

163 Vendar izpodbitje domneve, da je matična družba dejansko izvajala odločilen vpliv na ravnanje hčerinske družbe, ni vprašanje količine in podrobnosti dokazov, če je v njih opisan običajen način organizacije v velikem večnacionalnem podjetju, v katerem so pristojnosti operativnega vodenja prenesene na poslovodje njegovih lokalnih enot. Za izpodbitje navedene domneve je treba predložiti neobičajne okoliščine, ki dokazujejo, da je gospodarska enota skupine razpadla, čeprav so matične družbe ohranile celoten kapital hčerinskih družb, saj mehanizmi, ki zagotavljajo usklajevanje poslovnega ravnanja hčerinskih in matičnih družb, niso delovali kot običajno.

164 Toda tožeče stranke v obravnavanem primeru niso predložile takih dokazov.

165 Poleg tega je treba spomniti, da sta Sodišče in Splošno sodišče že ugotovili, da je domneva, da je matična družba odločilno vplivala na ravnanje hčerinske družbe, izpodbojna. Iz sodne prakse izhaja, da domneva, čeprav jo je težko izpodbiti, ostane v dopustnih mejah, če je sorazmerna z legitimnim ciljem, ki mu sledi, če obstaja možnost predložitve nasprotnega dokaza in če je zagotovljena pravica do obrambe (zgoraj v točki 146 navedena sodba Elf Aquitaine proti Komisiji, točka 62, in sodba Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2012 v zadevi Shell Petroleum in drugi proti Komisiji, T-343/06, točka 54). To velja za domnevo v zvezi z domnevo o obstoju gospodarske enote med hčerinsko družbo in njeno edino matično družbo, tudi glede na premisleke iz točk od 147 do 150 zgoraj.

166 Zato je treba očitek tožečih strank v zvezi z neizpodbojnostjo zadevne domneve zavrniti.

Sklep

- 167 Glede na vse navedene premisleke je treba ugotoviti, da je Komisija upravičeno trdila, da sta družbi Sasol Wax in Sasol Wax International tvorili gospodarsko enoto v smislu sodne prakse, navedene zgoraj v točki 36, in družbe, ki sestavljajo to enoto, je mogoče obravnavati kot solidarno odgovorne za zadevno kršitev.
- 168 Poleg tega je treba ugotoviti, da tožeče stranke niso navedle posebne trditve v zvezi z izpodbitjem domneve o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva družbe Sasol Holding in Germany na poslovno ravnanje družbe Sasol Wax International niti o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva družbe Sasol Ltd na poslovno ravnanje družbe Sasol Holding in Germany.
- 169 Zato je treba drugi tožbeni razlog v celoti zavrnil.

Dokazni predlog tožečih strank

- 170 Tožeče stranke predlagajo, naj se C. D. I. in R. G. S., poslovodji družbe Sasol Wax v obdobju Sasol, zaslišita kot priči v zvezi s tem, da niti družba Sasol Wax International niti družba Sasol Ltd nista dajali navodil njuni hčerinski družbi in da je družba Sasol Wax samostojno določala svoje poslovno ravnanje.
- 171 Splošno sodišče glede na navedeno analizo meni, da navedena pričevanja ne morejo vplivati na vprašanje pripisa kršitve, ki jo je storila družba Sasol Wax, družbam Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd. Zato ni mogoče sprejeti dokaznega predloga tožečih strank.

3. Tretji tožbeni razlog: neobstoj solidarne odgovornosti družbe Vara v obdobju Schümann in obdobju skupnega podjetja

- 172 Tožeče stranke poudarjajo, da sta družbo HOS, neposredno vpleteno v kršitev, v obdobju Schümann nadzirala družba Vara in nazadnje H. O. Schümann osebno. Poleg tega naj bi družba Vara v obdobju skupnega podjetja izvajala tudi vsaj skupni nadzor nad operativnim subjektom, družbo Schümann Sasol. Komisija naj bi, s tem ko odgovornosti za ravnanja družb HOS in Schümann Sasol ni pripisala družbi Vara in s tem ko je ugotovila samo solidarno odgovornost družbe Sasol v obdobju skupnega podjetja, diskriminirala družbo Sasol glede na družbo Vara.
- 173 Komisija naj ne bi nikjer pojasnila, zakaj je drugače obravnavala družbo Sasol na eni strani in družbo Vara/H. O. Schümanna na drugi strani. Poleg tega se tožeče stranke sklicujejo na načela, določena v zgoraj v točki 33 navedeni sodbi HFB in drugi proti Komisiji (točka 105).
- 174 Ta ukrep Komisije naj bi resno posegal v pravna sredstva, ki jih imajo na voljo družbe Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za vložitev regresnega zahtevka zoper H. O. Schümanna ali družbo Vara, saj naj bi morala družba Sasol dokazati, da sta navedena oseba in navedena družba sodelovali pri kršitvi. Vendar naj bi bilo to posebno težko dokazati, ker naj bi morale tožeče stranke pojasniti, zakaj Komisija ni ugotovila odgovornosti niti družbe Vara niti H. O. Schümanna. Poleg tega naj bi bila ugotovitev solidarne odgovornosti navedene družbe in navedene osebe toliko pomembnejša za družbo Sasol, ker naj bi kartel ustanovila med drugim družba HOS in H. O. Schümann v obdobju, ko naj družba Sasol ne bi opravljala nobene dejavnosti v evropskem sektorju parafinskih voskov.
- 175 Nazadnje, ker naj ne bi bila ugotovljena solidarna odgovornost družbe Vara, naj Komisija ne bi uporabila zgornje 10-odstotne meje iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 glede na promet družbe Vara.

- 176 Komisija trdi, da ima diskrecijsko pravico pri odločitvi, katere subjekte nekega podjetja šteje za odgovorne za kršitev, pri čemer naj bi svojo presojo opravila za vsak primer posebej, in da ji ni treba obrazložiti tega, da v zvezi s tretjimi osebami ni sprejela podobnih aktov, kot so tisti, ki so naslovljeni na subjekte, za katere meni, da so odgovorni.
- 177 Komisija vsekakor poudarja, da se v skladu s sodno prakso podjetje, ki je s svojim ravnanjem kršilo člen 81(1) ES, ne more izogniti vsakršni sankciji, ker drugim gospodarskim subjektom niso bile naložene globe. Tudi če bi Komisija storila napako, s tem ko družbi Vara ni pripisala kršitve, naj bi moralo biti spoštovanje načela enakega obravnavanja usklajeno s spoštovanjem načela zakonitosti, po katerem se nihče ne more v svojo korist sklicevati na nezakonitost, ki je bila storjena v korist drugega.
- 178 Najprej je treba poudariti, da zaradi sprejetja prvega tožbenega razloga ni treba preučiti kršitve načela enakega obravnavanja v zvezi z obdobjem skupnega podjetja, ker je izpodbijana odločba v zvezi s tem razglašena za nično.
- 179 Splošno sodišče bo v nadaljevanju preučilo samo očitek tožečih strank v zvezi z diskriminacijo glede na družbo Vara in H. O. Schümanna za obdobje Schümann.
- 180 Najprej je treba poudariti, da je Komisija v točki 457 obrazložitve izpodbijane odločbe izrecno priznala, da „je bila družba HOS, neposredno vpletena v kršitev, nazadnje v lasti [...] H. O. Schümanna osebno in da je [bil] za kršitev, storjeno v tem obdobju, odgovoren H. O. Schümann.“ Vendar Komisija za kršitev družbe HOS ni solidarno naložila globe niti družbi Vara, njeni neposredni matični družbi, niti H. O. Schümannu.
- 181 V skladu z ustaljeno sodno prakso je načelo enakega obravnavanja, ki zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno upravičeno, splošno načelo prava Unije, določeno v členih 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (sklep Sodišča z dne 15. junija 2012 v zadevi Otis Luxembourg in drugi proti Komisiji, C-494/11 P, točka 53; glej v tem smislu tudi sodbo Sodišča z dne 14. septembra 2010 v zadevi Akzo Nobel Chemicals in Akcros Chemicals proti Komisiji, C-550/07 P, ZOdl., str. I-8301, točki 54 in 55).
- 182 Poleg tega je treba poudariti, da možnost, določena s sodno prakso, navedeno v točki 36 zgoraj, da se sankcija za kršitev hčerinske družbe naloži matični družbi, sama po sebi ne nasprotuje temu, da se sankcija naloži sami hčerinski družbi. Podjetje – torej gospodarski subjekt, ki obsega osebne, opredmetene in neopredmetene elemente (sodba Sodišča z dne 13. julija 1962 v zadevi Mannesmann proti visoki oblasti, 19/61, Recueil, str. 675, 705 in 706) – namreč vodijo organi, ki jih določa njegov pravni status, in vsaka odločba o naložitvi globe se lahko naslovi na statutarno vodstvo podjetja (upravni odbor, upravljavski odbor, predsednika, poslovodjo itd.), tudi če njene finančne posledice na koncu nosijo njegovi lastniki. To pravilo se ne bi upoštevalo, če bi se od Komisije, ki bi se srečala s kršitvijo podjetja, zahtevalo, naj vedno preveri, kdo je lastnik z odločilnim vplivom na podjetje, da bi lahko sankcijo naložila samo temu lastniku (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 in T-252/01, Recueil, str. II-1181, točke od 279 do 281). Ker možnost, da se zaradi ravnanja hčerinske družbe naloži sankcija matični družbi, tako ne vpliva na zakonitost odločbe, naslovljene samo na hčerinsko družbo, ki je sodelovala pri kršitvi, ima Komisija na izbiro, da naloži sankcijo hčerinski družbi, ki je sodelovala pri kršitvi, ali matični družbi, ki jo je v tem obdobju nadzorovala (sodba Splošnega sodišča z dne 14. decembra 2006 v zadevi Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, od T-259/02 do T-264/02 in T-271/02, ZOdl., str. II-5169, točka 331).

- 183 Tako izbiro ima Komisija tudi v primeru gospodarskega nasledstva pri nadzoru hčerinske družbe. Čeprav lahko Komisija v tem primeru ravnanje hčerinske družbe v obdobju pred prenosom pripiše nekdanji matični družbi, po prenosu pa novi matični družbi, ji tega ni treba storiti in se lahko odloči, da sankcijo za ravnanje hčerinske družbe naloži samo njej (zgoraj v točki 182 navedena sodba Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, točka 332).
- 184 V obravnavanem primeru tožeče stranke ne izpodbijajo pripisa kršitve, ki jo je storila družba HOS, družbi Sasol Wax zaradi pravnega nasledstva med družbami. Tak pripis je poleg tega utemeljen s sodno prakso, ki določa, da kadar je subjekt, ki je kršil pravila o konkurenci, pravno ali organizacijsko spremenjen, ta sprememba ne pomeni nujno ustanovitve novega podjetja, ki ni odgovorno za ravnanje predhodnega subjekta v nasprotju s pravili o konkurenci, če z gospodarskega vidika med subjektoma obstaja istovetnost (glej sodbo Sodišča z dne 24. septembra 2009 v združenih zadevah Erste Group Bank in drugi proti Komisiji, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P in C-137/07 P, ZOdl., str. I-8681, točka 79 in navedena sodna praksa).
- 185 Vendar tožeče stranke menijo, da ker so za obdobje Sasol po navedbah Komisije z družbo Sasol Wax solidarno odgovorne družbe Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd, ta ni mogla brez kršitve načela enakega obravnavanja solidarne odgovornosti oprostiti matičnih družb družbe HOS za obdobje Schümann.
- 186 Ugotoviti je treba, da so bile družbe Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd, s tem ko so imele celoten kapital družbe, neposredno vpletene v kršitev v obdobju Sasol, v enakem položaju kot družba Vara in H. O. Schümann za obdobje Schümann.
- 187 Zato je Komisija primerljiva položaja obravnavala različno.
- 188 Z drugimi trditvami Komisije ni mogoče izpodbiti te ugotovitve.
- 189 Na prvem mestu Komisija trdi, da zaradi pravil v zvezi z zastaranjem iz člena 25 Uredbe št. 1/2003 ni mogla ugotoviti solidarne odgovornosti družbe Vara in H. O. Schümanna za kršitev, ki jo je storila družba HOS, ker naj bi navedena družba in navedena oseba imeli celotni kapital družbe HOS samo do 30. aprila 1995.
- 190 V zvezi s tem, ne da bi bilo treba Splošnemu sodišču v okviru tega postopka določiti, da sta za kršitev družbe Schümann Sasol odgovorna družba Vara in H. O. Schümann, je treba poudariti, da je vprašanje take odgovornosti lahko preučila Komisija, in sicer brez napak pri presoji, ki jih je storila in kakršne so bile razkrite pri preučitvi prvega tožbenega razloga. Toda če bi Komisija trdila, da je odgovornost družbe Vara in H. O. Schümanna zadevala obdobje skupnega podjetja, ki je v obravnavanem primeru trajalo do 30. junija 2002, se nobeden od zastaralnih rokov iz člena 25 Uredbe št. 1/2003 ne bi iztekel 17. marca 2005, ko je bila Komisija obveščena o kartelu in vpletenosti družbe HOS.
- 191 Iz navedenega izhaja, da je treba trditve Komisije v zvezi z zastaranjem zavrniti, ker se pri utemeljitvi neenakega obravnavanja ne more veljavno sklicevati na razliko med položajem družbe Vara in H. O. Schümanna na eni strani ter položajem tožečih strank na drugi strani, ki je morda ne bi bilo, če Komisija ne bi storila napake pri presoji.
- 192 Na drugem mestu, s sodno prakso, na katero se je sklicevala Komisija, ni mogoče odpraviti neenakega obravnavanja, ugotovljenega zgoraj v točki 187. Splošno sodišče je namreč v zgoraj v točki 182 navedeni sodbi Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji (točka 331) potrdilo, da je lahko Komisija za odgovorno upravičeno štela „odvisno družbo, ki je sodelovala pri kršitvi, ali matično družbo, ki jo je v tem obdobju nadzorovala“, vendar ni navedlo, da je Komisija lahko štela za solidarno odgovorno novo matično družbo za obdobje po prenosu hčerinske družbe in hkrati solidarne odgovornosti oprostila nekdanjo matično družbo za obdobje pred prenosom. Poleg tega je v skladu s sodno prakso dovoljena praksa Komisije, da za odgovorno šteje samo družbo, ki neposredno sodeluje

v kartelu, ali nekdanjo in novo matično družbo, solidarno s hčerinsko družbo (sodba Splošnega sodišča z dne 13. septembra 2010 v zadevi Trioplast Industrier proti Komisiji, T-40/06, ZOdl., str. II-4893, točka 72, in sodba z dne 3. marca 2011 v združenih zadevah Areva in drugi proti Komisiji, T-117/07 in T-121/07, ZOdl., str. II-633, točka 137). Komisija se, nasprotno, ne sklicuje na noben precedens iz sodne prakse, ki bi dopuščal razdelitev odgovornosti, kakršna je bila ugotovljena v obravnavanem primeru.

- 193 Zato je treba preučiti posledice neenakega obravnavanja, ugotovljenega zgoraj v točki 187.
- 194 V skladu s sodno prakso mora biti spoštovanje načela enakega obravnavanja usklajeno s spoštovanjem načela zakonitosti, po katerem se nihče ne more v svojo korist sklicevati na nezakonitost, ki je bila storjena v korist drugega. Zaradi morebitnega nezakonitega ravnanja v korist drugega podjetja, ki ni stranka tega postopka, Splošno sodišče namreč ne more ugotoviti neenakega obravnavanja in tako nezakonitosti glede tožečih strank. Tak pristop bi pomenil, da se prizna načelo „enakega obravnavanja v protipravnosti“ in da se Komisiji naloži obveznost, da ne upošteva dokazov, ki jih ima na voljo, za naložitev sankcije podjetju, ki je storilo kaznivo dejanje, samo zato, ker se je drugo podjetje, ki bi utegnilo biti v primerljivem položaju, protipravno izognilo taki sankciji. Poleg tega se podjetje, ki je s svojim ravnanjem kršilo člen 81(1) ES, ne more izogniti sankcijam zato, ker drugim gospodarskim subjektom ni bila naložena globa, ker se sodišče Unije, kot v obravnavanem primeru, z njihovim primerom ni ukvarjalo (sodba Sodišča z dne 31. marca 1993 v združenih zadevah Ahlström Osakeyhtiö in drugi proti Komisiji, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 in od C-125/85 do C-129/85, Recueil, str. I-1307, točka 197, in sodba Splošnega sodišča z dne 16. novembra 2006 v zadevi Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, T-120/04, ZOdl., str. II-4441, točka 77).
- 195 Vendar je treba ugotoviti, da je Komisija upravičeno ugotovila, da je družba Sasol Wax odgovorna za kršitev, ki jo je storila družba HOS, katero je nasledila kot družba, neposredno sodelujoča v kartelu (glej točko 184 zgoraj), tako da je lahko bila upravičeno sankcionirana za obdobje od 3. septembra 1992 do 28. aprila 2005.
- 196 Poleg tega, kot izhaja iz preučitve drugega tožbenega razloga, Komisija ni storila napake, s tem ko je družbam Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd pripisala odgovornost za kršitev, ki jo je storila neposredno družba Sasol Wax v obdobju Sasol. Zato jih je Komisija upravičeno štela za solidarno odgovorne za obdobje od 1. julija 2002 do 28. aprila 2005, tako da je treba v zvezi s tem ta tožbeni razlog zavrniti.
- 197 Vendar je zaradi neenakega obravnavanja, ugotovljenega v točki 187 zgoraj, upravičeno spremeniti izpodbijano odločbo v delu, v katerem se z njo poveča odgovornost družb Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd v zvezi z deležem globe, naložene za obdobje Schümann (glej točko 452 v nadaljevanju).
- 198 Poleg tega je treba poudariti, da nerazglasitev ničnosti izpodbijane odločbe v delu, ki se navezuje na to, da družbama Vara in H. O. Schümann ni bila naložena globa za ravnanja družbe HOS, ne vpliva na morebitno pravico tožečih strank do vložitve regresnega zahtevka pri nacionalnem sodišču.

4. Četrty tožbeni razlog: napačna določitev osnovnega zneska globe

Prvi del, ki se nanaša na neobstoj veljavne pravne podlage izpodbijane odločbe

- 199 Na prvem mestu, tožeče stranke menijo, da člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 ni veljavna pravna podlaga za sprejetje izpodbijane odločbe.

- 200 Ta določba naj namreč ne bi izpolnjevala zahteve po „jasni in nedvoumni podlagi“, ki velja za represivne odločbe Komisije, zlasti glede na člen 6 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP), in Listine o temeljnih pravicah, saj naj bi Komisiji dajala popolno svobodo, da naloži globe do zgornje meje 10 % prometa zadevnega podjetja.
- 201 Spomniti je treba, da je Splošno sodišče take trditve že preučilo in jih zavrnilo.
- 202 Najprej je treba poudariti, da je treba trditev tožečih strank glede neobstoja „jasne in nedvoumne pravne podlage“ razumeti tako, da se sklicujejo na načelo zakonitosti v kazenskem pravu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), kot je določeno zlasti v členu 49(1) Listine o temeljnih pravicah. V skladu s tem načelom so v zakonodaji Unije jasno opredeljena kazniva ravnanja in kazni (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 29. marca 2011 v zadevi ThyssenKrupp Nirosta proti Komisiji, C-352/09 P, ZOdl., str. I-2359, točka 80).
- 203 Poleg tega v skladu s sodno prakso Komisija pri sprejemanju odločb o naložitvi glob zaradi sodelovanja v nezakonitih kartelih nima neomejene diskrecijske pravice za določitev zneska take globe, ker so veljavne določbe določale zgornjo mejo glob na podlagi prometa zadevnih podjetij, to je na podlagi objektivnega merila. Tako, čeprav ne obstaja absolutna meja za vse kršitve pravil o konkurenci, pa je globa, ki se sme naložiti, absolutno omejena in jo je mogoče izračunati za vsako podjetje in za vsak primer kršitve, tako da je najvišji znesek globe, ki se lahko naloži zadevnemu podjetju, določljiv vnaprej (sodbe Splošnega sodišča z dne 5. aprila 2006 v zadevi Degussa proti Komisiji, T-279/02, ZOdl., str. II-897, točke od 74 do 76, z dne 8. oktobra 2008 v zadevi Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik proti Komisiji, T-69/04, ZOdl., str. II-2567, točki 35 in 36, in z dne 12. decembra 2012 v zadevi Ecka Granulate in non ferrum Metallpulver proti Komisiji, T-400/09, točka 28).
- 204 Merili teže in trajanja kršitve, navedeni v členu 23(3) Uredbe št. 1/2003, dajeta Komisiji sicer široko polje proste presoje, vendar gre za merili, ki so ju za podobne določbe sprejeli drugi zakonodajalci in ki Komisiji dopuščata, da naloži sankcije ob upoštevanju stopnje nezakonitosti zadevnega ravnanja (zgoraj v točki 203 navedena sodba Degussa proti Komisiji, točka 76, zgoraj v točki 203 navedena sodba Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik proti Komisiji, točka 37, in zgoraj v točki 203 navedena sodba Ecka Granulate in non ferrum Metallpulver proti Komisiji, točka 29).
- 205 Poleg tega je morala Komisija pri določitvi glob, kakršne so v obravnavanem primeru, spoštovati splošna pravna načela, zlasti načeli enakega obravnavanja in sorazmernosti, kot sta opredeljeni v sodni praksi Sodišča in Splošnega sodišča. Upravno prakso Komisije tako neomejeno nadzorujejo sodišča Unije. Prav ta nadzor je z ustaljeno in objavljeno sodno prakso omogočal opredelitev nedoločenih pojmov, ki bi jih lahko vseboval člen 23(2) in (3) Uredbe št. 1/2003 (zgoraj v točki 203 navedena sodba Degussa proti Komisiji, točki 77 in 79, zgoraj v točki 203 navedena sodba Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik proti Komisiji, točka 41, in zgoraj v točki 203 navedena sodba Ecka Granulate in non ferrum Metallpulver proti Komisiji, točka 30).
- 206 Poudariti je še treba, da ima konkurenčno pravo sicer nedvomno naravo, podobno kazenski, vendar ni del „jedra“ kazenskega prava. Toda zunaj „trdega jedra“ se postopkovne garancije iz člena 6 EKČP ne uporabljajo nujno v vsej svoji strogosti (glej sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Jussila proti Finski z dne 23. novembra 2006, *Recueil des arrêts et des décisions*, 2006-XIV, točka 43).
- 207 V teh okoliščinah je treba tudi navesti, da so na področju konkurenčnega prava v nasprotju s kazenskim pravom dobički od nezakonitih dejanj in sankcije zaradi njih samo finančne, tako kot namen ravnanja kršiteljev, ki pri svojih dejanjih sicer sledijo ekonomski logiki. Zato bi bolj ali manj natančna predvidljivost zneska globe, ki jo je treba naložiti zaradi sodelovanja v nezakonitem kartelu, imela zelo škodljive posledice za konkurenčno politiko Unije, ker bi lahko podjetja, ki izvajajo kršitve, neposredno primerjala stroške in dobičke od svojih nezakonitih dejavnosti ter upoštevala možnosti za razkritje, in tako poskusila zagotoviti dobičkonosnost navedenih dejavnosti (glej v tem smislu zgoraj

v točki 203 navedeno sodbo Degussa proti Komisiji, točka 83, zgoraj v točki 203 navedeno sodbo Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik proti Komisiji, točka 45, in zgoraj v točki 203 navedeno sodbo Ecka Granulate in non ferrum Metallpulver proti Komisiji, točka 32).

- 208 Na podlagi navedenih premislekov je treba upoštevati, da je člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 sredstvo, ki Komisiji omogoča izvajanje konkurenčne politike Unije s potrebno učinkovitostjo, hkrati pa dovolj jasna in natančna pravna podlaga za sprejetje odločb o naložitvi glob udeležencem kartelov. Zato je treba očitek tožečih strank v zvezi s tem zavrni.
- 209 Na drugem mestu, tožeče stranke trdijo, da je Komisija prekršila načelo prepovedi retroaktivnosti, s tem ko je v izpodbijani odločbi uporabila Smernice iz leta 2006, čeprav je zadevna kršitev prenehala aprila 2005.
- 210 V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da dejstvo, da je Komisija v preteklosti za določene vrste kršitev naložila določeno raven globe, ne more preprečiti možnosti, da to raven kadar koli zviša v mejah, navedenih v Uredbi št. 1/2003, če je to potrebno za zagotovitev izvajanja konkurenčne politike Unije. Učinkovita uporaba pravil Unije o konkurenci namreč zahteva, da lahko Komisija višino glob kadar koli prilagodi potrebam te politike (sodbe Sodišča z dne 7. junija 1983 v združenih zadevah *Musique Diffusion française* in drugi proti Komisiji, od 100/80 do 103/80, Recueil, str. 1825, točka 109; z dne 2. oktobra 2003 v zadevi *Aristrain* proti Komisiji, C-196/99 P, Recueil, str. I-11005, točka 81, in zgoraj v točki 44 navedena sodba *Dansk Rørindustri* in drugi proti Komisiji, točka 169).
- 211 Nadzorstvena vloga, ki jo Komisiji podeljujeta člena 81 ES in 82 ES, namreč ne zajema samo naloge preiskovanja in preganjanja posamičnih kršitev, temveč zajema ravno tako nalogo zasledovanja splošne politike, katere namen je, da se na področju konkurence uporabljajo načela, ki jih določa Pogodba, in da se v to usmeri ravnanje podjetij (zgoraj v točki 210 navedena sodba *Musique Diffusion française* in drugi proti Komisiji, točka 105, in zgoraj v točki 44 navedena sodba *Dansk Rørindustri* in drugi proti Komisiji, točka 170).
- 212 Zato morajo zadevna podjetja upoštevati možnost, da lahko Komisija kadarkoli zviša raven glob glede na raven, ki jo je uporabljala v preteklosti. To ne velja samo tedaj, ko Komisija zviša raven glob pri naložitvi glob v posameznih odločbah, ampak tudi, če se to zvišanje opravi z uporabo splošnoveljavnih pravil ravnanja, kot so navedene smernice (zgoraj v točki 44 navedena sodba *Dansk Rørindustri* in drugi proti Komisiji, točki 229 in 230).
- 213 Zato je bila nadomestitev Smernic iz leta 1998 z novo metodo za izračun glob, ki je določena v Smernicah iz leta 2006, čeprav se je z njo raven naloženih glob dejansko zvišala, za udeležence kartela v obdobju njenega izvajanja razumno predvidljiva. Poleg tega je treba spomniti, da se v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 206, postopkovne garancije iz člena 6 EKČP na področju konkurenčnega prava ne uporabljajo nujno v vsej svoji strogosti. Obseg te sodne prakse je treba po analogiji razširiti na člen 7 EKČP. Z uvedbo novih smernic se ni nikakor spremenila najvišja raven globe, določena v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, ki je edini veljavni zakonodajni okvir. Zato Komisija s tem, da je v izpodbijani odločbi uporabila Smernice iz leta 2006 za kršitev, ki je bila storjena pred njihovim sprejetjem, ni kršila načela prepovedi retroaktivnosti (glej v tem smislu zgoraj v točki 44 navedeno sodbo *Dansk Rørindustri* in drugi proti Komisiji, točki 231 in 232).
- 214 Nazadnje je treba poudariti, da bi omejitev, zaradi katere bi morala Komisija uporabiti smernice, veljavne ob storitvi kršitve, ki je v obravnavanem primeru trajala trinajst let, odvzela vsebino pravici Komisije, priznani s sodno prakso, navedeno v točki 210 zgoraj, da prilagodi metode za izračun globe glede na njeno obveznost učinkovite uporabe pravil Unije o konkurenci.
- 215 Iz navedenega izhaja, da je treba zavrni tudi drugi očitek tožečih strank in s tem prvi del četrtega tožbenega razloga v celoti.

Drugi del, ki se nanaša na napačno vključitev prodaje mikrokristalnih voskov v vrednost prodaje družbe Sasol

- 216 Odstavek 13 Smernic iz leta 2006 določa, da bo Komisija za določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP. V skladu z opombo, ki se navezuje na navedeni odstavek, se posredna prodaja upošteva na primer za horizontalne dogovore o določanju cen za nek proizvod, kjer se cena tega proizvoda uporabi kot izhodišče za cene proizvodov nižje ali višje kakovosti.
- 217 Tožече stranke menijo, da kartel ni zadeval mikrokristalnih voskov, zato naj bi Komisija napačno vključila promet za te proizvode v vrednost prodaje, upoštevane pri izračunu globe.

Načela presoje dokazov

- 218 V skladu s sodno prakso mora Komisija dokazati kršitve, ki jih ugotovi, in predložiti dokaze, s katerimi lahko pravno zadostno dokaže obstoj dejstev, ki pomenijo kršitev (glej sodbo Sodišča z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 58, in zgoraj v točki 76 navedeno sodbo Dresdner Bank in drugi proti Komisiji, točka 59 in navedena sodna praksa).
- 219 V zvezi z obsegom sodnega nadzora mora v skladu z ustaljeno sodno prakso Splošno sodišče, kadar mu je predložena tožba za razglasitev ničnosti odločbe, sprejete na podlagi člena 81(1) ES, na splošno izvesti celovit nadzor za ugotovitev, ali so pogoji za uporabo člena 81(1) ES izpolnjeni ali ne (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 26. oktobra 2000 v zadevi Bayer proti Komisiji, T-41/96, Recueil, str. II-3383, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 220 V okviru tega je treba dvom sodišča razlagati v korist podjetja, naslovnika odločbe o ugotovitvi kršitve. Sodišče torej ne sme sklepati, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj zadevne kršitve, če še vedno dvomi o tem vprašanju, zlasti v okviru tožbe za razglasitev ničnosti odločbe o naložitvi globe (zgoraj v točki 76 navedena sodba Dresdner Bank in drugi proti Komisiji, točka 60, in sodba Splošnega sodišča z dne 12. julija 2011 v zadevi Hitachi in drugi proti Komisiji, T-112/07, ZOdl., str. II-3871, točka 58).
- 221 V tem zadnjem primeru je namreč treba upoštevati načelo domneve nedolžnosti, kakršno izhaja zlasti iz člena 6(2) EKČP kot dela temeljnih pravic, ki so del splošnih načel prava Unije. Z vidika narave zadevnih kršitev ter narave in stopnje strogosti sankcij, ki so zanje predpisane, se načelo domneve nedolžnosti uporablja zlasti v postopkih – ki se nanašajo na kršitev pravil o konkurenci, ki veljajo za podjetja – v katerih se lahko naložijo globe ali periodične denarne kazni (zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 59; glej v tem smislu zgoraj v točki 76 navedeno sodbo Dresdner Bank in drugi proti Komisiji, točka 61 in navedena sodna praksa).
- 222 Zato se mora Komisija pri dokazovanju obstoja kršitve sklicevati na natančne in ujemajoče se dokaze. Vendar je treba poudariti, da ni nujno, da vsak dokaz Komisije zadosti tem merilom glede vsakega znaka kršitve. Zadostuje, da to zahtevo izpolnjuje sklenjen krog indicev, na katere se sklicuje institucija in ki se presojajo skupaj (glej zgoraj v točki 76 navedeno sodbo Dresdner Bank in drugi proti Komisiji, točki 62 in 63 ter navedena sodna praksa).
- 223 Indici, ki jih Komisija navede v izpodbijani odločbi, da bi dokazala, da je podjetje kršilo člen 81(1) ES, se ne smejo presojati ločeno, ampak kot celota (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 8. julija 2008 v zadevi BPB proti Komisiji, T-53/03, ZOdl., str. II-1333, točka 185 in navedena sodna praksa).

- 224 Prav tako je treba navesti, da mora Komisija v praksi pogosto dokazati obstoj kršitve v okoliščinah, ki so za to neugodne, ker je lahko poteklo več let od časa nastanka dejanskega stanja kršitve in ker več podjetij, ki so bila predmet preiskave, ni dejavno sodelovalo s Komisijo. Čeprav mora Komisija nujno dokazati, da je bil sklenjen protipraven sporazum o določitvi cene, bi bilo pretirano zahtevati tudi, naj predloži dokaz o posebnem mehanizmu, s katerim naj bi bil dosežen ta cilj. Podjetje, odgovorno za kršitev, bi se namreč prelahko izognilo vsaki sankciji, če bi se lahko sklicevalo na nedoločnost predloženih informacij glede izvajanja nezakonitega sporazuma, kadar sta obstoj sporazuma in njegov protikonkurenčni cilj zadostno dokazana. Podjetja se v takem položaju lahko primerno branijo, če imajo možnost podati pripombe na vse dokaze, ki jih proti njim uveljavlja Komisija (sodba Splošnega sodišča z dne 8. julija 2004 v združenih zadevah JFE Engineering in drugi proti Komisiji, T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, ZOdl., str. II-2501, točka 203).
- 225 V zvezi z dokazi, ki jih je mogoče navesti za kršitev člena 81 ES, velja namreč v pravu Unije načelo proste presoje dokazov (sodba Splošnega sodišča z dne 8. julija 2004 v zadevi Dalmine proti Komisiji, T-50/00, ZOdl., str. II-2395, točka 72, in zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 64).
- 226 Kar zadeva dokazno vrednost različnih dokazov, je edino upošteveno merilo za presojo predloženih dokazov njihova verodostojnost (zgoraj v točki 225 navedena sodba Dalmine proti Komisiji, točka 72).
- 227 V skladu s splošnimi dokaznimi pravili sta verodostojnost in torej dokazna vrednost dokumenta odvisni od njegovega izvora, okoliščin nastanka, naslovnika in vsebine (sodba Splošnega sodišča z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točki 1053 in 1838, in zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 70).
- 228 Če se Komisija za sklep o obstoju kršitve opira le na ravnanje zadevnih podjetij na trgu, zadostuje, da ta dokažejo obstoj okoliščin, ki dejstva, ki jih je ugotovila Komisija, prikazujejo drugače in tako omogočajo, da se razlaga Komisije, ki jo je navedla pri ugotovitvi obstoja kršitve pravil Unije o konkurenci, nadomesti z drugo verjetno razlago dejstev (glej v tem smislu zgoraj v točki 224 navedeno sodbo JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točka 186).
- 229 Če pa se Komisija sklicuje na dokumentarne dokaze, morajo zadevna podjetja ne le predložiti verjetno alternativo tezi Komisije, temveč morajo dokazati, da dokazi, navedeni v izpodbijani odločbi, ne zadostujejo za ugotovitev obstoja kršitve (zgoraj v točki 224 navedena sodba JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točka 187). Tako izvajanje dokazov ne krši načela domneve nedolžnosti (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Montecatini proti Komisiji, C-235/92 P, Recueil, str. I-4539, točka 181).
- 230 Ker je prepoved protikonkurenčnih sporazumov splošno znana, od Komisije ni mogoče zahtevati, naj predloži listine, ki izrecno dokazujejo navezovanje stikov med zadevnimi gospodarskimi subjekti. Nepopolni in razpršeni dokazi, ki bi jih lahko imela Komisija, morajo biti vsekakor taki, da se lahko dopolnijo s sklepanjem, ki omogoča rekonstrukcijo upoštevnih okoliščin. Na obstoj protikonkurenčnega ravnanja ali sporazuma je tako mogoče sklepati iz več dogodkov, ki sovpadajo, in indicev, ki lahko skupaj, če ni drugega skladnega pojasnila, pomenijo dokaz kršitve pravil o konkurenci (sodba Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točke od 55 do 57; glej tudi zgoraj v točki 76 navedeno sodbo Dresdner Bank in drugi proti Komisiji, točki 64 in 65 in navedena sodna praksa).
- 231 Pri presoji dokazne vrednosti dokumentarnih dokazov je treba za zelo pomembno šteti okoliščino, da je dokument nastal v neposredni zvezi z dejstvi (sodbi Splošnega sodišča z dne 11. marca 1999 v zadevi Ensidesa proti Komisiji, T-157/94, Recueil, str. II-707, točka 312, in z dne 16. decembra 2003 v zadevi

Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied in Technische Unie proti Komisiji, T-5/00 in T-6/00, Recueil, str. II-5761, točka 181) ali da ga je napisala neposredna priča teh dejstev (zgoraj v točki 224 navedena sodba JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točka 207).

- 232 Neobstoj datuma ali podpisa na dokumentu ali to, da je nečitljivo napisan, temu dokumentu ne odvzema vse dokazne vrednosti, zlasti če se njegov izvor, verjeten datum nastanka in vsebina lahko dovolj zanesljivo ugotovijo (sodba Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2006 v združenih zadevah FNCBV proti Komisiji, T-217/03 in T-245/03, ZOdl., str. II-4987, točka 124; glej tudi sodbo Splošnega sodišča z dne 10. marca 1992 v zadevi Shell proti Komisiji, T-11/89, Recueil, str. II-757, točka 86).
- 233 Iz načela proste presoje dokazov izhaja, da čeprav se neobstoj dokumentarnih dokazov lahko izkaže za upošteven v okviru celovite presoje sklenjenega kroga indicev, na katere se sklicuje Komisija, pa to samo po sebi ne pomeni, da lahko zadevno podjetje trditve Komisije izpodbija s predložitvijo alternativne razlage dejstev. To lahko stori samo, če dokazi, ki jih je predložila Komisija, obstoja kršitve ne dokazujejo nedvoumno in če ni potrebna razlaga (zgoraj v točki 220 navedena Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 65; glej v tem smislu tudi sodbo Splošnega sodišča z dne 12. septembra 2007 v zadevi Coats Holdings in Coats proti Komisiji, T-36/05, neobjavljena v ZOdl., točka 74).
- 234 Poleg tega nobena določba niti splošno načelo prava Unije Komisiji ne prepovedujeta, da bi proti podjetju uporabila izjave drugih podjetij, ki jim je očitana udeležba v kartelu. V nasprotnem primeru bi bilo dokazno breme Komisije za ravnanja, ki so v nasprotju s členom 81 ES, nevzdržno in nezdržljivo z njeno nalogo nadzora nad pravilno uporabo teh določb (zgoraj v točki 224 navedena sodba JFE Engineering drugi proti Komisiji, točka 192, in zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 67).
- 235 Še posebej visoko dokazno vrednost je mogoče priznati izjavam, ki so, prvič, zanesljive, drugič, podane v imenu podjetja, tretjič, jih poda oseba, ki ima poklicno obveznost delovati v interesu tega podjetja, četrtič, nasprotujejo interesom izjavitelja, petič, jih poda neposredna priča dogajanja, ki ga opisujejo, in šestič, so podane pisno, načrtno in po tehtnem premisleku (zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 71; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 224 navedeno sodbo JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točke od 205 do 210).
- 236 Vendar izjave podjetja, ki se mu očita udeležba v kartelu, katere resničnost izpodbija več drugih zadevnih podjetij, ni mogoče šteti za zadosten dokaz obstoja kršitve, ki so jo ta podjetja storila, ne da bi to potrjevali drugi dokazi, ker je zaradi zanesljivosti zadevnih izjav lahko zahtevana stopnja potrditve manjša (zgoraj v točki 224 navedena sodba JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točki 219 in 220, in zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 68).
- 237 Poleg tega, čeprav je po navadi primerno imeti nekoliko nezaupanja do prostovoljnih izjav glavnih udeležencev protipravnega kartela, glede na to, da je mogoče, da ti udeleženci težijo k zmanjšanju pomena svojega prispevka h kršitvi in k poudarjanju prispevka drugih, kljub temu velja, da vložitev prošnje za uporabo Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002, da bi se dosegla imuniteta pred globo ali znižanje globe, ne ustvari nujno spodbude k predložitvi izkrivljenih dokazov glede sodelovanja preostalih udeležencev kartela. Vsak poskus zavajanja Komisije namreč lahko vzbudi dvom o iskrenosti in celovitosti sodelovanja prosilca ter s tem ogrozi njegovo možnost za polno uporabo Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002 (zgoraj v točki 220 navedena sodba Hitachi in drugi proti Komisiji, točka 72; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 194 navedeno sodbo Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, točka 70).
- 238 Zlasti je treba ugotoviti, da to, da neka oseba prizna, da je storila kršitev, in tako prizna obstoj dejstev, ki presegajo tista, o obstoju katerih bi bilo mogoče neposredno sklepati iz zadevnih dokumentov, *a priori* pomeni – ob neobstoju posebnih okoliščin, ki bi nakazovale nasprotno – da se je odločila povedati resnico. Zato je izjave, ki so v nasprotju z interesi izjavitelja, treba šteti za še posebej

zanesljive dokaze (zgoraj v točki 224 navedena sodba JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točki 211 in 212, ter sodbi z dne 26. aprila 2007 v združenih zadevah Bolloré in drugi proti Komisiji, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 in T-136/02, ZOdl., str. II-947, točka 166, in z dne 8. julija 2008 v zadevi Lafarge proti Komisiji, T-54/03, neobjavljena v ZOdl., točka 59).

239 Navedena sodna praksa se po analogiji uporablja za člen 53 Sporazuma EGP.

Izpodbijana odločba in izjave udeležencev kartela

240 Najprej je treba spomniti, da je v točki 111 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeno:

„Na večini tehničnih sestankov so se pogovori o cenah nanašali na parafinske voske na splošno, le redko pa na posamezne vrste parafinskih voskov (kot so popolnoma rafinirani parafinski voski, delno rafinirani parafinski voski, mešanice voskov/specialni voski, trdi parafinski voski ali hidrirani parafinski voski). Poleg tega je bilo vsem podjetjem jasno, da se bodo cene za vse vrste parafinskih voskov zvišale za isti znesek ali za isti odstotek.“

241 Iz izjave družbe Shell z dne 26. aprila 2005, na katero se sklicuje Komisija v točki 111 obrazložitve izpodbijane odločbe, je razvidno, da so se ravnanja, katerih namen je bil določiti cene, nanašala na vse vrste parafinskih voskov. Družba Shell je namreč izjavila, da so udeleženci na tehničnih sestankih na splošno razumeli, da se bodo cene vseh vrst voskov zvišale za isti znesek ali odstotek.

242 Družba Shell je poleg tega v ustni izjavi z dne 21. marca 2007 navedla tudi, da so bile le redko omenjene posamezne vrste parafinskih voskov (kot so popolnoma rafinirani parafinski voski, delno rafinirani parafinski voski, trdi parafinski voski in mešanice voskov/specialni voski). Udeleženci so se strinjali, da se cene vseh vrst parafinskih voskov zvišajo za isti znesek ali isti odstotek.

243 Nato je družba Total izjavila, da so se zvišanja cen nanašala zlasti na parafine običajne kakovosti, ki se uporabljajo pretežno v sektorju sveč in naj bi bili edini parafini, ki naj bi zares zanimali družbo Sasol in druge nemške proizvajalce (DEA in Hansen & Rosenthal). Ker naj bi bile sveče ena glavnih priložnosti na trgu parafina v Evropi, naj bi sprememba v ceni na tem trgu povzročila spremembo v ceni drugih načinov njegove uporabe.

244 Tudi družba Sasol je potrdila to ravnanje, pri čemer je izjavila, da je bil s sporazumi, sklenjenimi na tehničnih sestankih, bolj ali manj določen trend za druge segmente navedenega proizvoda, ker naj bi udeleženci pogosto poskušali približno prenesti zvišanja cen, ki so bila določena za druge vrste proizvodov.

245 Ujemajoče se izjave udeležencev kartela torej podpirajo in potrjujejo vsebino točke 111 obrazložitve izpodbijane odločbe.

Zatrjevano nesoglasje glede cen mikrokristalnih voskov

246 Tožeče stranke ne izpodbijajo, da so bili na tehničnih sestankih občasno omenjeni mikrokristalni voski. Vendar naj bi iz izjav podjetij, ki naj bi sodelovala v kartelu, zbranih med upravnim postopkom, izhajalo, da so bili popolnoma in delno rafinirani parafinski voski jedro sestankov „Blauer Salon“. Poleg tega naj ne bi bilo nobenega sestanka v obdobju kršitve, v katerem bi se udeleženci dogovorili o cenah mikrokristalnega voska ali si razdelili kupce teh proizvodov. To naj bi bilo potrjeno z izjavami družbe Shell.

- 247 Na prvem mestu je treba pripomniti, da je družba Shell v izjavi 14. junija 2006, na katero se sklicujejo tožeče stranke, samo opisala značilnosti mikrokrystalnih voskov in navedla pojasnila glede surovin, iz katerih so proizvedeni. Ne nanaša se na neobstoj ali obstoj kršitev glede teh proizvodov.
- 248 Na drugem mestu, je treba ugotoviti, da so kršitev glede parafinskih voskov, pripisano tožecim strankam, tvorili sporazumi ali usklajena ravnanja, ki so se nanašali na določanje cen ter izmenjavo in razkritje poslovno občutljivih informacij glede parafinskih voskov (osrednji sklop kršitve) in razdelitev kupcev ali trgov (drugi sklop kršitve).
- 249 Tožeče stranke ne izpodbijajo, da je glavni sklop kršitve kompleksen, to pomeni, da združuje sporazume o cenah, usklajena ravnanja in izmenjavo občutljivih informacij.
- 250 Toda v skladu s členom 81(1) ES so „[k]ot nezdružljivi s skupnim trgov [..] prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na skupnem trgu“.
- 251 Za sporazum v smislu člena 81(1) ES zadostuje, da zadevna podjetja izrazijo skupno voljo, da bodo na trgu delovala na določen način (sodba Splošnega sodišča z dne 17. decembra 1991 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji, T-7/89, Recueil, str. II-1711, točka 256, in zgoraj v točki 33 navedena sodba HFB in drugi proti Komisiji, točka 199). Lahko se šteje, da je sporazum v smislu člena 81(1) ES sklenjen že, če je načeloma podano soglasje volj o omejitvi konkurence, in to tudi, če o posameznih elementih nameravane omejitve še potekajo pogajanja (sodba Splošnega sodišča z dne 16. junija 2011 v zadevi Heineken Nederland in Heineken proti Komisiji, T-240/07, ZOdl., str. II-3355, točka 45; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 33 navedeno sodbo HFB in drugi proti Komisiji, točke od 151 do 157 in 206).
- 252 Pojem usklajenega ravnanja se nanaša na kakršno koli obliko usklajenega delovanja podjetij, ki – ne da bi moralo pripeljati do sklenitve pogodbe v pravem pomenu – konkurenčna tveganja hote nadomešča z njihovim sodelovanjem (sodbi Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Komisija proti Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, str. I-4125, točka 115, in Hüls proti Komisiji, C-199/92 P, Recueil, str. I-4287, točka 158).
- 253 Člen 81(1) ES v zvezi s tem nasprotuje vsakemu neposrednemu ali posrednemu stiku med gospodarskimi subjekti, ki bi bodisi vplival na ravnanje trenutnega ali potencialnega konkurenta na trgu bodisi bi takemu konkurentu razkril ravnanje na trgu, za katero se je gospodarski subjekt odločil ali ki ga namerava upoštevati, kadar je cilj ali posledica teh stikov omejevanje konkurence (zgoraj v točki 251 navedena sodba Heineken Nederland in Heineken proti Komisiji, točka 47; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 252 navedeno sodbo Komisija proti Anic Partecipazioni, točki 116 in 117).
- 254 Komisiji zato za vključitev prometa od prodaje mikrokrystalnih voskov v vrednost prodaje udeležencev ni bilo treba dokazati, da so bili na tehničnih sestankih sklenjeni sporazumi o njihovih cenah. Iz navedenega izhaja, da je treba trditve tožecih strank v zvezi z domnevnim neobstojem sporazumov o določitvi cen mikrokrystalnih voskov in razdelitvi kupcev v zvezi s temi proizvodi zavrnil kot brezpredmetne.

Dokumentarni dokazi glede mikrokrystalnih voskov

- 255 Treba je preučiti dokumentarne dokaze glede mikrokrystalnih voskov, predložene v izpodbijani odločbi, ter dokumentacijo, na katero se nanaša navedena odločba in ki je bila predložena tožecim strankam med upravnim postopkom.

256 Prvič, v zabeležki družbe MOL v zvezi s tehničnim sestankom 24. junija 1994 v Budimpešti (Madžarska), na katero se sklicuje Komisija v opombah k točki 132 obrazložitve izpodbijane odločbe, navedene pod naslovom „Repsol“, je navedeno:

„prodaja: 60.000 t [20.000 t uvozov]

Cepsa/Elf 15–2000 t, vključno s 3000 t mikro

ERT samo stiskani parafin 15.000 to“

257 Te navedbe, ki niso vključene v izpodbijano odločbo, temveč so bile predložene tožečim strankam med upravnim postopkom, kažejo na to, da so udeleženci navedli tonaže parafinskih voskov, vključno z mikrokristalnimi voski, prodanimi ali namenjenimi za prodajo različnim strankam, da bi si razdelili trge in kupce.

258 Drugič, v zabeležki družbe MOL v zvezi s tehničnim sestankom 30. in 31. oktobra 1997 v Hamburgu, navedeni v točki 145 obrazložitve izpodbijane odločbe, je navedeno:

„Primanjkljaj 50/52 mikro -> Repsol Mobil Agip

[...]

mikrokristalni vosek – francoska cena 1500–1600 zvišanje 10 %“

259 Tretjič, v zabeležki družbe MOL v zvezi s sestankom 5. in 6. maja 1998 v Budimpešti, na katero se sklicuje Komisija v opombi k točki 147 obrazložitve izpodbijane odločbe, je navedeno:

„Total – [neberljivo] 5500 – 6500 mikro [viskoznost] 14–15 [;] v Cepsi 4900 emu [neberljivo] + 4 % Total/E“

260 Ob upoštevanju tudi drugih dokazov, ki jih je navedla Komisija v točki 147 obrazložitve izpodbijane odločbe, te različne navedbe kažejo na to, da so udeleženci navedli tonaže parafinskih voskov, vključno z mikrokristalnimi voski, prodanimi ali namenjenimi za prodajo različnim kupcem, da bi si razdelili trge in kupce.

261 Četrtrič, zabeležka družbe MOL v zvezi s sestankom 13. in 14. aprila 1999 v Münchnu (Nemčija), navedena v točki 153 obrazložitve izpodbijane odločbe, vsebuje preglednico, v kateri je cel stolpec, naslovljen „Mikro“. Iz navedb v zvezi s preostalimi stolpci, v katerih so razvrščene druge vrste parafinskih voskov glede na tališče, je nedvomno razvidno, da gre za mikrokristalne voske.

262 Petič, zapisnik sestanka „Blauer Salon“ družbe Sasol v zvezi s sestankom 26. in 27. junija 2001 v Parizu (Francija), naveden v točki 163 obrazložitve izpodbijane odločbe, vsebuje te navedbe:

„Julija: cene za posebne kupce čim prej preklicati (= tisti, ki ne kupujejo ali so lani kupovali zelo malo/finančni načrt) čim prej, na primer 30 dni. Cilj: določiti referenčno vrednost!

Konec avgusta[:] preklicati vse cene od 30/9.01.

1/10.01 + 7,- EUR

Les/emulzije + kavčuk/gume = pozneje

Če kupci vprašajo za trend cen za drugo polovico leta:

Trend je naraščajoč, saj so vse številke iz finančnega načrta, na primer surovo olje 25,- \$/menjalni tečaj za dolar 2 DEM, močno presežene. Poleg tega mikrokristalni voski + približno 30%/parafinov višje kakovosti zelo redki in dragi.“

- 263 Te navedbe dokazujejo, po eni strani, da so bila zvišanja cen vseh vrst parafinskih voskov po mnenju udeležencev kartela voskov povezana in, po drugi strani, da so pripravili tudi utemeljitve teh zvišanj za kupce.
- 264 Šestič, v ročno napisani zabeležki, ki je bila razkrita v družbi Total, v zvezi s sestankom 11. in 12. maja 2004, navedeni v točki 174 obrazložitve izpodbijane odločbe, je navedeno: 1. julij – [...] + mikrokristalni vosek: 25 -> 50 \$/T“. Gre torej za neposredno sled, ki se nanaša na razpravo, če že ne na sporazum o cenah mikrokristalnih voskov.
- 265 Kot je bilo opozorjeno v točki 222 zgoraj, ni nujno, da vsak dokaz Komisije zadosti merilom natančnosti in usklajenosti glede vsakega znaka kršitve. Zadostuje, da to zahtevo izpolnjuje sklenjen krog indecev, na katere se sklicuje institucija Unije in ki se presojajo skupaj.
- 266 Poleg tega v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 230 zgoraj, od Komisije ni mogoče zahtevati, naj predloži listine, ki izrecno dokazujejo stike med zadevnimi gospodarskimi subjekti. Nepopolni in razpršeni dokazi, ki bi jih lahko imela Komisija, morajo biti vsekakor taki, da se lahko dopolnijo s sklepanjem, ki omogoča rekonstrukcijo upoštevnih okoliščin.
- 267 Poleg tega je zabeležke družbe MOL med sestanki napisala oseba, ki se jih je udeležila, njihova vsebina pa je strukturirana in razmeroma podrobna. Zato je dokazna vrednost teh zabeležk zelo visoka. V zvezi z zapisniki „Blauer Salon“ družbe Sasol gre za dokumente, ki se časovno umeščajo v navedeno obdobje in so bili pripravljene *in tempore non suspecto*, to je malo po posameznem tehničnem sestanku. Čeprav oseba, ki jih je napisala, ni bila navzoča na tehničnih sestankih, se je oprla na informacije, ki jih je dobila od udeleženca sestanka. Zato je dokazna vrednost teh zapisnikov visoka.
- 268 Glede na vse dokaze, ki jih je zbrala Komisija, je treba ugotoviti, da se je na tehničnih sestankih razpravljalo o cenah, proizvedenih količinah in drugih poslovno občutljivih informacijah o mikrokristalnih voskih ter količinah mikrokristalnih voskov, ki so bili prodani ali namenjeni za prodajo kupcem.

Druge trditve tožečih strank

- 269 Tožeče stranke menijo, da cene popolnoma in delno rafiniranih parafinskih voskov (proizvodov, ki so bili predmet zadevnih sporazumov) niso „bile podlaga za ceno“ mikrokristalnih voskov kot „proizvodov višje ali nižje kakovosti“ v smislu odstavka 13 Smernic iz leta 2006, tako da naj na njihovo ceno ne bi mogli vplivati sporazumi o cenah popolnoma in delno rafiniranih parafinskih voskov. Mikrokristalni voski (v nasprotju z mešanicami voskov ali specialnimi voski) naj namreč ne bi bili proizvedeni iz popolnoma in delno rafiniranih parafinskih voskov. Vsebovali naj ne bi niti istih surovin kot popolnoma in delno rafinirani parafinski voski. Medtem ko naj bi bili ti izdelani iz lahke surove nafte, naj bi bil mikrokristalni vosek proizveden iz mazilne osnove z močno viskoznostjo. Surovina mikrokristalnih voskov in sami mikrokristalni voski naj bi se jasno razlikovali od stiskanega parafina ter popolnoma in delno rafiniranih parafinskih voskov. Vsi ti dokazi naj bi bili podrobno predstavljeni Komisiji na straneh od 2 do 4 prijave družbe Sasol zaradi prizanesljivosti.
- 270 Nazadnje se tožeče stranke sklicujejo na preglednico, zajeto v njihovem odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Iz nje naj bi bilo razvidno, da sta se cenovni krivulji za delno in popolnoma rafinirane voske gibali zelo podobno, cene mikrokristalnega voska pa naj bi se izkazale za

„bolj nepredvidljive“. Cene mikrokristalnih voskov naj torej ne bi bile odvisne od trga popolnoma in delno rafiniranih parafinskih voskov, zato naj Komisija ne bi smela upoštevati prodaje mikrokristalnih voskov družbe za izračun osnovnega zneska globe.

- 271 V zvezi z drugačnimi značilnostmi mikrokristalnih voskov glede na druge parafinske voske je treba poudariti, da v skladu s sodno prakso to, da lahko kartelni proizvodi spadajo na različne trge, ne vpliva na zakonitost izpodbijane odločbe, če ima Komisija materialne dokaze, da so protikonkurenčne dejavnosti neposredno ali posredno zadevale vse proizvode, na katere se nanaša navedena odločba (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 15. junija 2005 v združenih zadevah Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, neobjavljena v ZOdl., v nadaljevanju: sodba Tokai II, točka 90).
- 272 Glede na neposredni dokaz v zvezi z obstojem razprav o cenah in občutljivih poslovnih podatkih o mikrokristalnih voskih ter v zvezi z razdelitvijo trgov mikrokristalnih voskov (glej točko 255 in naslednje) je treba šteti, da s temi trditvami tožečih strank ni mogoče omajati veljavnosti pristopa Komisije, v skladu s katerim pri izračunu osnovnega zneska globe upošteva promet, izhajajoč iz prodaje mikrokristalnih voskov.
- 273 Nazadnje tožeče stranke trdijo, da lahko proizvajajo parafinske voske iz stiskanega parafina, vendar naj ne bi mogle proizvajati mikrokristalnih voskov iz mazilne osnove z močno viskoznostjo. Zato naj bi družba Sasol sama kupovala mikrokristalne voske in naj torej ne bi imela interesa za zvišanje njihove cene.
- 274 Te trditve ni mogoče sprejeti.
- 275 Najprej je treba poudariti, da iz spisa izhaja, da se umetno zvišane cene stiskanega parafina niso uporabljale pri medsebojni dobavi tega proizvoda udeležencem kartela. Poleg tega so tožeče stranke v odgovoru na pisno vprašanje Splošnega sodišča predložile podrobne podatke o količinah svojih nakupov in prodaji mikrokristalnih voskov, izvedeni med letoma 2002 in 2005 ter izraženi v EUR in tonah. Iz navedenega izhaja, da je njihova cena za nadaljnjo prodajo v povprečju za 63,7 % presegala ceno, po kateri so kupile mikrokristalne voske. Zato je razumno predvideti, da se umetne cene, izhajajoče iz kartela, niso uporabljale pri medsebojni dobavi mikrokristalnih voskov udeležencem kartela, tako kot pri stiskanem parafinu. Čeprav torej družba Sasol sama ni proizvajala mikrokristalnih voskov, je lahko imela popolno korist od učinkov kartela na cene mikrokristalnih voskov, ker se je lahko z njimi oskrbela pri proizvajalcih, ki so sodelovali v kartelu, ali pri drugih virih po ceni, ki je ustrezala konkurenčni, in jih prodajala naprej po umetno zvišanih cenah, izhajajočih iz kartela.
- 276 Zato je treba glede na navedene premisleke ugotoviti, da Komisija ni storila napake pri vključitvi prodaje mikrokristalnih voskov v vrednost prodaje.
- 277 Zato je treba drugi del četrtega tožbenega razloga zavrnilo.

Tretji del, ki se nanaša na napake pri izračunu osnovnega zneska globe v zvezi s stiskanim parafinom

- 278 Tožeče stranke trdijo, da je Komisija v izpodbijani odločbi identificirala samo en tehnični sestanek, na katerem je bila omenjena prodaja stiskanega parafina končnim kupcem, in da niti ni odločno potrdila, da je družba Sasol sodelovala na navedenem sestanku. Zato naj s težo kršitve v zvezi s stiskanim parafinom, prodanim končnim kupcem na nemškem trgu, ne bi bilo mogoče utemeljiti 15-odstotne stopnje vrednosti prodaje. Poleg tega naj bi Komisija storila napako, ker naj bi domnevala, da je navedena kršitev trajala šest let in šest mesecev.

Sodelovanje tožečih strank pri sklopu kršitve glede stiskanega parafina med 30. oktobrom 1997 in 12. majem 2004

279 Komisija je v točki 288 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla:

„Družbi Sasol in Shell izrecno priznavata, da so bile cene stiskanega parafina predmet razprav med konkurenti, natančneje od konca devetdesetih let, in sta navedli podrobnosti glede nekaterih zadevnih pogodb (glej tudi točko 112 obrazložitve). Na sestanku, ki je potekal 30. in 31. oktobra 1997 (glej točko 145 obrazložitve), so pri razpravah glede stiskanega parafina sodelovale vsaj družbe ENI, H & R/Tudapetrol, MOL, Repsol, Sasol, Dea (po letu 2002 Shell) in Total, ki so se dogovarjale o zvišanju cen. Dokazana je udeležba predstavnikov družb Shell in Total na vsaj enem sestanku, ki je bil 8. in 9. marca 1999 in je bil posebej namenjen stiskanemu parafinu (glej točko 152 obrazložitve). Družbi Sasol in ExxonMobil v odgovorih na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah navzočnosti na tem sestanku ne zanikata in njuna navzočnost se zdi dejansko verjetna glede na zabeležko, ročno napisano na notranjem elektronskem sporočilu, poslanem prejšnjega dne družbi Shell, v kateri je navedeno ‚vsi proizvajalci‘. Družbe Sasol, Shell in Total so imele svoje predstavnike tudi na tehničnem sestanku 11. in 12. maja 2004 (glej točko 174 obrazložitve), na katerem je bil [sklenjen] sporazum glede cene stiskanega parafina. Komisija poleg tega opozarja, da je bil stiskani parafin predmet razprav na nekaterih tehničnih sestankih, na katerih so bili navzoči predstavniki družb ExxonMobil, Sasol, Shell in Total. Družba ExxonMobil je priznala, da je pri teh pogovorih sodelovala od leta 1993 do leta 1996. Družba ExxonMobil je priznala tudi, da je [T. H.], predstavnik družbe ExxonMobil, sodeloval pri pogovorih glede stiskanega parafina za račun proizvajalcev ivernih plošč v nemško govorečem delu Evrope od leta 1999 do leta 2001 in v splošnem potrjuje, da je v okviru dogovarjanja v kartelu prišlo do pogovorov v zvezi s stiskanim parafinom, ki se prodaja končnim strankam. Poleg tega družba Total navaja, da so potekali pogovori o zvišanju cen parafinskega voska. Družbi Shell in ExxonMobil potrujeta tudi, da so sestanki glede stiskanega parafina potekali zunaj okvira tehničnih sestankov. Čeprav so bile tudi družbe ENI, H & R-Tudapetrol, MOL in Repsol zastopane na nekaterih od teh sestankov, Komisija meni, da razpoložljivi dokazi ne zadoščajo za dokaz o odgovornosti teh podjetij za kršitev glede stiskanega parafina. Poleg tega, čeprav se zdi, da se nekateri dokazi nanašajo na druga obdobja in trge, Komisija meni, da razpoložljivi dokazi dovoljujejo sklep zgolj o kršitvi glede stiskanega parafina, prodajanega končnim strankam na nemškem trgu v letih od 1997 do 2004.“

280 Poleg tega je Komisija v točki 112 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla:

„Vprašanje stiskanega parafina je bilo obravnavano na nekaterih tehničnih sestankih [opomba: točke 144, 145, 152, 157, 174 in 175 izpodbijane odločbe]. Poleg tega so bili sporazumi glede stiskanega parafina, ki se je prodajal končnim strankam na nemškem trgu, sklenjeni vsaj enkrat zunaj tehničnih sestankov, ko so se predstavniki družb Shell, Sasol, ExxonMobil in Total ter morebiti drugi sestali in poglobili pogovore o stiskanim parafinu, drugače rečeno, določili cene in izmenjali poslovno občutljive informacije. Dokazano je na primer, da je tak sestanek potekal v Düsseldorfu 8. in 9. marca 1999. Osebe, ki so zastopale podjetja na posebnem sestanku glede stiskanega parafina, so bile za večino podjetij iste kot tiste, ki so se udeleževale tehničnih sestankov, z izjemo družbe Total.“

281 Navesti je treba, da se točke 144, 145, 152, 157, 174 in 175 obrazložitve izpodbijane odločbe nanašajo na sestanke 19. in 20. junija 1997, 30. in 31. oktobra 1997, 8. in 9. marca 1999, 3. in 4. februarja 2000, 11. in 12. maja 2004 ter 3. in 4. avgusta 2004.

282 Komisija je v izpodbijani odločbi svojo odločitev, da bo obstoj protikonkurenčnih ravnanj v zvezi s stiskanim parafinom dokazala zgolj za prodajo končnim kupcem v Nemčiji, utemeljila tako:

„[...]

(289)

Komisija poleg tega meni, da so se ti pogovori nanašali izključno na stiskani parafin, ki so ga povezana podjetja prodajala končnim strankam, kot so proizvajalci ivernih plošč, in ne na primer na parafinske voske. Čeprav se v izjavah podjetij večinoma ne razlikuje med različnimi uporabami stiskanega parafina, pa je v elektronskem sporočilu, navedenem v točki 152 obrazložitve [sestanev v Düsseldorfu 8. in 9. marca 1999], omenjen izključno stiskani parafin, ki se prodaja proizvajalcem ivernih plošč. Zato Komisija meni, da obstajajo dvomi o tem, ali je bila predmet kršitve tudi prodaja stiskanega parafina strankam, ki niso končne stranke, in omejuje svoje ugotovitve na stiskani parafin, ki se je prodajal končnim strankam. Te ugotovitve potrjujeta družbi Shell in ExxonMobil.

(290)

Iz razpoložljivih dokazov je mogoče sklepati, da so se občasni pogovori glede stiskanega parafina nanašali v bistvu na nemški trg. Družbe ExxonMobil, Sasol, Shell in Total prodajo ves stiskani parafin na nemškem trgu in sestanki, na katerih so potekali pogovori o stiskanem parafinu, so potekali v Nemčiji. Komisija meni, da ni dovolj podatkov, da bi bilo mogoče sklepati, da so se dogovori glede stiskanega parafina nanašali tudi na stiskani parafin, ki se je prodajal končnim strankam v drugih državah.

(291)

Komisija meni, da se je kršitev v delu, v katerem zadeva stiskani parafin, ki se je prodajal končnim strankam na nemškem trgu, začela na sestanku 30. in 31. oktobra 1997 in končala na sestanku 11. in 12. maja 2004.

(292)

Komisija zato meni, da so bili na podlagi pogovorov o stiskanem parafinu, ki se je prodajal končnim strankam na nemškem trgu, sprejeti sporazumi in/ali usklajena ravnanja v smislu člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma o EGP. Ta ugotovitev temelji na neodvisnih in skladnih izjavah družb Shell in Sasol, ki jih potrjujejo izjave družb ExxonMobil in Total. To ugotovitev potrjujejo pisni dokazi.“

- 283 Prvič, Komisija se glede sestanka 30. in 31. oktobra 1997, na katerem je bila navzoča družba Sasol, v točki 145 obrazložitve izpodbijane odločbe opira na zabeležko družbe MOL, ki vsebuje navedbo „slack wax: DEM 550 -> 600“. Ta zabeležka poleg tega vsebuje podrobne navedbe o zvišanjih cen parafinskih voskov, pri čemer so navedene številke in predvideni datumi uvedbe zvišanja cene s strani proizvajalca, člana kartela.
- 284 Komisija je iz navedenega sklepal, da „se je vrstica ‚Zvišanje cene januarja‘ nanaša[la] na prihodnost, zato [je] ta zabeležka potr[dila], da [so] se navedena udeležena podjetja dogovori[la] o strategiji za uskladitev in zvišanje cen“ in da „[je] navedena zabeležka zadeva[la] parafinske voske in stiskani parafin.“
- 285 Tožeče stranke trdijo, da navedena zabeležka zadeva stiskani parafin, ki je bil dobavljen članom kartela za proizvodnjo parafinskih voskov.
- 286 V zvezi s tem je treba poudariti, da v skladu z izjavami udeležencev kartela cene stiskanega parafina, kolikor je bil ta predmet medsebojne dobave udeležencem, niso bile predmet tehničnih sestankov, temveč naj bi bile določene z dvostranskimi pogajanjmi med podjetji. Zato je treba to trditve zavrniti.
- 287 Nato tožeče stranke ugotavljajo, da družba MOL stiskanega parafina ni dobavljala nemškim strankam, zato naj navedena zabeležka ne bi zadevala sklopa kršitve v zvezi s stiskanim parafinom. Poleg tega naj iz teh navedb ne bi izhajalo, da je bil sklenjen sporazum o cenah.
- 288 Treba je poudariti, da navedene trditve niso upoštevne, saj se splošna določitev cene uporablja za vse stranke, vključno z nemškimi končnimi kupci, tako kot v obravnavanem primeru. Poleg tega je Komisija razloge, iz katerih se je odločila za omejitev protikonkurenčnih ravnanj glede stiskanega

parafina na prodajo nemškim končnim kupcem, pojasnila v točkah od 289 do 292 obrazložitve izpodbijane odločbe, navedenih zgoraj v točki 282. Tožeče stranke niso predstavile argumentov glede teh delov izpodbijane odločbe.

- 289 Poleg tega je Komisija tožečim strankam pripisala kompleksno kršitev, ki je zajemala „sporazume in/ali usklajena ravnanja“, zato se ne zahteva dokaz v zvezi s sklenitvijo sporazuma o posameznih cenah.
- 290 Nazadnje tožeče stranke trdijo, da v zapisniku sestanka „Blauer Salon“ o tem tehničnem sestanku niso navedeni pogovori o stiskanem parafinu.
- 291 V zvezi s tem zadostuje opozoriti, da morajo biti v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 230, nepopolni in razpršeni dokazi, ki bi jih lahko imela Komisija, vsekakor taki, da se lahko dopolnijo s sklepanjem, ki omogoča rekonstrukcijo upoštevnihih okoliščin, presoja pa se mora nanašati na vse dostopne dokaze. Zato od Komisije ni mogoče razumno zahtevati, da dokaže vsako podrobnost kršitve z več ujemajočimi se dokumentarnimi dokazi.
- 292 Komisija je glede na navedene premisleke upravičeno menila, da je bila zabeležka družbe MOL o tem tehničnem sestanku, zlasti glede na izjave udeležencev, del sklopa dokazov o obstoju „sporazumov in/ali usklajenih ravnanj“ v zvezi s stiskanim parafinom, prodanim nemškim končnim kupcem.
- 293 Drugič, Komisija je glede sestanka, ki je potekal 8. in 9. marca 1999 in ki je bil obravnavan v točki 152 obrazložitve izpodbijane odločbe, navedla:

„Družba Shell predloži zabeležko, ki jo je po njenih besedah napisal [S. R.] za pripravo tega sestanka. To naj bi pojasnilo zadnjo vrstico njegove zabeležke, v kateri je navedeno ‚8/9.3.99 PM – iverna plošča‘ Družba Shell navaja, da ‚PM pomeni ‚parafinska mafija‘ [(maffia de la paraffine)], kot je družba Shell poimenovala podjetja, ki so običajno sodelovala na tehničnih sestankih. Navedena zabeležka vsebuje datum tega sestanka, zato je pojasnilo družbe Shell glede zabeležke, napisane za pripravo navedenega sestanka, verjetna in skladna z drugimi dokazi. Zabeležka [S. R.] kaže, da je ta pričakoval, da si predstavniki različnih podjetij izmenjujejo informacije o oskrbi nekaterih večjih strank s stiskanim parafinom. [S. R.] je dan po tem sestanku poslal svojemu nadrejenemu [S. T.] elektronski dopis, v katerem je navedel, da je [eden od udeležencev] nameraval s 1. junijem 1999 zvišati cene stiskanega parafina, ki jih uporablja v sektorju ivernih plošč, za 8 do 10 %. V ročno napisani zabeležki v zvezi s tem elektronskim dopisom je navedeno: ‚Vsi proizvajalci vidijo, da je nujno zvišati (cene)‘. To kaže, da so se predstavniki družb na sestankih dogovorili o zvišanju cene stiskanega parafina v industriji ivernih plošč in da je [eden od udeležencev] ta sporazum začel izvajati v začetku junija 1999. Nanašanje na ‚vse proizvajalce‘ kaže tudi, da so poleg družb Total in Shell na sestanku morala sodelovati tudi druga podjetja.“

- 294 Družba Sasol v skladu s točko 151 obrazložitve izpodbijane odločbe ne izključuje svoje navzočnosti na tem sestanku.
- 295 Poleg tega družba ExxonMobil v skladu s točko 152 obrazložitve izpodbijane odločbe ne zanika, da je sodelovala, in priznava, da je njen predstavnik sodeloval pri nekaterih večstranskih pogovorih z družbami Sasol, Shell/Dea in Total, ki so posebej zadevali stiskani parafin, namenjen proizvajalcem ivernih plošč v nemško govorečem delu Evrope, „morda med letoma 1999 in 2001“.
- 296 Splošno sodišče ugotavlja, da so izjave družb ExxonMobil in Shell ter zabeležka družbe Shell, navedene v točkah 151 in 152 obrazložitve izpodbijane odločbe, del sklopa dokazov, iz katerih lahko Splošno sodišče sklepa, da je družba Sasol med letoma 1999 in 2001 sodelovala na najmanj enem sestanku o „sporazumih in/ali usklajenih ravnanjih“ v zvezi z določitvijo cene stiskanega parafina, namenjenega za nemške končne kupce.

297 Tretjič, v zvezi s tehničnim sestankom 17. in 18. decembra 2002, na katerem je bila navzoča družba Sasol, je Komisija pri preučitvi ene od zabeležk družbe Total v točki 168 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila:

„Obstaja tudi grafični prikaz z datumi, naslovljen ‚Evropski trg‘, ki je bil razdeljen na sestanku. Kopija, razkrita pri družbi Total, vsebuje ročno napisane opombe, v katerih so navedene številke, o katerih se je razpravljalo na sestanku. Ta zabeležka vsebuje tudi druge ročno napisane komentarje, v katerih je med drugim navedeno: ‚Vzdrževanje marca pri Petrogalu. Stiskani parafin pod 500 EUR. Stanje vzdrževanja 3 tednov julija pri MOL-u.‘ To kaže, da je bila cena stiskanega parafina predmet pogovorov na tem sestanku.“

298 Ugotoviti je treba, da tožeče stranke ne navajajo nobene utemeljitve v zvezi z zadevnimi deli izpodbijane odločbe.

299 Zato je navedeni grafični prikaz, razkrit v družbi Total, del sklopa dokazov o obstoju „sporazumov in/ali usklajenih ravnanj“ v zvezi z določitvijo cen stiskanega parafina, namenjenega nemškimi končnim kupcem.

300 Četrtoč, v zvezi s sestankom 11. in 12. maja 2004, na katerem je bila navzoča družba Sasol, se Komisija v točki 174 obrazložitve izpodbijane odločbe sklicuje na ročno napisano zabeležko, najdeno v družbi Total, v kateri je navedeno:

„- > Sasol 40 €/50 \$. – konec julija.

- > Mer: 38–28.

- > 1. julija

+ FRP: 70 - > 6000 €/T

+ Čajna svečka: 50 - > 500 €/T

+ Mikrokristalni vosek: 25 - > 50 \$/T

[...]

- > 40 €/T stiskani parafin.“

301 V skladu s točko 174 obrazložitve izpodbijane odločbe „je v zadnji vrstici navedeno, da je bilo zvišanje cene dogovorjeno tudi za stiskani parafin“ in „[d]a iz splošnega sobesedila zabeležke izhaja, da puščica pred ceno kaže na obstoj strategije, sprejete za prihodnost, kar pomeni, da je zvišanje cene predvideno“.

302 Po navedbah tožečih strank naj nič ne bi kazalo na to, da se je ta del dejansko nanašal na sporazum o stiskanem parafinu, prodanem končnim kupcem v Nemčiji. Nobeno drugo podjetje, ki je sodelovalo na sestanku 11. in 12. maja 2004, naj ne bi omenilo sklenitve takega sporazuma. Poleg tega naj družba ExxonMobil, ki je eden od največjih prodajalcev stiskanega parafina končnim kupcem, ne bi bila med udeleženi podjetji, naštetimi v točki 174 obrazložitve navedene odločbe, zato naj bi bilo zelo malo verjetno, da je bilo na navedenem sestanku obravnavano vprašanje stiskanega parafina, prodanega končnim kupcem.

303 Te trditve je treba zavriniti na podlagi premislekov, ki so bili že predstavljeni v točkah 289 in 291 zgoraj, in upoštevati, da je zadevna zabeležka del sklopa dokazov o obstoju „sporazumov in/ali usklajenih ravnanj“ v zvezi s stiskanim parafinom, prodanim nemškimi končnimi kupci.

- 304 Skratka, ugotoviti je treba, da je Komisija zbrala sklop dokumentarnih dokazov o obstoju „sporazumov in/ali usklajenih ravnanj“ v zvezi s stiskanim parafinom, prodanim nemškimi končnimi kupcem.
- 305 Vendar tožeče stranke trdijo, da iz teh dokazov ni razvidna sklenitev sporazumov z družbo Sasol.
- 306 Glede protikonkurenčnih sporazumov, ki se, kot v obravnavani zadevi, izoblikujejo med sestanki konkurenčnih podjetij, je Sodišče namreč že presodilo, da je kršitev člena 81 ES podana, kadar je namen teh sestankov omejevanje, preprečevanje ali izkrivljanje konkurence in s tem umetno organiziranje delovanja trga. V takem primeru za dokaz sodelovanja podjetja v kartelu zadošča, da Komisija dokaže, da je zadevno podjetje sodelovalo na sestankih, na katerih so bili sklenjeni protikonkurenčni sporazumi. Če je bilo sodelovanje na teh sestankih ugotovljeno, mora to podjetje predložiti indice, ki lahko dokažejo, da je bilo njegovo sodelovanje na omenjenih sestankih brez kakršnega koli protikonkurenčnega cilja, tako da dokaže, da je konkurentom dalo vedeti, da na teh sestankih sodeluje z drugačnim pristopom od njihovega (zgoraj v točki 230 navedena sodba Sodišča Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 81, in sodba Sodišča z dne 25. januarja 2007 v združenih zadevah Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl., str. I-729, točka 47).
- 307 Razlog, ki utemeljuje to pravilo, je, da je podjetje, ki se je udeležilo teh sestankov, ne da bi se javno distanciralo od njihove vsebine, preostalim udeležencem dalo vtis, da se strinja z izidom teh sestankov in da se mu bo ustrezno prilagodilo (zgoraj v točki 230 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 82, in zgoraj v točki 306 navedena sodba Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, točka 48).
- 308 Zato je mogoče z navzočnostjo tožečih strank na protikonkurenčnih sestankih ter njihovim nedistanciranjem od vsebine kršitve utemeljiti, da jim Komisija pripiše to kršitev, ne da bi ji bilo treba posebej dokazovati, da so na teh sestankih sklenile sporazume. Zato trditev tožečih strank v zvezi s tem ni upoštevana.
- 309 Nazadnje tožeče stranke trdijo, da tehnični sestanki 30. in 31. oktobra 1997 ter 11. in 12. maja 2004 niso bili navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah kot „sestanki o stiskanem parafinu“.
- 310 Te trditve ni mogoče sprejeti. Dokazi, ki se nanašajo na sklop kršitve v zvezi s stiskanim parafinom in so navedeni v izpodbijani odločbi, so bili namreč že zajeti v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Poleg tega je bilo iz navedenega obvestila jasno razvidno, da je bil sklop kršitve v zvezi s stiskanim parafinom pripisan tožečim strankam.
- 311 Poleg tega je treba ugotoviti, da tožeče stranke ne izpodbijajo ugotovitve Komisije, da ravnanja v zvezi s parafinskimi voski in ravnanja v zvezi s stiskanim parafinom pomenijo eno samo, enotno in trajajočo kršitev. Zato je treba dokazati v zvezi z ravnanji, ki se nanašajo na stiskani parafin, presojati v okviru sklopa dokazov, ki jih je zbrala Komisija in se nanašajo na enotno kršitev. Iz teh dokazov je razviden obstoj trajnih stikov med podjetji, ki so sodelovala pri ravnanjih v zvezi s stiskanim parafinom.
- 312 Glede na vse navedene premisleke je treba potrditi ugotovitev iz izpodbijane odločbe, da so tožeče stranke sodelovale pri sklopu kompleksne, enotne in trajajoče kršitve v zvezi s stiskanim parafinom, kot je navedena v izpodbijani odločbi, in sicer od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004.
- 313 Iz navedenega izhaja, da Komisija ni storila napake, s tem ko je pri izračunu osnovnega zneska globe, naložene tožečim strankam, upoštevala vrednost prodaje, izhajajoče iz dobave stiskanega parafina, in s tem ko je uporabila množitelj, ki ustreza zadevnemu trajanju.

Nesorazmernost količnika 15 %, uporabljenega za promet od prodaje stiskanega parafina

- 314 Tožeče stranke Komisiji očitajo, da ni upoštevala načela sorazmernosti, ker naj bi znesek globe izračunala z uporabo 15-odstotne stopnje glede na prodajo stiskanega parafina družbe Sasol končnim kupcem v Nemčiji.
- 315 V skladu s sodno prakso načelo sorazmernosti zahteva, da ravnanja institucij ne prestopijo meje tistega, kar je primerno in potrebno za uresničitev legitimnih ciljev zadevne ureditve, pri tem pa je treba takrat, ko je mogoče izbirati med več primernimi ukrepi, uporabiti tistega, ki je najmanj omejujoč, povzročene neugodnosti pa ne smejo biti čezmerne glede na zastavljene cilje (sodbi Sodišča z dne 13. novembra 1990 v zadevi Fedesa in drugi, C-331/88, Recueil, str. I-4023, točka 13, in z dne 5. maja 1998 v zadevi Združeno kraljestvo proti Komisiji, C-180/96, Recueil, str. I-2265, točka 96; sodba Splošnega sodišča z dne 12. septembra 2007 v zadevi Prym in Prym Consumer proti Komisiji, T-30/05, neobjavljena v ZOdl., točka 223).
- 316 V postopkih, ki jih sproži Komisija, da se kaznujejo kršitve pravil o konkurenci, uporaba tega načela pomeni, da globe ne smejo biti čezmerne glede na zastavljene cilje, to je glede na spoštovanje teh pravil, in da mora biti znesek globe, ki je naložena podjetju zaradi kršitve predpisov s področja konkurence, v sorazmerju s kršitvijo, ki se presodi celostno, zlasti ob upoštevanju njene teže in trajanja (glej v tem smislu zgoraj v točki 315 navedeno sodbo Prym in Prym Consumer proti Komisiji, točki 223 in 224 in navedena sodna praksa). Načelo sorazmernosti zlasti pomeni, da mora Komisija določiti globo sorazmerno z dejavniki, ki se upoštevajo pri določitvi teže kršitve, in da mora te dejavnike upoštevati skladno in objektivno upravičeno (sodbi Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2006 v zadevi Jungbunzlauer proti Komisiji, T-43/02, ZOdl., str. II-3435, točke od 226 do 228, in z dne 28. aprila 2010 v zadevi Amann & Söhne in Cousin Filterie proti Komisiji, T-446/05, ZOdl., str. II-1255, točka 171).
- 317 Najprej je treba poudariti, da so sklop kršitve glede stiskanega parafina sestavljala zlasti tajna ravnanja v zvezi z določanjem cen med konkurenti in da je tako izhajal iz vrste kršitev, ki najbolj škodujejo svobodni konkurenci.
- 318 Zato Splošno sodišče meni, da je bil množitelj 15 % vrednosti prodaje, upoštevan iz naslova resnosti kršitve, sorazmeren s težo tega sklopa kršitve.
- 319 Na drugem mestu je treba poudariti, da je Komisija upoštevne dejavnike upoštevala skladno in objektivno upravičeno. Sklop kršitve v zvezi s stiskanim parafinom namreč spada pod odstavek 23 Smernic iz leta 2006, v katerem so predstavljene najhujše oblike kršitev, za katere je uporaba količnika „v zgornjem delu omenjenega razpona“, to je od 15 do 30 % vrednosti prodaje, običajno utemeljena. Komisija je z določitvijo 15-odstotnega količnika od vrednosti prodaje stiskanega parafina v celoti upoštevala navedene smernice, saj je v skladu s splošnim pravilom, uvedenim s Smernicami iz leta 2006 za horizontalne sporazume ali usklajena ravnanja za določitev cen, uporabila najnižji možni količnik.
- 320 Na tretjem mestu tožeče stranke vseeno menijo, da navedeni količnik ni sorazmeren zaradi omejenega števila sestankov in udeležencev, omejenega obsega sklopa kršitve v zvezi s stiskanim parafinom ter sorazmerno majhnega tržnega deleža udeležencev.
- 321 V zvezi z domnevno omejenim številom sestankov, na katerih je bilo obravnavano vprašanje stiskanega parafina, je treba ugotoviti, kot izhaja iz analize v točkah od 283 do 310 zgoraj, da je bilo sestankov veliko več kot dva, ki so ju priznale tožeče stranke. Poleg tega je Komisija pravno zadostno dokazala, da so tožeče stranke sodelovale pri sklopu kompleksne, enotne in trajajoče kršitve glede stiskanega parafina, na katero se nanaša izpodbijana odločba, in sicer od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004 (glej točko 312 zgoraj). Zato je treba trditev v zvezi z omejenim številom sestankov o stiskanem parafinu zavrniti.

322 Glede omejenega obsega sklopa kršitve glede stiskanega parafina, kar zadeva samo prodajo nemškim končnim kupcem in tržni delež družbe Sasol, ki je domnevno omejen, je treba poudariti, da so te okoliščine že upoštevane pri izračunu osnovnega zneska globe. Pri izračunu vrednosti prodaje, za katero je bil nato zaradi teže kršitve uporabljen 15-odstotni količnik, je bil namreč upoštevan samo promet družbe Sasol (ki natančno odraža njen tržni delež), ki ga je imela od prodaje zadevni skupini kupcev (ki odraža omejen obseg sklopa kršitve glede stiskanega parafina).

323 Zato je treba navedene trditve tožečih strank zavrniti.

324 Na četrtem mestu se tožeče stranke sklicujejo na to, da niso proizvajale stiskanega parafina.

325 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se umetno zvišane cene stiskanega parafina niso uporabljale pri medsebojni dobavi udeležencem. Tako družba Sasol sicer ni sama proizvajala stiskanega parafina, vendar je lahko imela koristi od sklopa kršitve glede stiskanega parafina, ker se je lahko oskrbovala z njim po konkurenčni ceni in ga prodajala naprej nemškim končnim kupcem po umetno zvišanih cenah, izhajajočih iz kartela.

326 Zato je treba tudi to trditev zavrniti.

327 Komisija torej ni kršila načela sorazmernosti, s tem ko je za množitelj vzela 15-odstotno stopnjo vrednosti prodaje zaradi teže sklopa kršitve glede stiskanega parafina.

328 Glede na navedeno je treba ta očitek zavrniti in s tem tretji del četrtega tožbenega razloga.

Četrta del, ki se nanaša na neobstoj razlikovanja pri določitvi osnovnih zneskov globe glede na različna obdobja sodelovanja različnih družb v kartelu

329 Tožeče stranke poudarjajo, da mora Komisija v skladu s svojo prakso odločanja, če so različnim naslovníkom naložene globe za različna obdobja kršitve, določiti osnovni znesek globe, ki jo je treba naložiti tako, da delež navedenega osnovnega zneska, izračunanega glede na prodajo, deli s številom različnih obdobj.

330 Vendar naj bi Komisija v obravnavanem primeru po eni strani zaradi trajanja kršitve uporabila količnik 13 za družbo Sasol Wax za celotno obdobje kršitve in po drugi strani količnik 10 za obdobja, v katerih se je tožečim strankam pripisovala solidarna odgovornost, pri čemer pa naj bi upoštevala isto vrednost prodaje za ta različna obdobja.

331 Komisija naj bi sprejela ta pristop, ne da bi pojasnila, zakaj je bila za ustrezno uporabo pravil konkurenčnega prava Unije potrebna posebno stroga sankcija za južnoafriško skupino družb za obdobja kršitve, v katerih naj navedena skupina sploh ne bi bila navzoča v Evropi, v obravnavanem primeru v obdobju Schümann, ali naj bi bila navzoča le prek skupnega podjetja, v obravnavanem primeru v obdobju skupnega podjetja, medtem ko naj ne bi videla nobenega razloga za sankcioniranje družbe Vara, prejšnje matične družbe družbe HOS, imetnice tretjine kapitala družbe Schümann Sasol.

332 Komisija naj bi s tem kršila načeli prepovedi čezmernih glob in individualizacije kazni.

333 Najprej je treba spomniti, da se v skladu z odstavkom 6 Smernic iz leta 2006 kombinacija vrednosti prodaje, povezane s kršitvijo, in trajanja šteje kot ustrezen približek, ki odraža gospodarsko pomembnost kršitve in sorazmerno težo vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi. Poleg tega bo v skladu z odstavkom 13 navedenih smernic Komisija za določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP.

- 334 V zvezi s tem v skladu s sodno prakso velja, da če je treba za določitev razmerja med globami, ki se bodo naložile, uporabiti podatek o prometu podjetij, ki so bila udeležena pri isti kršitvi, je treba obdobje, ki se bo upoštevalo, omejiti tako, da bodo pridobljeni podatki čim bolj primerljivi. Torej lahko podjetje zahteva, da Komisija glede njega uporabi drugo obdobje, kot ga je uporabila na splošno, le če dokaže, da promet, ki ga je ustvarilo v tem zadnjenavedenem obdobju, iz razlogov, ki so lastni temu podjetju, ne odseva njegove dejanske velikosti in gospodarske moči niti obsega kršitve, ki jo je storilo (sodba Splošnega sodišča z dne 14. maja 1998 v zadevi Fiskeby Board proti Komisiji, T-319/94, Recueil, str. II-1331, točka 42, in z dne 30. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, T-175/05, neobjavljena v ZOdl., točka 142).
- 335 Komisija je v točki 634 obrazložitve izpodbijane odločbe priznala, da je bilo leto 2004 zaradi razširitve Unije maja izjemno in da je primerno, da se kot enotna osnova za izračun zneska globe ne uporabi vrednost prodaje, izvedene v letu 2004, temveč vrednost prodaje, izvedene v zadnjih treh poslovnih letih udeležbe subjekta pri kršitvi.
- 336 Zato je Komisija pri glavnem sklopu kršitve in drugem sklopu kršitve, ki sta povezana s parafinskimi voski, uporabila povprečje vrednosti prodaje parafinskih voskov družbe Sasol v letih od 2002 do 2004. Tako je prišla do zneska 167.326.016 EUR. V zvezi s tretjim sklopom glede stiskanega parafina je uporabila povprečje vrednosti prodaje družbe Sasol v poslovnih letih od 2001 do 2003. Tako je ugotovila, da je bil znesek stiskanega parafina 5.404.922 EUR.
- 337 Na prvem mestu je treba preučiti trditve tožečih strank z vidika položaja družbe Sasol Wax.
- 338 Tožeče stranke trdijo, da je delež glob, za katerega se družba Sasol Wax edina šteje za odgovorno, 67,5 milijona EUR, kar je približno 22 % njenega prometa v letu 2007. Taka globa naj bi lahko gospodarsko uničila družbo Sasol Wax, razen če ne bi skupina Sasol prostovoljno prevzela breme plačila globe brez vsakršne krivde in odgovornosti za obdobje Schumann.
- 339 V delu, v katerem se ta trditev nanaša na zgornjo mejo globe, je naveden sklic na analizo v zvezi s šestim tožbenim razlogom.
- 340 Poleg tega je treba ugotoviti, da tožeče stranke ne navajajo nobene trditve, s katero bi dokazale, da vrednost prodaje, na podlagi katere je bil izračunan osnovni znesek globe, naložene družbi Sasol Wax, ni ustrezno odražala gospodarske pomembnosti kršitve, ki jo je ta storila, niti njene relativne teže v kartelu v smislu Smernic iz leta 2006 in sodne prakse, navedene v točki 334 zgoraj.
- 341 Poleg tega tožeče stranke ne izpodbijajo, da je družba Sasol Wax odgovorna, ker je pravno nasledila predhodne družbe, ki so neposredno sodelovale v kartelu ter pri kršitvah družb HOS in Schumann Sasol.
- 342 Dodati je treba, da v skladu s sodno prakso v okviru izračuna glob, naloženih na podlagi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, različno obravnavanje zadevnih podjetij izhaja iz izvajanja pooblastil, ki jih ima Komisija na podlagi te določbe. Komisija mora namreč v okviru svojega polja proste presoje individualizirati sankcijo glede na ravnanja in značilnosti teh podjetij, da lahko v vsakem primeru zagotovi polno učinkovitost pravil Unije o konkurenci (glej sodbo Sodišča z dne 7. junija 2007 v zadevi Britannia Alloys & Chemicals proti Komisiji, C-76/06 P, ZOdl., str. I-4405, točka 44 in navedena sodna praksa). Tožeče stranke pa se ne sklicujejo na nobeno pravno pravilo, ki bi Komisijo zavezovalo k individualizaciji vrednosti prodaje v posamezni skupini.
- 343 Zato je treba šteti, da tožeče stranke niso dokazale, da je Komisija storila kakršno koli napako, s tem ko je uporabila povprečje vrednosti prodaje podjetja Sasol med letoma 2002 in 2004 za izračun osnovnega zneska globe, naložene vsaki družbi, ki so ga sestavljale, za celotno obdobje njenega sodelovanja pri sklopih kršitve glede parafinskih voskov, to je od 3. septembra 1992 do 28. aprila 2005.

- 344 Tožeče stranke iz istih razlogov niso dokazale niti, da je Komisija storila kakršno koli napako, s tem ko je uporabila povprečne vrednosti prodaje podjetja Sasol med letoma 2001 in 2003 za izračun osnovnega zneska globe, naložene vsaki družbi, ki so ga sestavljale, za celotno obdobje njenega sodelovanja pri sklopih kršitve glede stiskanega parafina, to je od 30. oktobra 1997 do 12. maja 2004.
- 345 Splošno sodišče v zvezi s potrebo, da skupina Sasol z gospodarskega vidika prevzame del globe, naložene družbi Sasol Wax, ki presega 10 % njenega prometa, meni, da to vprašanje ne spada v izračun osnovnega zneska globe, temveč prej v preučitev, opravljeno v okviru šestega tožbenega razloga.
- 346 Zato je treba trditve tožečih strank zavrniti brez poseganja v ugotovitve, izhajajoče iz preučitve šestega tožbenega razloga.
- 347 Na drugem mestu je treba poudariti, da je treba pripis ravnanj družbe Schümann Sasol družbi Schümann Sasol International v obdobju skupnega podjetja potrditi zaradi uporabe domneve, da je matična družba dejansko izvajala odločilen vpliv na ravnanje hčerinske družbe, katere celoten kapital ima, pri čemer tožeče stranke te domneve niso izpodbile.
- 348 Poleg tega tožeče stranke ne izpodbijajo pripisa odgovornosti družbe Schümann Sasol International družbi Sasol Wax International zaradi pravnega nasledstva med tema pravnima osebama.
- 349 Zato je treba šteti, da so tožeče stranke dokazale samo, da je Komisija napačno uporabila isto vrednost prodaje za družbo Sasol Wax in njeno edino matično družbo Sasol Wax International.
- 350 Na tretjem mestu je treba spomniti na sprejetje prvega tožbenega razloga in razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe v delu, v katerem je bila družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd pripisana odgovornost za ravnanja družbe Schümann Sasol v obdobju skupnega podjetja (glej točko 127 zgoraj). Zato zatrjevana nezakonitost zaradi vrednosti prodaje, uporabljene pri izračunu zneska globe, kakršna je bila naložena tema družbama, ni več vprašljiva.
- 351 Poleg tega v zvezi z obdobjem družbe Sasol, ko je bil celoten kapital v posredni lasti družb Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd, nobeno pravno pravilo Komisiji ni prepovedovalo, da bi uporabila isto vrednost prodaje za izračun zneska globe, naložene hčerinski družbi, neposredno vpleteni v kršitev, in njenim matičnim družbam.
- 352 Splošno sodišče glede na vse predhodne premisleke meni, da Komisija pri ugotavljanju vrednosti prodaje ni kršila načel prepovedi čezmernih glob in individualizacije kazni. Zato je treba četrti del četrtega tožbenega razloga zavrniti in s tem tudi četrti tožbeni razlog v celoti brez poseganja v posledice, povezane s sprejetjem prvega in šestega tožbenega razloga.

5. Peti tožbeni razlog: napačna ugotovitev vodilne vloge družbe Sasol

- 353 Tožeče stranke trdijo, da je Komisija napačno uporabila pravo in napačno presodila dokaze, ker je ugotovila, da je bilo treba delež globe v zvezi s parafinskimi voski, ki naj bi se naložil družbi Sasol, zvišati za 50 % (to je 210 milijonov EUR), ker naj bi imela družba Sasol vodilno vlogo v kartelu na področju parafinskih voskov.

Izpodbijana odločba

- 354 Komisija je predstavila svoje ugotovitve v zvezi z vodilno vlogo družbe Sasol v točkah od 681 do 686 obrazložitve izpodbijane odločbe:

„[...]

- (681) [Odstavek] 28 Smernic iz leta 2006 za izračun glob določa: ‚Osnovni znesek globe se lahko poveča, kadar Komisija ugotovi, da obstajajo oteževalne okoliščine, kot so: [...] vloga vodje ali pobudnika kršitve [...]‘. V obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah je Komisija [trdila], da bo ‚posebno pozornost namenila morebitni vodilni vlogi družbe Sasol, kot izhaja iz dejstev, opisanih zgoraj‘. Družba Sasol v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah izpodbija, da je imela tako vodilno vlogo pri kršitvi. Družba Sasol trdi, da je imela vodilno vlogo samo v tehničnem delu tehničnih sestankov, ker naj bi bolje poznala dejavnosti; poleg tega naj družba Sasol zaradi odvisnosti od konkurentov glede preskrbe ne bi mogla voditi kartela, čeprav priznava, da je začela pogovore o cenah; čeprav naj bi družba HOS – po prometu manjša glede na druge konkurente – lahko imela vodilno vlogo, naj bi se njen vpliv sčasoma zmanjševal. Nazadnje družba Sasol trdi, da iz razpoložljivih dokazov ni razvidna njena vodilna vloga. Zdi se, da družba Sasol namiguje, da sta imeli v nekaterih obdobjih in/ali pri nekaterih vidikih kršitve vodilno vlogo družbi Total in ExxonMobil.
- (682) Trditve družbe Sasol ni mogoče sprejeti. Iz dokazov, navedenih v točki 4, je razvidno:
- (1) Družba Sasol je sklicala skoraj vse tehnične sestanke, pri čemer je pošiljala vabila in predlagala dnevne rede, organizirala številne med njimi, pri čemer je rezervirala hotelske sobe, najemala sejne dvorane in organizirala večerje;
 - (2) Družba Sasol je predsedovala tehničnim sestankom ter začejala in organizirala pogovore o cenah;
 - (3) Družba Sasol je po tehničnih sestankih vsaj občasno vzpostavljala dvostranske stike;
 - (4) Družba Sasol je vsaj enkrat zastopala eno od drugih zadevnih podjetij (glej točko 129 obrazložitve).
- (683) Trditve, da je družba Sasol samo sklicevala in organizirala tehnične sestanke ter predsedovala njihovemu tehničnemu delu, ni mogoče sprejeti. Nič ne kaže, da bi družba Sasol opustila vodilno vlogo, ko so tehnični sestanki dali prostor protikonkurenčnim vprašanjem, ki so bila sestavni del teh tehničnih sestankov, poleg tega pa družba Sasol sama priznava, da je začejala pogovore o cenah. Nobena zabeležka iz navedenega obdobja ne kaže na to, da bi se struktura obeh navedenih delov sestanka spremenila. Komisija vsekakor trdi, da sta bila navedena dela sestanka tesno povezana in da ni mogoče ugotoviti jasne razlike med njima. Nazadnje, drugi udeleženci tehničnih sestankov so družbo Sasol dojemali kot vodilno v kartelu. To izhaja zlasti iz elektronskega dopisa, ki ga je poslal predstavnik družbe ExxonMobil (glej točko 600 obrazložitve), da bi prenehal sodelovati v kartelu. Nič ne kaže na to, da bi družba Sasol kadar koli poskušala odpraviti vtis drugih udeležencev glede svoje vodilne vloge v kartelu. To, da je bila lahko družba Sasol glede oskrbe odvisna od drugih družb, ne izključuje, da je imela vodilno vlogo v kartelu. Glede na vodilno vlogo družbe Sasol na trgu parafinskih voskov, je odvisnost od preskrbe samo eden od vidikov navedenega položaja, druga pa sta, da je družba Sasol v določeni meri lahko vplivala na trg parafinskih voskov in bila močan kupec. Čeprav so družba Sasol in njene predhodnice lahko po svojem prometu majhne glede na druge naslovnike navedene odločbe, ne smemo pozabiti, da gre po vrednosti prodaje za najpomembnejšega udeleženca na trgu parafinskih voskov. To, da je bilo zadevno podjetje gospodarsko neodvisno od svojih konkurentov ali da je lahko nanje pritiskalo, poleg tega ni predpogoj za ugotovitev vodilne vloge. V skladu s sodno prakso za ugotovitev obstoja vodilne vloge ni treba, da voditelj drugim narekuje njihovo ravnanje. Komisija zato ne meni, da je mogoče navedeno vodilno vlogo izključiti na podlagi izvlečkov izjav, ki jih je omenila družba Sasol.
- (684) Ker vodilne vloge družbe Sasol ni bilo mogoče ugotoviti v zvezi s stiskanim parafinom, Komisija ugotavlja, da je mogoče oteževalne okoliščine, povezane z vodilno vlogo, uporabiti samo za druge proizvode, povezane s kršitvijo.

- (685) Komisija glede namigov družbe Sasol, da so za nekatera obdobja ali nekatere vidike kršitve imela vodilno vlogo druga podjetja, opozarja, da te trditve ne temeljijo na dokazih in da jih zato ni mogoče upoštevati.
- (686) Glede na vse navedeno je treba osnovni znesek globe družbe Sasol zvišati za 50 % dela osnovnega zneska globe, ki temelji na prodaji popolnoma in delno rafiniranih parafinskih voskov, mešanic voskov, specialnih voskov, hidriranih parafinskih voskov in trdih parafinskih voskov.“

Upoštevna sodna praksa

- 355 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba, če je kršitev storilo več podjetij, pri določanju zneska glob ugotoviti vlogo vsakega od njih pri kršitvi v obdobju sodelovanja pri njej (glej v tem smislu zgoraj v točki 252 navedeno sodbo Komisija proti Anic Participazioni, točka 150). Iz tega izhaja zlasti, da je treba vlogo „vodje“, ki jo ima v okviru omejevalnega sporazuma eno ali več podjetij, upoštevati pri izračunu globe, saj morajo podjetja, če so imela tako vlogo, zato v primerjavi z drugimi podjetji nositi posebno odgovornost (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 16. novembra 2000 v zadevi Finnboard proti Komisiji, C-298/98 P, Recueil, str. I-10157, točka 45).
- 356 V skladu z navedenimi načeli odstavek 28 Smernic iz leta 2006 pod naslovom „Oteževalne okoliščine“ vsebuje neizčrpen seznam okoliščin, zaradi katerih se lahko osnovni znesek globe poveča in med katerimi je zlasti vodilna vloga pri kršitvi (glej po analogiji sodbi Splošnega sodišča z dne 15. marca 2006 v zadevi BASF proti Komisiji, T-15/02, ZOdl., str. II-497, točke od 280 do 282, in z dne 27. septembra 2012 v zadevi Shell Petroleum in drugi proti Komisiji, T-343/06, točka 197).
- 357 Da bi bilo mogoče podjetje opredeliti kot vodjo kartela, je moralo to biti pomembna gonilna sila kartela ali pa je moralo nositi posebno in posamično odgovornost za njegovo delovanje. To okoliščino je treba presoditi s splošnega vidika glede na okoliščine v posamezni zadevi. Zlasti je o tej vlogi mogoče sklepati na podlagi tega, da je podjetje z natančno izdelanimi pobudami samostojno dajalo temeljni zagon kartelu, ali na podlagi vseh indicev, ki se nanašajo na željo podjetja, da zagotovi stabilnost in uspeh kartela (zgoraj v točki 356 navedena sodba BASF proti Komisiji, točke 299, 300, 351, od 370 do 375 in 427, ter zgoraj v točki 356 navedena sodba Shell Petroleum in drugi proti Komisiji, točka 198).
- 358 Tako velja v primeru, če je podjetje sodelovalo na sestankih kartela v imenu drugega podjetja, ki ni bilo na njih, in mu je sporočilo rezultate teh sestankov. Enako velja, kadar se izkaže, da je imelo to podjetje osrednjo vlogo pri delovanju kartela v praksi, na primer tako, da je organiziralo številne sestanke, da je v okviru kartela zbiralo in posredovalo informacije ter da je največkrat podalo predloge, ki so se nanašali na delovanje kartela (zgoraj v točki 356 navedena sodba BASF proti Komisiji, točke 404, 439 in 461, in zgoraj v točki 356 navedena sodba Shell Petroleum in drugi proti Komisiji, točka 199). Pri ugotavljanju take osrednje vloge sta upoštevna tudi predsedovanje sestankom ter prevzemanje pobude za ustanovitev kartela ali za pritegnitev novega udeleženca h kartelu (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 8. septembra 2010 v zadevi Deltafina proti Komisiji, T-29/05, ZOdl., str. II-4077, točki 333 in 335).
- 359 To, da neko podjetje pritiska na druge udeležence kartela ali celo narekuje njihovo ravnanje, pa nasprotno, ni nujni pogoj za opredelitev tega podjetja kot vodjo kartela. Položaj nekega podjetja na trgu ali sredstva, ki jih ima na voljo, prav tako ne morejo biti indici za vlogo vodje pri kršitvi, čeprav so del konteksta, v okviru katerega je treba take indice presoati (sodba Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2012 v zadevi Koninklijke Wegenbouw Stevin proti Komisiji, T-357/06, točka 286, ter zgoraj v točki 356 navedena sodba Shell Petroleum in drugi proti Komisiji, točka 201; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 356 navedeno sodbo BASF proti Komisiji, točki 299 in 374).

360 Poleg tega mora Komisija v skladu s sodno prakso zaradi pomembnih posledic za znesek globe, ki naj bi se naložil vodji kartela, v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah izpostaviti elemente, ki so po njenem mnenju potrebni, da bi se obdolženemu podjetju, ki bi ga bilo mogoče opredeliti kot vodjo kartela, omogočil odgovor na tovrsten očitek. Ker pa je tovrstno obvestilo le ena od faz pri sprejemanju končne odločbe in zato ne predstavlja končnega stališča Komisije, od nje ni mogoče zahtevati, da že v tej fazi pravno opredeli elemente, s katerimi v svoji končni odločbi utemeljuje opredelitev podjetja kot vodje kartela (sodba Sodišča z dne 9. julija 2009 v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, C-511/06 P, ZOdl., str. I-5843, točki 70 in 71).

361 Poleg tega je treba poudariti, da Splošno sodišče lahko dele dokumentov in izjav, ki jih Komisija ni izrecno navedla niti v izpodbijani odločbi niti v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, vseeno upošteva v okviru izvajanja neomejene sodne pristojnosti, pod pogojem, da so bili navedeni dokumenti in izjave dostopni tožečim strankam v upravnem postopku po obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah (sodba Sodišča z dne 16. novembra 2000 v zadevi SCA Holding proti Komisiji, C-297/98 P, Recueil, str. I-10101, točka 55; glej v tem smislu zgoraj v točki 356 navedeno sodbo BASF proti Komisiji, točka 354, in zgoraj v točki 356 navedeno sodbo Shell Petroleum in drugi proti Komisiji, točka 176).

Spoštovanje obveznosti obrazložitve pri ugotovitvi v zvezi z vodilno vlogo družbe Sasol

362 Tožeče stranke menijo, da Komisija ni zadostno obrazložila ugotovitve, da je imela družba Sasol vodilno vlogo v kartelu.

363 V zvezi s tem je treba poudariti, da mora v skladu z ustaljeno sodno prakso iz obrazložitve posamične odločbe jasno in nedvoumno izhajati razlogovanje institucije, ki je akt sprejela, tako da omogoča zadevnim strankam, da se seznanijo z razlogi za ukrep, in pristojnemu sodišču, da izvaja nadzor. Zahtevo po obrazložitvi je treba presojati glede na okoliščine obravnavanega primera. Ne zahteva se, da so v obrazložitvi navedene vse upoštevalne dejanske in pravne okoliščine, ker je treba vprašanje, ali ta izpolnjuje zahteve člena 253 ES, presojati ne le glede na besedilo zadevnega akta, ampak tudi glede na okoliščine, v katerih je bil sprejet, in celoto pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje (glej sodbo Sodišča z dne 2. aprila 1998 v zadevi Komisija proti Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, str. I-1719, točka 63 in navedena sodna praksa).

364 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da je Komisija v točkah od 681 do 686 obrazložitve izpodbijane odločbe dovolj natančno navedla dokaze, na katere se je oprla pri opredelitvi družbe Sasol kot vodje pri sklopu kršitve glede parafinskih voskov. Komisija je namreč izpostavila dejstva, ki so bila po njenem mnenju upoštevalna v zvezi s tem, in navedla dokumente v utemeljitev teh dejanskih ugotovitev.

365 Zato je treba očitek v zvezi z neobrazložitvijo zavrnil kot neutemeljen.

Vsebinska presoja dokazov, ki jih je zbrala Komisija v podporo ugotovitvi v zvezi v vodilno vlogo družbe Sasol

366 Tožeče stranke najprej menijo, da z dokazi, navedenimi v izpodbijani odločbi, ni mogoče utemeljiti ugotovitve, da je bila družba Sasol vodja kartela, zato naj bi Komisija v zvezi s tem storila napako pri presoji in napačno uporabila pravo.

367 Na prvem mestu je treba preučiti dokaze, navedene v točki 682 obrazložitve izpodbijane odločbe, v skladu s katerimi je družba Sasol sklicala skoraj vse tehnične sestanke, pošiljala vabila in predlagala dnevne rede navedenih sestankov, organizirala številne med njimi, rezervirala hotelske sobe, najemala sejne dvorane in organizirala večerje, ter v skladu s katerimi je predsedovala sestankom ter začejala in organizirala pogovore o cenah.

- 368 Tožeče stranke ne izpodbijajo resničnosti zgoraj navedenih dejstev.
- 369 Vendar trdijo, da družba Sasol ni določala dnevnega reda za pogovor kartela, temveč samo za tehnični in zakoniti del sestankov. Poleg tega naj datumov in krajev sestankov „Blauer Salon“ ne bi enostransko določala družba Sasol, temveč naj bi o njih odločali vsi udeleženci.
- 370 Družba Sasol naj poleg tega ne bi nikakor organizirala niti strukturirala pogovora udeležencev kartela o cenah. Družba naj bi po predsedovanju tehničnemu delu sestanka običajno začela pogovor o cenah, o določitvi cen pa naj bi nato odprto razpravljali in v zvezi s tem sprejemali odločitve vsi udeleženci v obliki odprte „okrogle mize“. Nič naj ne bi nakazovalo, da je družba Sasol izvajala tudi najmanjši pritisk na katerega koli udeleženca, da bi s pogovori dosegla določen cilj.
- 371 Splošno sodišče meni, da z utemeljitvami, ki so jih navedle tožeče stranke, ni mogoče zmanjšati pomembnosti dejstva, da je bila družba Sasol tista, ki je sklicala skoraj vse tehnične sestanke, pošiljala vabila udeležencem, rezervirala hotelske sobe, najemala sejne dvorane in organizirala večerje. Iz tega je razvidno, da je bila družba Sasol odgovorna za praktični vidik organizacije protikonkurenčnih sestankov.
- 372 Poleg tega je to, da je družba Sasol pošiljala vabila, zelo pomembno, še pomembneje od praktične organizacije, ker so se lahko nekateri udeleženci kartela, kadar niso bili navzoči na enem ali več zaporednih tehničnih sestankih ter tako niso izvedeli za kraj in datum naslednjega tehničnega sestanka, pridružili poznejšim sestankom na vabilo družbe Sasol.
- 373 Poleg tega to, da je družba Sasol določala dnevni red vsaj za tehnični in zakoniti del pogovorov, kaže na določeno prevlado nad udeleženci tehničnih sestankov, ki bi lahko okrepila vplivnost družbe Sasol, ki je bila že vplivna kot največja proizvajalka parafinskih voskov v EGP in je imela leta 2004 22,4-odstotni tržni delež.
- 374 Pomembno je tudi to, da je pogovor o cenah običajno začejala prav družba Sasol, saj je prav ta družba običajno s tem povzročila, da so se zakoniti tehnični pogovori sprevrgli v protikonkurenčne pogovore. Zato tudi če ni namigov na protikonkurenčne pogovore na dnevnem redu, ki ga je določila družba Sasol, kar je naravna posledica tajnosti kartelov, je kraj protikonkurenčnih pogovorov med obravnavanimi temami običajno določala prav družba Sasol. Poleg tega iz spisa izhaja, da je družba Sasol običajno prva oznanila ciljno ceno parafinskih voskov ali dvige cen, pa tudi datum začetka uporabe novih cen v razmerju do strank.
- 375 Poleg tega je treba spomniti, da v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 359, to, da neko podjetje pritiska na druge udeležence kartela ali celo narekuje njihovo ravnanje, ni nujni pogoj za to, da bi lahko to podjetje opredelili kot vodjo kartela. Zato se tožeče stranke ne morejo uspešno sklicevati na to, da družba Sasol ni pritiskala na druge udeležence tehničnih sestankov.
- 376 Na drugem mestu tožeče stranke ne izpodbijajo, da je družba Sasol najmanj enkrat zastopala eno od drugih zadevnih podjetij, in sicer družbo Wintershall. Družba Sasol je poleg tega o rezultatih sestanka obvestila druge udeležence kartela, katerih predstavniki se ga niso mogli udeležiti, kot je prikazano v točki 103 obrazložitve izpodbijane odločbe in v točki 185 priloge k izpodbijani odločbi v zvezi z družbami MOL, Eni in Repsol.
- 377 Na tretjem mestu Komisija v točki 683 obrazložitve izpodbijane odločbe poudarja tudi, da so drugi udeleženci tehničnih sestankov dojemali družbo Sasol kot vodjo kartela. To izhaja zlasti iz elektronskega dopisa, ki ga je poslal predstavnik družbe ExxonMobil, da bi prenehal sodelovati v kartelu.

- 378 Tožeče stranke menijo, da dokazi, ki jih je zbrala Komisija, ne podpirajo njene ugotovitve, da so drugi udeleženci dojemali družbo Sasol kot vodjo kartela. Elektronski dopis družbe ExxonMobil naj bi bil poslan družbi Sasol samo zato, ker naj bi ta poslala predhodni elektronski dopis, v katerem naj bi bil dnevni red predlaganega sestanka.
- 379 Elektronski dopis družbe ExxonMobil je bil preučen v točki 600 obrazložitve izpodbijane odločbe. Komisija je ugotovila naslednje:
- „Družba ExxonMobil zatrjuje, da je bil zadnji sestanek, na katerem je sodeloval eden njenih predstavnikov, tehnični sestanek 27. in 28. februarja v Münchnu. [Hu.] iz družbe ExxonMobil je v odziv na vabilo [M.] iz družbe Sasol na sestanek [...] 15. januarja 2004 med drugim odgovoril: ‚Za točke dnevnega reda se zdi, da so v interesu našega podjetja. Vendar se nam zdi, da se skupina konkurentov sestaja brez podpore strokovnega združenja in zato nima ne strukture ne statuta. Tak položaj nas moti in želeli bi predlagati, naj se ti sestanki odvijajo pod vodstvom ‚European Wax Federation‘ v okviru tehničnega odbora ali kot ločen pododbor. Družba ExxonMobil se brez podpore reguliranega strokovnega združenja ne bo udeležila tega sestanka.“
- 380 Splošno sodišče v zvezi z navedenim elektronskim dopisom ugotavlja, da omemba sestankov „skupin[e] konkurentov [...] brez podpore strokovnega združenja“ kaže na to, da je družba ExxonMobil želela prenehati sodelovati v kartelu, kar je med drugim pravilno ugotovila Komisija. Uporaba jasnejšega jezika ne bi bila razumna glede na tajnost kartelov in tveganja za naložitev globe zaradi izrecne omembe protikonkurenčnih ravnanj v elektronskem dopisu.
- 381 To, da je bil elektronski dopis naslovljen samo na družbo Sasol in ne na vse udeležence, brez razumnega dvoma nakazuje, da je družba ExxonMobil družbo Sasol dojemala kot vodjo kartela.
- 382 Izjave družb Shell in Sasol, na katere se nanaša točka 107 obrazložitve izpodbijane odločbe, vsebujejo ujemajoče se namige, saj sta navedeni podjetji trdili, da je sestanke običajno organiziral in jim predsedoval predstavnik družbe Sasol.
- 383 Zato je treba utemeljitve tožečih strank v zvezi s tem zavriniti in potrditi ugotovitev Komisije, da so drugi udeleženci dojemali družbo Sasol kot vodjo kartela.
- 384 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da je Komisija zbrala sklop ujemajočih se dokazov, s katerim je glede na upoštevno sodno prakso mogoče utemeljiti ugotovitev, da je bila družba Sasol pomembna gonilna sila kartela ter je imela posebno in natančno opredeljeno odgovornost pri njegovem delovanju, zato je Komisija upravičeno ugotovila, da je bila navedena družba vodja delov kartela v zvezi s parafinskimi voski.
- 385 Z drugimi trditvami tožečih strank ni mogoče izpodbiti veljavnost te ugotovitve.
- 386 Na prvem mestu, po navedbah tožečih strank je edina razlika med družbo Sasol in drugimi udeleženci ta, da je družba Sasol organizirala sestanke in jim predsedovala, da je pogosteje začejala pogovore o cenah in zvišanih dogovorjenih cen ter da je običajno prva uvedla cene, dogovorjene z vsemi udeleženci.
- 387 Najprej je treba ugotoviti, da izpodbijana odločba ne temelji samo na teh trditvah, kot sicer izhaja iz zgornje preučitve.
- 388 Dalje, kot upravičeno opaža Komisija, za nobeno drugo podjetje razen družbo Sasol ni toliko dokazov, ki napeljujejo k ugotovitvi, da je imela vodilno vlogo. Iz priloge k izpodbijani odločbi namreč izhaja, da izrecni dokazi o sestankih, ki so jih organizirali drugi udeleženci, obstajajo samo za pet sestankov, ki so

jih v obravnavanem primeru organizirale enega družba MOL, tri družba Total in enega družba Shell od skupno enainpetdesetih, na podlagi vabil in dnevni redov, poslanih po elektronski pošti, pa je mogoče družbi Sasol pripisati pobudo in organizacijo enajstih sestankov.

389 Zato je treba to trditev zavrnilo.

390 Na drugem mestu tožeče stranke zatrjujejo, da družba Sasol ni mogla voditi kartela, saj naj bi bila odvisna od drugih vertikalno povezanih udeležencev kartela, pri katerih se je oskrbovala s stiskanim parafinom, surovino za parafinske voske.

391 Te trditve ni mogoče sprejeti. Tržni delež družbe Sasol na trgu parafinskih voskov v EGP je bil leta 2004 22,4-odstoten, zato je bila družba Sasol, kot priznavajo tožeče stranke, največja dobaviteljica parafinskih voskov in „vodilna na trgu“. Poleg tega je bila pomemben kupec stiskanega parafina, po lastnih navedbah na primer največji kupec stiskanega parafina, ki sta ga proizvajali družbi Shell in ExxonMobil. Tako je imela zaradi svoje moči kot kupec močan pogajalski položaj glede na proizvajalce stiskanega parafina. Poleg tega je to, da vertikalno povezani proizvajalci niso pritiskali na družbo Sasol glede cene stiskanega parafina, zadostno dokazano z dejstvom, da je bila celo njena nadaljnja prodaja stiskanega parafina nemškimi končnimi kupcem dobičkonosna poslovna dejavnost. Iz navedenega izhaja, da na poslovno pomembnost družbe Sasol med udeleženci kartela ni vplivalo to, da ni bila vertikalno povezana.

392 Na tretjem mestu tožeče stranke menijo, da Komisija ni mogla upravičeno trditi, da so bili sporazumi in protikonkurenčna ravnanja v zvezi s stiskanim parafinom in parafinskimi voski enotna in trajajoča kršitev ter da hkrati ni bilo mogoče ugotoviti, da je imela družba Sasol vodilno vlogo v zvezi s stiskanim parafinom. Ker naj kartela ne bi bilo mogoče voditi samo delno, naj bi Komisija v zvezi s tem storila napako pri presoji.

393 Kot upravičeno poudarja Komisija, pojma „enotna in trajajoča kršitev“ in „vodja kršitve“ ne ustrezata istim merilom. Pojem „enotne in trajajoče kršitve“ temelji na ideji enotnega protikonkurenčnega cilja, pojem „vodja kršitve“ pa na tem, da je neko podjetje pomembna gonilna sila v kartelu.

394 Zato nobeno pravno pravilo Komisiji ne nalaga obveznosti, da dokaže, da je vodilna vloga družbe Sasol zajemala vse dele kršitve. Nasprotno, to, da Komisija ni ugotovila, da je imela družba Sasol vodilno vlogo pri sklopu glede stiskanega parafina, čeprav je ta družba organizirala tehnične sestanke, na katerih so udeleženci razpravljali tudi o stiskanem parafinu, odraža pošten pristop Komisije.

395 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da je Komisija predložila več ujemajočih se dokazov, ki vzeti kot celota omogočajo ugotovitev, da je bila družba Sasol pomembna gonilna sila kartela.

396 Zato Komisija ni storila niti napake pri presoji niti ni napačno uporabila prava, s tem ko je na podlagi sklenjenega kroga skladnih in ujemajočih se indecev ugotovila, da je imela tožeča stranka vodilno vlogo v kartelu na področju parafinskih voskov.

397 Zato je treba ta očitek zavrnilo.

Domnevna čezmernost, nesorazmernost in diskriminatornost 50-odstotnega zvišanja osnovnega zneska globe zaradi vodilne vloge

398 Tožeče stranke menijo, da je zvišanje osnovnega zneska globe na 210 milijonov EUR neupravičeno čezmerno in nesorazmerno. Zato Splošnemu sodišču predlagajo, naj razglasi ničnost 50-odstotnega zvišanja globe ali vsaj bistveno zniža stopnjo zvišanja tako, da bo ustrezno in sorazmerno odražala težo kršitve družbe Sasol glede na kršitve drugih udeležencev kartela.

- 399 Na prvem mestu tožeče stranke menijo, da je Komisija na domnevno vodilno vlogo družbe Sasol sklepala izključno iz okoliščin, ki v manjši meri zadevajo tudi druge udeležence kartela, zato naj ne bi bilo kvalitativne razlike med prispevkom družbe Sasol in prispevkom drugih udeležencev h kartelu. Zato naj bi Komisija prekršila načelo enakega obravnavanja, saj naj bi navedena dejstva očitala samo družbi Sasol, in ne drugim udeležencem kartela.
- 400 Poudariti je treba, da je Komisija, kot izhaja iz analize, navedene zgoraj v točkah od 367 do 396, dokazala, da je bila družba Sasol zaradi vodilne vloge v kartelu v drugačnem položaju kot drugi udeleženci. Do te ugotovitve je lahko prišla na podlagi kvantitativnih in kvalitativnih dokazov, saj je mogoče nekatera ravnanja, ki kažejo na vodilno vlogo, upravičeno pripisati samo družbi Sasol. Komisija lahko vsekakor upravičeno določi različne osnovne zneske globe, naložene različnim udeležencem, ob upoštevanju posebne intenzivnosti organizacijskih dejavnosti enega samega udeleženca v kartelu.
- 401 Zato Komisija glede na posebni položaj družbe Sasol v primerjavi s položajem drugih udeležencev v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 181, ni kršila načela enakega obravnavanja.
- 402 Na drugem mestu tožeče stranke navajajo, da kršitev družbe Sasol ni toliko resnejša od kršitve drugih udeležencev, da bi bilo upravičeno 50-odstotno zvišanje globe. Finančna zmožnost družbe Sasol naj bi bila poleg tega veliko manjša od finančne zmožnosti drugih članov kartela, tako da naj bi bila že zaradi osnovnega zneska globe veliko bolj prizadeta od drugih udeležencev kartela.
- 403 50-odstotna stopnja zvišanja, prišteta osnovnemu znesku globe, naj bi zajemala 125 % letne prodaje parafinskih voskov, ki naj bi jo imela družba Sasol Wax v EGP. To naj bi ustrezalo tudi 75 % osnovnega zneska glob, kumulativno naloženih vsem drugim udeležencem kartela, čeprav naj bi bil tržni delež družbe Sasol Wax približno od 25 do 30 %.
- 404 V skladu s sodno prakso mora biti globa določena tako, da se upošteva želeni vpliv na podjetje, ki mu je globa naložena, in sicer da ne bi bila zanemarljiva oziroma, nasprotno, čezmerna, zlasti glede na finančne zmožnosti zadevnega podjetja, v skladu z zahtevami, ki izhajajo iz potrebe po zagotavljanju učinkovitosti globe in spoštovanja načela sorazmernosti (zgoraj v točki 203 navedena sodba Degussa proti Komisiji, T-279/02, ZOdl., točka 283, in sodba Splošnega sodišča z dne 18. junija 2008 v zadevi Hoechst proti Komisiji, T-410/03, ZOdl., str. II-881, točka 379).
- 405 V skladu s sodno prakso, navedeno v točki 316 zgoraj, uporaba načela sorazmernosti pomeni, da globe ne smejo biti čezmerne glede na zastavljene cilje, to je glede na spoštovanje pravil Unije o konkurenci, in da mora biti znesek globe, ki je naložena podjetju zaradi kršitve predpisov s področja konkurence, v sorazmerju s kršitvijo, ki se presodi celostno, zlasti ob upoštevanju njene teže in trajanja. Načelo sorazmernosti zlasti pomeni, da mora Komisija določiti globo sorazmerno z dejavniki, ki se upoštevajo pri določitvi teže kršitve, in da mora te dejavnike upoštevati skladno in objektivno upravičeno.
- 406 V obravnavanem primeru je treba poudariti, da to, da osnovni znesek globe zajema 125 % letne prodaje parafinskih voskov, ki jo je ustvarila družba Sasol Wax v EGP, izhaja zlasti iz golega dejstva, da je trinajst let sodelovala v kartelu in da je trajanje sodelovanja množitelj, ki je bil uporabljen za vrednost prodaje.
- 407 Poleg tega je to, da zvišanje zaradi vodilne vloge ustreza 75 % osnovnega zneska glob, kumulativno naloženih vsem drugim udeležencem kartela, mogoče pojasniti s tem, da je družba Sasol, vodja na trgu parafinskih voskov, na katerem ima 22,4-odstotni delež, ustvarila veliko večjo vrednost prodaje kot drugi udeleženci.
- 408 Nobena primerjava tožečih strank zato ni upoštevana za analizo sorazmernosti v zvezi s 50-odstotnim zvišanjem osnovnega zneska zaradi vodilne vloge v kartelu.

- 409 Nasprotno, Splošno sodišče je v podobnih okoliščinah, kakršne so v obravnavanem primeru, in ob izvajanju neomejene sodne pristojnosti že potrdilo, da je 50-odstotno zvišanje osnovnega zneska globe ustrezno odražalo dodatno škodljivost kršitve, ki je izhajala iz vodilne vloge v kartelu (zgoraj v točki 359 navedena sodba Koninklijke Wegenbouw Stevin proti Komisiji, točka 302).
- 410 Poleg tega je treba poudariti, da zvišanje osnovnega zneska globe ne zadeva vprašanja finančne zmožnosti podjetja, ki mu je pripisana odgovornost za kršitev. Element za izračun, uporabljen za to, je zgornja meja skupnega zneska globe, ki je 10 % letnega prometa podjetja. Zato utemeljitve, ki so jih v zvezi s tem navedle tožeče stranke, niso upoštevne.
- 411 Glede na okoliščine obravnavanega primera in dokaze, ki jih je zbrala Komisija in ki potrjujejo vodilno vlogo družbe Sasol v kartelu, je torej treba ugotoviti, da Komisija ni kršila načela sorazmernosti in ni čezmerno zvišala osnovnega zneska globe s 50-odstotnim zvišanjem tega osnovnega zneska zaradi vodilne vloge.
- 412 Zato je treba zavrniti očitke v zvezi s kršitvijo načel enakega obravnavanja in sorazmernosti.
- 413 Glede na vse zgornje premisleke je treba peti tožbeni razlog v celoti zavrniti.

6. Sedmi tožbeni razlog: neodobritev popolne imunitete družbi Sasol v zvezi z nekaterimi deli globe

- 414 Tožeče stranke trdijo, da je Komisija napačno uporabila pravo in kršila odstavek 23 Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002, ker naj bi globo, ki naj bi se naložila družbi Sasol, utemeljila z več podatki, ki naj bi jih ta prostovoljno predložila in naj jih Komisija pred izjavami družbe Sasol ne bi poznala, poleg tega pa naj bi pomembno in neposredno vplivali na težo in trajanje kršitve.
- 415 Komisija je v točki 741 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da so dokazi, ki jih je po preiskavah predložila družba Sasol, in sicer s sporočiloma, predloženima aprila in maja 2005 ter v prilogah k njima, dali pomembno dodatno vrednost v smislu Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002, ker so Komisiji omogočili, da je lažje dokazala dejstva v zvezi s kartelom.
- 416 Poleg tega Komisija v točki 743 obrazložitve izpodbijane odločbe trdi, da prvih dokazov, ki naj bi neposredno vplivali na določitev trajanja kartela, ni predložila družba Sasol, temveč naj bi bili razkriti med preiskavami, in sicer zabeležke družbe MOL in zapisniki sestankov „Blauer Salon“ družbe Sasol, in naj bi bili zajeti v prošnji za imuniteto, ki jo je predložila družba Shell.
- 417 Komisija je na tej podlagi v skladu s točko 749 obrazložitve izpodbijane odločbe znesek globe, naložene družbi Sasol, znižala za 50 %, kar je najvišja stopnja znižanja, ki jo je mogoče v skladu z Obvestilom o prizanesljivosti iz leta 2002 odobriti podjetju, ki ni prvo razkrilo obstoja kartela, ker ga je v obravnavanem primeru prva razkrila družba Shell.

Prvi del, ki se nanaša na tehnične sestanke pred letom 2000

- 418 Tožeče stranke trdijo, da je prvi sestanek, ki naj bi ga navedla družba Shell v prošnji za prizanesljivost, potekal v Budimpešti 3. in 4. februarja 2000. Izjava družbe Shell naj ne bi vsebovala nikakršnega konkretnega dokaza o sestankih, ki so potekali pred tem datumom. Komisija naj bi se tako morala pri dokazovanju obstoja nekaterih sestankov opreti na izjave družbe Sasol, zlasti za obdobje med letoma 1995 in 2000.
- 419 Glede zabeležk družbe MOL in zapisnikov sestankov „Blauer Salon“, ki so bili razkriti med preiskavami in ki naj bi bili torej dokazi, izhajajoči iz obdobja pred prostovoljnimi sporočitvami družbe Sasol, tožeče stranke menijo, da ti viri niso zajemali vseh sestankov, navedenih v odločbi Komisije, in da informacije, pridobljene na podlagi navedenih zabeležk, večinoma niso bile dovolj izrecne za dokaz trajanja kršitve.

Poleg tega se tožeče stranke sklicujejo na sedem tehničnih sestankov med letoma 1996 in 2001, v zvezi s katerimi naj bi lahko Komisija temeljne okoliščine, kot so datumi, kraji, identiteta udeležencev in protikonkurenčne vsebine, dokazala z zahtevano zanesljivostjo šele na podlagi prošelj družbe Sasol za prizanesljivost.

- 420 Zato tožeče stranke menijo, da je Komisija obstoj kršitve med letoma 1992 in 1999 pravno zadostno lahko dokazala na podlagi podatkov, ki jih je predložila družba Sasol. Zato Splošnemu sodišču predlagajo, naj spremeni izpodbijano odločbo in jim odobri polno imuniteto za del kršitve, ki se nanaša na obdobje med letoma 1992 in 1999.
- 421 Ugotoviti je treba, da utemeljitve tožečih strank niso podprte niti z vsebino izpodbijane odločbe niti z dokumenti, navedenimi v njej.
- 422 Na prvem mestu, v zvezi z obdobjem med prvim sestankom leta 1992 in osmim sestankom 27. januarja 1995 je imela Komisija informacije o kartelu, ki so prihajali iz drugih virov kot prošnja družbe Sasol za prizanesljivost, to so zabeležke družbe MOL in zapisniki sestankov „Blauer Salon“ družbe Sasol, razkriti med preiskavami. Gre za tehnične sestanke, ki so potekali 3. in 4. septembra 1992 (točka 126 obrazložitve izpodbijane odločbe), 26. marca 1993 (točka 129 obrazložitve izpodbijane odločbe), 2. junija 1993 (točka 130 obrazložitve izpodbijane odločbe), 25. oktobra 1993 (točka 131 obrazložitve izpodbijane odločbe), 24. junija 1994 (točka 132 obrazložitve izpodbijane odločbe), 30. septembra 1994 (točka 133 obrazložitve izpodbijane odločbe) in 27. januarja 1995 (točka 134 obrazložitve izpodbijane odločbe). Komisija je na podlagi zabeležk družbe MOL in zapisnikov sestankov „Blauer Salon“ v zvezi s temi sestanki, navedenimi v izpodbijani odločbi, lahko ugotovila identiteto udeležencev, datum in kraj sestankov ter večinoma tudi vsebino pogovorov in njihovo protikonkurenčnost.
- 423 Komisija je lahko v zvezi z obdobjem med devetim sestankom, ki je potekal 16. in 17. marca 1995, in dvaindvajsetim sestankom, ki je potekal 27. in 28. oktobra 1999, na podlagi izjav družbe Sasol izvedela za samo tri sestanke, in sicer tiste, ki so potekali 12. in 13. januarja 1999 (točka 150 obrazložitve izpodbijane odločbe), 2. in 3. marca 1999 (točka 151 obrazložitve izpodbijane odločbe) ter 23. in 24. septembra 1999 (točka 155 obrazložitve izpodbijane odločbe). Obstoj štirih sestankov, ki so potekali 22. in 23. junija 1995 (točka 136 obrazložitve izpodbijane odločbe), 14. in 15. maja 1996 (točka 140 obrazložitve izpodbijane odločbe), 12. in 13. februarja 1998 (točka 146 obrazložitve izpodbijane odločbe) ter 8. in 9. julija 1999 (točka 154 obrazložitve izpodbijane odločbe), pa je lahko ugotovila na podlagi zabeležk družbe MOL, najdenih med preiskavami. Komisija je lahko poleg tega rekonstruirala vsebino dveh od navedenih sestankov na podlagi dokazov, zbranih med preiskavami.
- 424 Iz navedenega izhaja, da je lahko Komisija na podlagi dokazov, ki jih je imela na voljo pred izjavami družbe Sasol, ugotovila obstoj kršitve za obdobje pred 3. februarjem 2000. Zato trditve tožečih strank nimajo dejanske podlage.
- 425 Na drugem mestu, tožeče stranke se ne morejo sklicevati niti na razpršenost informacij, vsebovanih v zabeležkah družbe MOL, in zapisnikov sestankov „Blauer Salon“.
- 426 Poudariti je treba, da je zabeležke družbe MOL med sestanki ročno napisala oseba, ki se jih je udeležila, ter da je njihova vsebina strukturirana in razmeroma podrobna. Zato je njihova dokazna vrednost zelo visoka. V zvezi z zapisniki sestankov „Blauer Salon“ družbe Sasol gre za dokumente, ki se časovno umeščajo v obdobje kršitve in so bili pripravljene *in tempore non suspecto*, to je malo po tehničnem sestanku, na katerega se nanašajo. Zato je njihova dokazna vrednost visoka.
- 427 Poleg tega v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 230, glede na tajnost kartelov, od Komisije ni mogoče zahtevati, naj predloži listine, ki izrecno dokazujejo stike med zadevnimi gospodarskimi subjekti. Nepopolni in razpršeni dokazi, ki bi jih lahko imela Komisija, morajo biti vsekakor taki, da se lahko dopolnijo s sklepanjem, ki omogoča rekonstrukcijo upoštevanih okoliščin. O obstoju

protikonkurenčnega ravnanja ali sporazuma je torej mogoče sklepati na podlagi določenega števila dogodkov, ki sovpadajo, in indicev, ki lahko skupaj, če ni druge dosledne razlage, pomenijo dokaz kršitve pravil o konkurenci.

- 428 Zabeležke in zapisniki, navedeni zgoraj, pa sestavljajo sklop dokazov, s katerim je lahko Komisija uspešno utemeljila ugotovitev, da je kartel že obstajal med letoma 1992 in 1999.
- 429 Navedeni sporočili družbe Sasol sta seveda olajšala delo Komisije, saj so bili v njih navedeni dodatni dokazi in pojasnila glede razlage drugih razpoložljivih dokazov. Vendar je ta prispevek ustrezno izražen s stopnjo 50-odstotnega znižanja globe, odobrenega družbi Sasol za njeno sodelovanje.
- 430 Zato je treba prvi del sedmega tožbenega razloga zavrni.

Drugi del v zvezi z razdelitvijo trgov in kupcev

- 431 Spomniti je treba, da je bilo v skladu s točko 653 obrazložitve izpodbijane odločbe dokazano, da so družbe ExxonMobil, MOL, Repsol, RWE, Sasol, Shell in Total sodelovale tudi pri razdelitvi kupcev ali trgov, ki je drugi sklop kršitve, in da je bil zato upoštevan delež prodaje teh podjetij določen na 18 % namesto 17 %, to je stopnja, uporabljena za podjetja, ki niso sodelovala pri prvem sklopu kršitve.
- 432 Tožeče stranke poudarjajo, da se je izkazalo, da so informacije, ki jih je v zvezi s tem predložila družba Shell pred njihovimi izjavami, razpršene, v skladu s točko 741 obrazložitve izpodbijane odločbe. Poleg tega trdijo, da podrobni dokazi glede razdelitve kupcev ali trgov izhajajo iz izjav družbe Sasol z dne 30. aprila in 12. maja 2005.
- 433 V zvezi s tem zadostuje poudariti, da so bili dokazi, iz katerih je jasno razvidna razdelitev kupcev na tehničnih sestankih, zajeti v zabeležkah družbe MOL, navedenih v izpodbijani odločbi v točkah 145 in 147 obrazložitve, v zapisniku družbe Sasol, navedenem v točki 168 obrazložitve izpodbijane odločbe, in v zabeležki družbe Total, omenjene v točki 170 obrazložitve iste odločbe. Navedeni dokazi naj bi bili pridobljeni med preiskavami, to je pred predložitvijo izjav družbe Sasol.
- 434 Zato trditve tožečih strank nimajo dejanske podlage.
- 435 V zvezi z razpršenostjo informacij, zajetih v navedenih zabeležkah, zadostuje napotitev na točke obrazložitve, navedene v točkah 426 in 427 zgoraj.
- 436 Glede na navedeno je treba drugi del zavrni in s tem tudi sedmi tožbeni razlog v celoti.

Izvajanje neomejene sodne pristojnosti in določitev končnega zneska globe

- 437 Opozoriti je treba, da za nadzor zakonitosti odločb, ki jih sprejme Komisija, velja neomejena sodna pristojnost, ki je sodišču Unije podeljena s členom 31 Uredbe št. 1/2003 v skladu s členom 229 ES in zdaj s členom 261 PDEU. Ta pristojnost sodišču omogoča, da preseže le nadzor zakonitosti sankcije in nadomesti presojo Komisije s svojo ter tako odpravi, zniža ali zviša naloženo globo ali periodično denarno kazen. Nadzor, določen s pogodbama, torej v skladu z zahtevami pravice do učinkovitega sodnega varstva, določenega v členu 47 Listine o temeljnih pravicah, pomeni, da sodišče Unije opravlja tako pravni kot dejanski nadzor in da ima pooblastilo za presojo dokazov, razglasitev ničnosti ali razveljavitev izpodbijane odločbe in spremembo zneska glob (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 8. februarja 2007 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, C-3/06 P, ZOdl., str. I-1331, točke od 60 do 62, in sodbo Splošnega sodišča z dne 21. oktobra 2003 v zadevi General Motors Nederland in Opel Nederland proti Komisiji, T-368/00, Recueil, str. II-4491, točka 181).

438 Zato mora Splošno sodišče ob sprejemu svoje odločitve v okviru svoje neomejene sodne pristojnosti presoditi, ali je bila tožečim strankam naložena globa, katere višina pravilno odraža težo in trajanje zadevne kršitve, tako da so navedene globe sorazmerne glede na merila iz člena 23(3) Uredbe št. 1/2003 (glej v tem smislu sodbi Splošnega sodišča z dne 11. marca 1999 v zadevi Aristrain proti Komisiji, T-156/94, Recueil, str. II-645, točke od 584 do 586, in z dne 9. julija 2003 v zadevi Cheil Jedang proti Komisiji, T-220/00, Recueil, str. II-2473, točka 93).

439 Vendar je treba poudariti, da izvajanje neomejene sodne pristojnosti ne pomeni isto kot nadzor po uradni dolžnosti, in spomniti, da je postopek pred sodišči Unije kontradiktoren (sodba Sodišča z dne 8. decembra 2011 v zadevi Chalkor proti Komisiji, C-386/10 P, ZOdl., str. I-13085, točka 64).

1. Prvi del šestega tožbenega razloga, ki se nanaša na neobstoj ločene zgornje meje v zvezi z obdobjem Schümann

440 Tožeče stranke opozarjajo, da družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International ni bila pripisana odgovornost za delež globe v zvezi z obdobjem Schümann (to je 67,5 milijona EUR), ki pomeni 22 % prometa družbe Sasol Wax, edine odgovorne za kršitev v obdobju Schümann kot pravne naslednice družbe HOS. Vendar naj bi Komisija storila napako, s tem ko ni določila in uporabila 10-odstotne meje, predpisane s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003 za obdobje Schümann.

441 Globa, naložena družbi Sasol Wax za obdobje Schümann, naj bi bila čezmerna in naj bi jo lahko gospodarsko uničila, razen če ne bi družba Sasol Ltd prostovoljno prevzela breme globe, s čimer bi posredno nosila odgovornost za obdobje Schümann.

442 Zato naj bi Komisija kršila člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 in načelo individualizacije kazni. Tožeče stranke zato Splošnemu sodišču predlagajo, naj razglasi ničnost izpodbijane odločbe v delu, v katerem je družbi Sasol Wax naložena globa, ki presega 10 % prometa, ki so ga leta 2007 ustvarili H. O. Schümann in skupine družb pod njegovim nadzorom. Tožeče stranke so na obravnavi alternativno predlagale znižanje tega dela globe tako, da se njen znesek navzgor omeji na 10 % prometa družbe Sasol Wax.

443 Komisija meni, da mora pri izračunu 10-odstotne zgornje meje, določene s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003, upoštevati gospodarsko enoto, kakršna je obstajala ob sprejetju izpodbijane odločbe, kot izhaja iz sodne prakse. Komisija poleg tega poudarja, da niti H. O. Schümann niti družba Vara nista naslovnika izpodbijane odločbe in da že zato zgornje meje ne more omejiti na 10 % njunega prometa.

444 V skladu s sodno prakso se 10-odstotna zgornja meja nanaša na celoten promet zadevnega podjetja, ker je le ta promet pokazatelj pomena in vpliva tega podjetja na trgu (glej zgoraj v točki 227 navedeno sodbo Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, točka 5022 in navedena sodna praksa). Poleg tega je navedena zgornja meja namenjena zlasti temu, da se podjetja obvarujejo pred pretiranimi globami, ki bi jih lahko gospodarsko uničile (zgoraj v točki 271 navedena sodba Splošnega sodišča Tokai II, točka 389, in sodba Splošnega sodišča z dne 13. julija 2011 v zadevi Schindler Holding proti Komisiji, T-138/07, ZOdl., str. II-4819, točka 193).

445 Iz navedenega izhaja, da je cilj uvedbe 10-odstotne zgornje meje mogoče uresničiti samo, če se ta meja na prvem mestu uporablja posebej za vsakega naslovnika odločbe, s katero je naložena globa. Le če se nato izkaže, da več naslovnikov odločbe tvori podjetje v smislu gospodarskega subjekta, odgovornega za kršitev, ki se sankcionira, in to tudi na dan sprejetja te odločbe, se lahko zgornja meja izračuna na podlagi skupnega prometa tega podjetja, to je vseh njegovih delov. Če pa je ta gospodarska enota medtem prenehala, ima vsak naslovnik odločbe pravico do individualne uporabe zadevne zgornje meje (zgoraj v točki 271 navedena sodba Splošnega sodišča Tokai II, točka 390; sodba Splošnega sodišča

z dne 13. septembra 2010 v zadevi Trioplast Wittenheim proti Komisiji, T-26/06, neobjavljena v ZOdl., točka 113, in sodba Splošnega sodišča z dne 16. novembra 2011 v zadevi Kendrion proti Komisiji, T-54/06, neobjavljena v ZOdl., točka 92).

- 446 Na prvem mestu, v obravnavanem primeru ni sporno, da družba HOS, postala Sasol Wax, v obdobju kršitve Schumann ni tvorila gospodarske enote z družbami Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International. Vendar je družba Sasol Wax ob sprejetju izpodbijane odločbe tvorila gospodarsko enoto z drugimi tožečimi strankami.
- 447 Na drugem mestu je treba navesti, da sodbe, na katere se je v svojih pisanjih sklicevala Komisija (zgoraj v točki 33 navedena sodba Splošnega sodišča HFB in drugi proti Komisiji, točka 528, sodba Splošnega sodišča z dne 8. julija 2008 v zadevi Knauf Gips proti Komisiji, T-52/03, neobjavljena v ZOdl., točka 353, in zgoraj v točki 271 navedena sodba Splošnega sodišča Tokai II, točka 389), ne zadevajo položajev, v katerih neposredno odgovorna družba v obdobju kršitve še ni tvorila gospodarske enote z matičnimi družbami, ki so imele njen kapital ob sprejetju odločbe. Zato rešitev, sprejetih v navedenih sodbah, ni mogoče dobesedno prenesti na dejanski položaj, ki se razlikuje v tej bistveni točki.
- 448 Na tretjem mestu je treba dodati, da je ena od pozitivnih posledic pravil, v skladu s katerimi je treba prezreti uradno ločitev med navedenima družbama in naložiti globe solidarno hčerinski družbi in njeni matični družbi, ki sta del istega podjetja (glej točki 31 in 36 zgoraj), odprava tveganja, ki se mu lahko družba izogne ali zniža globe tako, da nezakonite dejavnosti skoncentrira v hčerinski družbi z zanemarljivim prometom. Za pravilo, v skladu s katerim je treba zgornjo mejo določiti glede na celoten promet podjetja, je mogoče šteti, da omogoča tak rezultat. Takega cilja pa ne ogroža drugačna zgornja meja globe za obdobje kršitve pred ustanovitvijo gospodarske enote med hčerinsko družbo, ki je neposredno sodelovala v kartelu, in matično družbo, v lasti katere je bila ob sprejetju odločbe Komisije, če premoženje hčerinske družbe ni bilo preneseno na druge pravne subjekte po njenem nakupu in nato po razkritju kartela.
- 449 Na četrtem mestu, Komisija ne izpodbija trditve tožečih strank, da družba Sasol Wax ni mogla plačati deleža globe za obdobje Schumann, ki je zajemal 22 % njenega letnega prometa, zato naj bi morala namesto družbe Sasol Wax del globe plačati krovna družba Sasol Ltd, in sicer del, ki naj bi presegal zgornjo mejo 10 % in naj ga družba Sasol Wax ne bi mogla plačati.
- 450 Na petem mestu je treba poudariti tudi, da družbe Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd v obdobju Schumann niso mogle imeti koristi od dejavnosti, ki pomenijo kršitev, ker še niso bile lastnice družbe Sasol Wax.
- 451 Na šestem mestu je treba upoštevati, da v nacionalnih pravnih ureditvah solidarna odgovornost za plačilo globe, naložene zaradi kršitve člena 81 ES vsakemu sodolžniku, od katerega se zahteva plačilo, daje pravico, da prosi drugega, naj prispeva k plačilu dela globe, plačane v njegovem imenu (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 11. aprila 2013 v zadevi Mindo proti Komisiji, C-652/11 P, točki 36 in 37). Vendar v obravnavanem primeru tožeče stranke izpostavljajo prav težave pri uveljavljanju regresnega zahtevka od družbe Vara in H. O. Schumanna, ker Komisija ni ugotovila njune odgovornosti, pri čemer Komisija tega tožečim strankam ne oporeka.
- 452 Zato lahko Komisija z neenakim obravnavanjem (glej točki 187 in 197 zgoraj) in nedoločitvijo ločene zgornje meje globe za delež globe za obdobje Schumann poveča finančno odgovornost družb Sasol Wax International, Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd za kršitev, ki jo je storila družba HOS. Del globe, ki presega 10 % prometa družbe Sasol Wax, naj bi namreč plačale njegove matične družbe, neobstoje njene solidarne naložitve družbi Vara in H. O. Schumannu pa lahko vpliva na končno razdelitev zneska globe na nacionalnih sodiščih v škodo tožečih strank in zlasti treh sedanjih matičnih družb družbe Sasol Wax.

453 Glede na vse zgornje premisleke Splošno sodišče meni, da je v posebnih okoliščinah obravnavanega primera za del globe, naložene družbi Sasol Wax za kršitev, ki jo je storila v obdobju Schümann, ustrezno določiti zgornjo mejo 10 % njenega prometa v letu 2007. Ker je ta znašal 308.600.000 EUR, je del globe, naložene družbi Sasol Wax za to obdobje kršitve, določen na 30.860.000 EUR.

454 Del zneska tako določene globe ne posega v poznejšo presojo Komisije glede vpliva te sodbe v zvezi s tem.

2. Drugi del šestega tožbenega razloga, ki se nanaša na nedoločitev ločene zgornje meje za obdobje skupnega podjetja, preučen v povezavi s sprejetjem prvega tožbenega razloga

455 Tožeče stranke znova navajajo, da družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd ni mogoče pripisati odgovornosti za obdobje skupnega podjetja in za obdobje Sasol. Zato naj bi bilo treba delež globe za ti obdobji navzgor omejiti na 10 % prometa družbe Sasol Wax ali – če Splošno sodišče meni, da so družbe Schümann Sasol in Schümann Sasol International ter Sasol Wax in Sasol Wax International v navedenih obdobjih tvorile eno samo gospodarsko enoto – na 10 % prometa, ki ga je leta 2007 ustvarila družba Sasol Wax International.

456 Kot je razvidno iz preučitve drugega tožbenega razloga, je treba potrditi izpodbijano odločbo v delu, v katerem je Komisija ugotovila, da družbi Schümann Sasol in Schümann Sasol ter njuni pravni naslednici družbi Sasol Wax in Sasol Wax International tvorijo eno gospodarsko enoto.

457 Vendar je primerno spomniti, da je treba na podlagi končnih ugotovitev o prvem tožbenem razlogu izpodbijano odločbo spremeniti v delu, v katerem Komisija družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd pripisuje odgovornost za kršitev, ki jo je storila ena sama gospodarska enota, sestavljena iz družb Schümann Sasol in Schümann Sasol International.

458 Na prvem mestu je treba poudariti, da del globe, naložene družbama Sasol Wax in Sasol Wax International za obdobje skupnega podjetja (179.657.803 EUR), daleč presega 10 % prometa družbe Sasol Wax International (480.800.000 EUR leta 2007).

459 Na drugem mestu, Komisija ne izpodbija trditve tožečih strank, da družba Sasol Wax International ni mogla plačati celotne globe za obdobje skupnega podjetja, zato naj bi morala namesto družbe Sasol Wax International del globe plačati krovna družba Sasol Ltd, in sicer del, ki naj bi presegal zgornjo mejo 10 % in ga družba Sasol Wax International ne bi mogla plačati.

460 Na tretjem mestu je treba ugotoviti, da je zaradi napake pri presoji, ugotovljene v okviru prvega tožbenega razloga, vprašljiv obseg podjetja, ki je storilo kršitev v obdobju skupnega podjetja. Poleg tega je solidarna naložitev globe različnim družbam za kršitev družbe Schümann Sasol odvisna od predhodne ugotovitve, da so v času storitve kršitve tvorile eno samo podjetje v smislu člena 81 ES. Ker opredelitev podjetja v obravnavanem primeru vsebuje nepravilnosti, ni izključeno, da bi Komisija, če pri zadevni presoji ne bi bilo napak, ugotovila solidarno odgovornost družb Vara in H. O. Schümann za kršitev, ki jo je storila neposredno družba Schümann Sasol.

461 Na četrtem mestu, v skladu s sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 451, Splošno sodišče ugotavlja, da napake pri presoji v zvezi z opredelitvijo podjetja, ki je storilo kršitev v obdobju skupnega podjetja, v povezavi z nedoločitvijo ločene zgornje meje za globo, ki se nanaša na navedeno obdobje, lahko za tožeče stranke povečajo finančne posledice kršitve, ki jo je neposredno storila družba Schümann Sasol. Del globe, ki presega 10 % prometa družbe Sasol Wax International, naj bi namreč plačale njene matične družbe, neobstoje njene solidarne naložitve družbi Vara in H. O. Schümannu pa lahko vpliva na končno razdelitev zneska globe na nacionalnih sodiščih v škodo tožečih strank ter zlasti družb Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd.

- 462 Glede na vse zgornje premisleke Splošno sodišče meni, da je v posebnih okoliščinah obravnavanega primera za del globe, naložene družbama Sasol Wax in Schümann Sasol International za kršitev, storjeno v obdobju skupnega podjetja, ustrezno določiti zgornjo mejo 10 % prometa družbe Schümann Sasol International v letu 2007. Ker je ta znašal 480.800.000 EUR, mora biti del zadevne globe, naložene družbama Sasol Wax in Sasol Wax International, znižan na 48.080.000 EUR.
- 463 Del zneska tako določene globe ne posega v poznejšo presojo Komisije glede vpliva te sodbe v zvezi s tem.

3. Del zneska globe za obdobje Sasol

- 464 Nazadnje v zvezi z obdobjem kršitve Sasol in delom globe zanj, ki znaša 71.042.197 EUR, Splošno sodišče ob izvajanju neomejene sodne pristojnosti meni, da je globa, naložena tožečima strankama, ustrezna glede na težo in trajanje storjene kršitve.

Stroški

- 465 V skladu s členom 87(3) Poslovnika lahko Splošno sodišče odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške, če uspe samo deloma.
- 466 V obravnavanem primeru so bili sprejeti trije tožbeni razlogi tožečih strank od sedmih, znesek globe, naložen vsaki med njimi, pa je bil bistveno znižan. Zato je treba na podlagi pravične presoje okoliščin v tej zadevi odločiti, da Komisija nosi svoje stroške in dve tretjini stroškov, ki so jih priglasile tožeče stranke, te pa torej nosijo tretjino svojih stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji senat)

razsodilo:

- 1. Člen 1 Odločbe Komisije C (2008) 5476 final z dne 1. oktobra 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39.181 – Voski za sveče) se razglasi za nič en v delu, v katerem je Evropska komisija ugotovila, da sta družbi Sasol Holding in Germany GmbH in Sasol sodelovali pri kršitvi pred 1. julijem 2002.**
- 2. Znesek globe, naložen družbi Sasol Wax GmbH, se zniža na znesek 149.982.197 EUR, ki ga morajo solidarno plačati na eni strani družba Sasol Wax International AG v višini 119.122.197 EUR ter na drugi strani družbi Sasol in Sasol Holding in Germany v višini 71.042.197 EUR.**
- 3. V preostalem se tožba zavrne.**
- 4. Komisija nosi svoje stroške ter dve tretjini stroškov, ki so jih priglasile družbe Sasol, Sasol Holding in Germany, Sasol Wax International in Sasol Wax.**
- 5. Družbe Sasol, Sasol Holding in Germany, Sasol Wax International in Sasol Wax nosijo tretjino svojih stroškov.**

Czúcz

Labucka

Gratsias

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 11. julija 2014.

Podpisi

Kazalo

Dejansko stanje	2
1. Upravni postopek in sprejetje izpodbijane odločbe	2
2. Struktura skupine Sasol in družbe Vara ter pripis odgovornosti matičnim družbam v izpodbijani odločbi	4
Postopek in predlogi strank	5
Pravo	6
1. Prvi tožbeni razlog: napačen pripis odgovornosti družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za kršitev v obdobju skupnega podjetja	6
Uvodne ugotovitve	7
Izpodbijana odločba	8
Razlikovanje pojma nadzora od pojma dejanskega izvajanja odločilnega vpliva, kot je uporabljen v okviru člena 81 ES	10
Utemeljenost ugotovitve Komisije v zvezi s pripisom kršitve družbe Schumann Sasol International družbama Sasol Holding in Germany in Sasol Ltd	11
Uprava družbe Schumann Sasol International	12
Vloga B. I.	13
Odločilen vpliv na odločitve uprave družbe Schumann Sasol International	16
Upoštevnost operativnega upravljanja	17
Ugotovitev o upravi družbe Schumann Sasol International	18
Nadzorni svet in generalna skupščina družbe Schumann Sasol International	18
Dejansko izvajanje odločilnega vpliva družbe Sasol Holding in Germany na ravnanje družbe Schumann Sasol International na trgu	19
Dokazni predlog tožečih strank	20
2. Drugi tožbeni razlog: napačen pripis odgovornosti družbam Sasol Ltd, Sasol Holding in Germany in Sasol Wax International za kršitev v obdobju Sasol	20
Prvi del, ki se nanaša na napačno uporabo prava v zvezi z možnostjo, da se matični družbi pripiše kršitev hčerinske družbe le na podlagi domneve, ki temelji na 100-odstotnem lastništvu kapitala	20
Drugi del, ki se nanaša na domnevno napačno ugotovitev, da domneva ni bila izpodbijana	21
Izpodbijana odločba	22
Splošne ugotovitve	22

Operativno vodenje družbe Sasol Wax	23
Strateške poslovne odločitve	24
Neizpodbojnost domneve	25
Sklep	26
Dokazni predlog tožečih strank	26
3. Tretji tožbeni razlog: neobstoj solidarne odgovornosti družbe Vara v obdobju Schumann in obdobju skupnega podjetja	26
4. Četrty tožbeni razlog: napačna določitev osnovnega zneska globe	29
Prvi del, ki se nanaša na neobstoj veljavne pravne podlage izpodbijane odločbe	29
Drugi del, ki se nanaša na napačno vključitev prodaje mikrokristalnih voskov v vrednost prodaje družbe Sasol	32
Načela presoje dokazov	32
Izpodbijana odločba in izjave udeležencev kartela	35
Zatrjevano nesoglasje glede cen mikrokristalnih voskov	35
Dokumentarni dokazi glede mikrokristalnih voskov	36
Druge trditve tožečih strank	38
Tretji del, ki se nanaša na napake pri izračunu osnovnega zneska globe v zvezi s stiskanim parafinom.	39
Sodelovanje tožečih strank pri sklopu kršitve glede stiskanega parafina med 30. oktobrom 1997 in 12. majem 2004.	40
Nesorazmernost količnika 15 %, uporabljenega za promet od prodaje stiskanega parafina	45
Četrty del, ki se nanaša na neobstoj razlikovanja pri določitvi osnovnih zneskov globe glede na različna obdobja sodelovanja različnih družb v kartelu	46
5. Peti tožbeni razlog: napačna ugotovitev vodilne vloge družbe Sasol	48
Izpodbijana odločba	48
Upoštevna sodna praksa	50
Spoštovanje obveznosti obrazložitve pri ugotovitvi v zvezi z vodilno vlogo družbe Sasol	51
Vsebinska presoja dokazov, ki jih je zbrala Komisija v podporo ugotovitvi v zvezi v vodilno vlogo družbe Sasol	51
Domnevna čezmernost, nesorazmernost in diskriminatornost 50-odstotnega zvišanja osnovnega zneska globe zaradi vodilne vloge	54
6. Sedmi tožbeni razlog: neodobritev popolne imunitete družbi Sasol v zvezi z nekaterimi deli globe	56
Prvi del, ki se nanaša na tehnične sestanke pred letom 2000	56
ECLI:EU:T:2014:628	65

Drugi del v zvezi z razdelitvijo trgov in kupcev	58
Izvajanje neomejene sodne pristojnosti in določitev končnega zneska globe	58
1. Prvi del šestega tožbenega razloga, ki se nanaša na neobstoj ločene zgornje meje v zvezi z obdobjem Schumann.....	59
2. Drugi del šestega tožbenega razloga, ki se nanaša na nedoločitev ločene zgornje meje za obdobje skupnega podjetja, preučen v povezavi s sprejetjem prvega tožbenega razloga	61
3. Del zneska globe za obdobje Sarsol	62
Stroški	62